

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

SERVET MALUMAT GAZETESİ (201-300. SAYILAR) TAHLİLİ
DİZİN - İNCELEME
VE
SEÇİLMİŞ METİNLER

Yüksek Lisans Tezi

Hatun ALTAY

Sivas
Ekim 2019

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Başkanlığı

SERVET MALUMAT GAZETESİ (201-300. SAYILAR) TAHLİLİ
DİZİN - İNCELEME
VE
SEÇİLMİŞ METİNLER

Yüksek Lisans Tezi

Hatun ALTAY

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet BOZDOĞAN

Sivas
Ekim 2019

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tezin Başlığı : Servet Malumat Gazetesi (201-300. Sayılar) Tahlili
Dizin,İnceleme,Seçilmiş Metinler
Savunma Tarihi : 01.10.2019
Danışmanı : Prof. Dr. Ahmet BOZDOĞAN

	Unvanı - Adı Soyadı	İmza
Jüri Başkanı	: Prof. Dr. Süheyla YÜKSEL	
Üye	: Prof. Dr. Ahmet BOZDOĞAN	
Üye	: Doç. Dr. Ramis KARABULUT	

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Hatun ALTAY tarafından hazırlanan Servet Malumat Gazetesi (201-300. Sayılar) Tahlili Dizin,İnceleme,Seçilmiş Metinler başlıklı tez, kabul edilmiştir.
...../...../.....

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntılıdığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

İmza

Hatun ALTAY

ÖN SÖZ

Gazete ve dergiler gibi süreli yayınlar hakkında yapılan çalışmalar geçmişe birer ayna tutmak için önemli birer unsurdur. Yapılan çalışmalar sayesinde tarihin kapalı kapılar arkasında kalan güzelliklerine tanık olma fırsatı yakalanır. Bu çalışmalarla hiç duyulmamış bir isim veya önemli bir şahsiyetin hiç bilinmeyen bir eseri ile karşılaşılabilir. Bu açıdan edebî değerlendirmeler için süreli yayınlar oldukça mühim bir yere sahiptir.

Edebî fikir ve düşünceler toplumun en iyi yansıtıcılarıdır ve o milleti tanımak için süreli yayınlardan fazlasıyla istifade etmek gereklidir.

Süreli yayınlar, tarihi sürecin en iyi tanıkları olduğu için milletin tarihi zenginliklerini, edebi boyutunu, duyuş ve düşünüşünü açıkça ortaya koyarlar. *Servet* gazetesi üzerine yapılan bu çalışmanın amacı da dönemin yaşantısına tanık olmaktır.

Servet Malumat Gazetesi (201- 300. Sayılar) Tahliî Dizin- İnceleme ve Seçilmiş Metinler başlıklı bu çalışma ile gazetenin 31 Aralık 1898 (17 Şaban 1316 / 19 Kânun-ı Evvel 1314)- 11 Nisan 1899 (30 Zilkadde 1316/ 30 Mart 1315) tarihleri arasında çıkarılan 100 sayının incelemesi yapılmıştır. *Servet* gazetesinin incelen bu sayıları İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'ndan temin edilmiştir.

Servet Malumat gazetesi üzerine yapılmış olan bu çalışma “Giriş”, “ *Servet Malumat Gazetesi Üzerine İnceleme*” ve “Seçilmiş Metinler” olmak üzere üç ana bölüm altında değerlendirilmiştir. Çalışmanın “Giriş” bölümünde “I. Meşrutiyet Dönemi Basın Yayın ve Kültür Ortamı” başlığı altında dönemin basın ve kültürel hayatı hakkında bilgiler verilmiş, “*Servet Malumat Gazetesi Üzerine İnceleme*” bölümünde ise *Servet Malumat* gazetesinin kimlik bilgileri, gazetenin yayın tarihlerini gösteren tablo, gazetenin muhtevası ve gazetede yer verilen konular hakkında bilgi verilmiştir. “*Yazar Kadrosu*” alt başlığında gazetede imzası bulunan şahsiyetler hakkında yer verilmiştir. Şahsiyetler hakkında bilgilere yer verilirken bugüne kadar geniş çapta birçok kez araştırma yapılmış isimlere tekrar uzun uzun yer verilmemiş, haklarında daha az bilgi bulunan şahsiyetler daha geniş çapta değerlendirilmiştir.

Servet Malumat gazetesinin bu çalışmada ele alınan 201- 300. sayılarından yapılan alıntılarda standart referans verme yöntemine uyulması durumunda bir takım

teknik problemlerle karşılaşılacağı için, gazeteden yapılan alıntılarda standart referans verme yöntemi dışında özel bir referans verme usûlüne başvurulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünü teşkil eden “*Tahlili Dizin*” bölümünde “*Alfabetik Dizin*”, “*Konularına Göre Alfabetik Dizin*”, “*İlanlar ve Reklamlara Göre Alfabetik Dizin*”, “*Fotoğraflar, Resimler ve Karikatürler*” alt başlığı altında verilmiştir. “*Alfabetik Dizin*” verilirken;

Servet Malumat gazetesinin incelenen sayılarında “Şehir Mektubu” ve “İstanbul Mektubu” başlığı altında yazılar bulunmaktadır. Şehir Mektuplarının Ahmet Rasim'e ait olduğu bilinmektedir. Dokuzuncu sayıda yer alan “İstanbul Mektubu” nda “*Fakat ben İstanbul mektupçusu, şehir mektupçusu*” ifadesi bu yazıların da Ahmet Rasim'e ait olduğunu düşündürmüştür. (Çelik 2018: 3) Söz konusu yazılar Ahmet Rasim adına fişlenmiş, imzasız olduğu da belirtilmiştir. Ör: Ahmet Rasim (İmzasız Olarak).

Gazetenin yazar kadrosunda yer alan Yenişehirizâde Halit Eyüp’ün, Köy Mektupçusu imzasını da kullanmış olduğu bilinmektedir. Fakat hangi metinlerin ona ait olduğu tespit edilememiştir.

Servet Malumat gazetesinde semt, şehir isimleri kullanılarak imzalanmış pek çok yazıya yer verilmiştir. Gazetede bu yazarlar tespit edildiyse, isim verilmiş olup, tespit edilmediyse kullanmış olduğu şehir veya semt ismi ile aynen verilmiştir: bk: Petersburg Muhabiri (Cihangir Andicani), Beyazıt Muhabiri.

Servet Malumat’ta birçok yazının altında meslek ve unvanlar ile atılmış imzalara tesadüf olunmaktadır. Bu şekilde imzalanan metinlerde bütün sıfatlar isimlerden sonra parantez içinde verilmiştir. “Ali Rıza (Mülayim)”, “Galip (Üsküdar’da Ağa Cami’nde Kahveci)” gibi.

Gazetede bazen sadece rumuzlar kullanılmıştır. Bu durumda Latin harflerine aktarırken karışıklığı önlemek için günümüzde tek işaretle karşılanan sesler parantez içinde Arap harfleri ile verilmiştir: H(a).H(a).

Gazetenin 270. sayısının dördüncü sayfasında “Muhâberat-ı Aleni” başlığı altında “*Seyyar Muhabirimiz Mustafa Nedim Efendi [“İstanbul’a avdet ediniz”]*” ifadesi verilmiş, bu ifade ile seyyar muhabirlerden birinin Mustafa Nedim Efendi

olduğunu açıkça belirtilmiştir. Ancak birden fazla ‘‘Seyyar Muhabirimizden’’ imzalı yazı olması dolayısıyla sadece bir tek isim olarak fişleme yapılmamıştır. (Ör: Seyyar Muhabirlerimizin Birinden, Sayı: 210, Sayfa:3-4).

Gazetenin incelenen sayılarında yer verilen her türlü ilan ve reklamlar dizinde yer almaktadır. ‘‘Fotoğraflar, Resimler ve Karikatürler’’ başlığı altında fotoğraf, resim ve karikatürler hakkında kısa bir açıklama yapılmıştır.

Servet Malumat gazetesi üzerine yapılan bu çalışmanın üçüncü bölümü ‘‘Seçilmiş Metinler’’ başlığı altında oluşturulmuştur. Edebiyat, dil, eğitim üzerine fişlenen metinlerden edebi değer taşıyan yazılar günümüz harflerine aktarılmış ve ‘‘Seçilmiş Metinler’’ başlığı altında değerlendirilmiştir. Latin harflerine aktarılan bu metinlerde orijinal metne sadık kalınmış, hiçbir değişikliğe gidilmemiştir. Latin harflerine aktarılan bu bölümlerde yer alan yabancı isimler orijinal haliyle verilmiştir. Ancak bazı okunamayan isimler okunduğu hâliyle verilmiştir. Okunuşunda emin olunmayan kelimelerin Arap harfleri parantez içinde verilmiştir. ‘‘Seçilmiş Metinler’’ bölümünde yer verilen yazılar yazar adına göre sıralanmıştır.

Çalışmanın ilk sayfalarında yer verilen ‘‘Kısaltmalar’’ başlığı altında ise çalışmada kullanılan kısaltmalar belirtilmiştir.

Çalışmamda bana her türlü desteği sağlayan, tüm sorularımı büyük bir özveriyle yanıtlayan, durduğum yerde devam etmem gerektiğini sabırla söyleyen hocam Prof. Dr. Ahmet Bozdoğan’a, kaynak desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Süheyla Yüksel’e, bu zor süreçte daima yanımda olan kıymetli eşim Kürşat Altay’a ve çocuklarım Mehmet Emin, Firdevs Dila, Asya Zehra’ya teşekkürlerimi sunarım.

Hatun ALTAY

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i-iv
KISALTMALAR DİZİNİ	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
GİRİŞ: I. MEŞRUTİYET DÖNEMİ BASIN YAYIN VE KÜLTÜR	
ORTAMI.....	1-14
0. Osmanlı'da Basın Yayın Hayatının Başlangıcı ve Yapılan Çalışmalar	1-3
0.1. Osmanlı Sınırları İçinde Çıkarılan Yabancı Gazeteler.....	3-4
0.2. Osmanlı Sınırlarında Çıkarılan İlk Yerli Gazeteler.....	4-9
0.3. II. Abdülhamit Dönemi Basın Yayın Hayatı.....	9-14
1. BÖLÜM: SERVET MALUMAT GAZETESİ ÜZERİNE BİR	
İNCELEME.....	15-44
1.1. <i>Servet Malumat</i> Gazetesinin Kimlik Bilgilerini Gösterir Tablo	15-20
1.2. <i>Servet Malumat</i> Gazetesinin Kimlik Bilgileri.....	21-23
1.3. <i>Servet Malumat</i> Gazetesinin Yayın Politikası.....	23-25
1.4. <i>Servet Malumat</i> 'ın Muhteva Özellikleri.....	25-36
1.4.1. <i>Servet Malumat</i> 'ta Yer Alan Konular	26-36
1.4.1.1. Edebiyat, Dil ve İmla Meselesi	26-34
1.4.1.2. Sosyal Hayat	34-35
1.4.1.3. Eğitim.....	35
1.4.1.4. Fen ve Tıp	35
1.4.1.5. Siyasi ve Askerî	35
1.4.1.6. İlanlar ve Reklamlar	36
1.4.1.7. Fotoğraflar.....	36

1.5. Yazar Kadrosu.....	36-44
2. BÖLÜM: TAHLİLÎ DİZİN.....	45-102
2.1. Yazılar.....	45-91
2.1.1. Alfabetik Dizin.....	45-79
2.1.2. Konularına ve Türlerine Göre Alfabetik Dizin.....	80-91
2.1.2.1. Dil ve Edebiyat Yazıları.....	80-91
2.1.2.1.1. Manzum Eserler.....	80
2.1.2.1.2. Mensur Eserler.....	80
2.1.2.1.2.1. Musahabeler.....	80
2.1.2.1.2.2. Hatıra Yazıları.....	80-81
2.1.2.1.2.3. Dille İlgili Yazılar.....	81-82
2.1.2.1.2.4. Hikâyeler.....	82-84
2.1.2.1.2.5. Mektuplar.....	84-85
2.1.2.1.2.6. Tenkit Yazıları.....	85-88
2.1.2.2. Eğitimle İlgili Yazılar.....	88-89
2.1.2.3. Tıp ve Fenle İlgili Yazılar.....	89
2.1.2.4. Dinle İlgili Yazılar.....	89-90
2.1.2.5. Musikî İle İlgili Yazılar.....	90
2.1.2.6. Ekonomi İle İlgili Yazılar.....	90
2.1.2.7. Sanat İle İlgili Yazılar.....	90-91
2.2. İlanlar ve Reklamlar.....	91-98
2.2.1. Doktor ve İlaç Reklamları.....	91-92
2.2.2. Banka ve Sigorta Reklamları.....	92-93
2.2.3. Satılık Ev ve Arsa İlanları.....	93
2.2.4. Tiyatro ve Müzikal Reklamları.....	93-94

2.2.5. Ticarethane Reklamları	94-96
2.2.6. Eser Tanıtım Reklamları	96-97
2. 2.7. Tashihler.....	97
2.2.8. Diğer.....	97-98
2.3. Resimler	98-102
3. BÖLÜM: SEÇİLMİŞ METİNLER.....	103-150
3.1. Osmanlı Lisanı Ne Kadar Sadeleştirilebilir.....	103-104
3.2. Nazif Süruri Beyefendi'ye.....	105
3.3. Üstadımız Ahmet Mithat Efendi'ye.....	106
3.4. İstanbul Mektupları.....	107
3.5. İstanbul Mektubu.....	108
3.6. Uzun Müddet Yaşamaklığa Medar Olan Kavaid-i Esasiye.....	109-110
3.7. Şehir Mektubu.....	111
3.8. Taşra Mektubu.....	112-114
3.9. İstanbul Mektupları	115
3.10. Damen- Alûde.....	116-117
3.11. Aynen Varaka-ı Teşekkürkiye.....	118
3.12. Selamlık Resm-i Alisi.....	119
3.13. Ebu'ş Şuara Hacı Reşit Bi-nevanın Dekadanlığı.....	120-121
3.14. Fare Hikâyesi.....	122
3.15. Başlıksız.....	123-124
3.16. Şehir Mektubu.....	125-126
3.17. Şehir Mektubu.....	127-128
3.18. İstanbul Mektupları.....	129

3.19. İhtar-1 Mahsus.....	130
3.20. Mektub-1 Mahsus.....	131-132
3.21. Başlıksız.....	133
3.22. Uluyerli Kardeşim Önüne.....	134-137
3.23. Mektub-1 Mahsus.....	138-140
3.24. Âşık Coşkun'a Mukabele.....	141-146
3.25. Başlıksız.....	147
3.26. Namazın Tıbben Faidesi.....	148-150
SONUÇ.....	151-152
KAYNAKÇA	153-154
EKLER.....	155-172
ÖZ GEÇMİŞ.....	173

KISALTMALAR DİZİNİ

bk. :	Bakınız
c. :	Cilt
Dr. :	Doktor
Prof. Dr. :	Profesör Doktor
Doç. Dr. :	Doçent Doktor
H. :	Hicri
hz. :	Hazırlayan
Ör. :	Örneğin
R. :	Rumi
s. :	Sayfa
TTK :	Türk Tarih Kurumu
TDK :	Türk Dil Kurumu
vb. :	Ve benzeri
vd. :	Ve diğerleri
vs. :	Vesaire
Yay. :	Yayın evi

ÖZET

Gazetelerin kültür ve edebi hayata yaklaşımını vermek için yapılan bu çalışma *Servet Malumat* gazetesinin 31 Aralık 1898 (17 Şaban 1316 / 19 Kânun-ı Evvel 1314)- 11 Nisan 1899 (30 Zilkadde 1316/ 30 Mart 1315) tarihleri arasında çıkarılan 100 sayının incelemesi yapılmıştır.

Gazetenin sahibi Mehmet Tahir Bey'dir. II. Abdülhamit yanlısı bir yayın politikası sürdüren Tahir Bey, *Servet-i Fünun* dergisini bastırmak, eleştirmek amaçlı yayın politikası izlemiştir. Baba Tahir olarak da bilinen Tahir Bey, hükümetin desteği ile 1898 yılında *Servet Malumat* gazetesini çıkarmış, hükümet yanlısı bir yayın politikası ile sayfalarını doldurmuştur. Gazetede dönemin haricî, askerî ve dahilî haberlerinin yanı sıra dil ve edebiyat ile ilgili yazılar yer almaktadır.

Dört bölümden oluşan çalışmanın "Giriş" bölümünde dönemin basın hayatı hakkında genel bilgiler verilmiştir. "1. Bölüm" de gazetenin kimlik bilgileri ve edebî değeri incelenmiştir. "2. Bölüm" de gazetenin tahlilî dizini yapılmıştır. Çalışmanın son bölümü, "3. Bölüm" de ise gazetenin muhtevasını belirleyebilmek için seçilmiş metinler Latin harfleri ile verilmiştir.

Servet Malumat gazetesi üzerine yapılan bu çalışmada *Servet Malumat* gazetesine yansıyan sosyal ve edebî hayat tespit edilmiş, araştırmacıların dikkatine sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: *Servet Malumat*, *Servet-i Fünun*, Baba Tahir, Abdülhamit, Dil ve Edebiyat

ABSTRACT

This study was aimed to give the approach of newspapers to culture and literary life and examined the 100 issues of Servet Newspaper published between 31 December 1898 (17 Şaban 1316/19 Kânun-ı Evvel 1314) - 11 April 1899 (30 Zilkadde 1316/30 March 1315).

The owner of the newspaper is Mehmet Tahir Bey. Tahir Bey maintained a publication policy that supported II. Abdülhamit. In addition, Tahir Bey pursued a policy of supression and criticized the *Servet-i Fünun* magazine. Tahir Bey, also known as Baba Tahir, published the *Servet Malumat* newspaper in 1898 with the support of the government and filled his pages with a pro-government publication policy. In addition to the foreign, military and internal news of the period, the newspaper has articles on language and literature.

This study consists of four divisions; in the "Introduction" section of the study, general information about the press life of the period is analysed. In the “first chapter”, the identity and literary value of the newspaper are examined. “In the second chapter” the analysis index of the newspaper is performed. The last part of the study, “ in the third chapter, the selected texts are given in Latin letters in order to determine the content of the newspaper.

In this study, social and literary life reflected in *Servet Malumat* newspaper was determined and presented to the attention of researchers.

Key Words: *Servet Malumat*, *Servet-i Fünun*, Baba Tahir, Abdülhamit, Language and Literature

GİRİŞ

I.MEŞRUTİYET DÖNEMİNİN BASIN YAYIN VE KÜLTÜR ORTAMI

Basın yayın hayatı üzerine yapılacak çalışmalarda temel alınması gereken en önemli husus dönemin siyasi ve sosyal yapısıdır. Dönemin içinde bulunduğu ortam basın ve yayın hayatına yön verir ve bu şekilde dönemin edebiyat, sanat, siyaset, eğitim gibi alanlarda nasıl bir bakış açısına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda üzerinde çalıştığımız *Servet Malumat* gazetesinin de “Giriş” bölümünde I. Meşrutiyet Dönemi’nin genel görünümü, basın yayın hayatı ve kültürel ortamı hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Dönemin basın yayın hayatının başlangıcı, gelişimi ve hangi şartlar altında yayın hayatının devam ettiğine değinilmiştir. Bu amaçla: I. Meşrutiyet Dönemi’nin Basın Yayın ve Kültür Ortamı genel başlığı altında “Osmanlı’da Basın Yayın Hayatının Başlangıcı ve Yapılan Çalışmalar”, “Osmanlı Sınırları İçinde Çıkarılan Yabancı Gazeteler”, “Osmanlı Sınırlarında Çıkarılan İlk Yerli Gazeteler”, “II. Abdülhamit Dönemi Basın Yayın Hayatı”, alt başlıkları ile değerlendirmeler yapılmıştır.

0. Osmanlı’da Basın Yayın Hayatının Başlangıcı ve Yapılan Çalışmalar

Uygarlık tarihi açısından oldukça önemli bir icat olan matbaa, yazılı düşüncelerin çoğaltılması ve aktarılmasını sağlamıştır. Matbaa bu anlamda basın yayın tarihimiz içinde oldukça önemlidir. İnsanlığın aydınlanması ve gelişimi matbaa sayesinde olmuştur.

İlk matbaayı Alman Johann Gutenberg’in icat ettiği bilinse de en basit haliyle matbaa ilk kez Sümerler tarafından kullanılmıştır. Avrupa ilk Latin harfli kitaplarını 1444 yılında kullanarak basmıştır.

Osmanlı topraklarında ilk basımevini 1493 yılında Museviler kurmuştur. Daha sonra 1567’de Ermeniler, 1627 yılında ise Rumlar basımevlerini kurmuş ve işletmişlerdir. İlk Türk matbaası ise Lale Devri padişahı III. Ahmet Dönemi’nde kurulmuştur. Osmanlı Devleti’nde basın

hayatının öncüsü hiç şüphesiz İbrahim Müteferrika'dır. Müteferrika'nın azmiyle kısa sürede pek çok eser basılmış olmasına rağmen dönemin içinde bulunduğu siyasî, ekonomi ve sosyal durum nedeniyle matbaanın gelişimi Osmanlı'da yüz yıla yakın süre ertelenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu sınırlarında yaşayan yabancılar ise Tanzimat Dönemi'ne gelinceye kadar birçok resmî veya özel gazete ve dergiyi yayın hayatına özgürce dâhil etmişler, bunun sonucunda sadece yabancı dil bilen aydın kesim dünyada yaşanan gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmuştur. Tanzimat Fermanı'nın ilan edilışinden sonra yabancı basın için bazı düzenlemelere gidilmiştir.

Osmanlı'da çıkarılan gazeteler genellikle Fransızca olarak basılmıştır. “*Annuaire des Deux Mondes*” isimli Fransa'da 1850 yılında yayımlanan gazetede Osmanlı sınırları içinde yayımlanan gazetelerin sayılarını vermiştir. İstanbul'da beş Fransızca, dört İtalyanca, bir Rumca, bir Ermenice olmak üzere on beşe yakın; İzmir'de iki Fransızca, bir Rumca, bir Ermenice, bir Yahudice; Eflak'ta bir Fransızca; Yaş'ta Fransızca iki; Sırbistan Prensiği'nde İliıya dilinde altı gazete yayımlanmaktadır, bu gazetelerin hiçbirisi günlük olarak çıkmamış; saray bu gazetelere para yardımında bulunmuştur (Ertuğ 1970: 194).

Yunan isyanının yabancı basında ve özellikle Osmanlı aleyhinde yazılan haberler karşısında etkili cevaplar verebilmek için gazetenin faydalı olacağını düşünen II. Mahmut, Osmanlı Devleti'nin bir gazete çıkarması zamanının geldiği düşüncesini bu yoldaki ilk adımı atarak 1831 yılında Osmanlı Devleti'nin ilk resmi gazetesi olan *Takvim-i Vekayi* yayımlanmıştır. *Ceride-i Havadis* gazetesi ise yaklaşık 10 yıl sonra 1840 yılında yayın hayatına başlamıştır.

Sancılı ve zor bir dönem geçiren Osmanlı, Sultan Abdülaziz Dönemi'nde de ağır aksak, savaşız bir on beş yıl geçirmiştir. “*Abdülaziz Dönemi'nin çok mühim bir özelliği olarak, tamamıyla batılı ve o zamana kadar Türkiye'de bilinmeyen yepyeni bir kuvvet ülkenin hizmetine girdi ve büyük bir hızla gelişti: Özel Basın. Agâh Efendi'nin 1860'da çıkardığı ilk özel Türk gazetesi olan Tercümân-ı Ahvâl'i, 1862'de Şinasi'nin çıkarmaya başladığı ve Namık Kemal'in devam ettirdiği Tasvir-i Efkâr, 1866'da başyazarlığını Ali*

Suavi'nin yaptığı Muhbir, 1872'de Kemal'in başyazarlığını yaptığı İbret, 1873'de Ebuzziya Tevfik'in çıkardığı Hadika, 1875'de başyazarlığını Kemal Paşazade Said'in yaptığı Vakit, 1876'da başyazarlığını Şemseddin Sami'nin yaptığı Sabah takip ederler.” (Akyüz 1995: 27).

Basın hayatı bu sancılı ve değişken dönemde önemli bir görev üstlenmiş, toplumun bütün meseleleri, edebî, sosyal, siyasal faaliyetlerini gözler önüne sermiştir. Kenan Akyüz bu konuyu şu ifadelerle aktarmıştır: “*Tanzimat devrinde Türk basının hizmeti, siyasi ve sosyal alanlardaki çağdaşlamaya yaptığı katkılarla bitmez. Bu genel çağdaşlaşma hareketinin dışında kalamayacak olan Türk edebiyatının doğulu yapıdan sıyrılarak batılı bir yapıya sahip olmasına da büyük yardımları dokunur” (Akyüz 1995: 28)*

0.1. Osmanlı Sınırları İçinde Çıkarılan Yabancı Gazeteler

Bulletin des Nouvelles

İstanbul'da Fransızca olarak 1795 yılında yayımlanmıştır. Gazetenin amacı Fransız Devrimi'ni tüm dünyaya duyurmak ve yaygınlaşmasını sağlamaktır. Fransızlar Osmanlı topraklarında gazetenin yaygınlaşması için baskı makinesi ve matbaa harfleri göndermiştir. Fakat Türkçe yazı karakterlerine uygun olmadığı için çok verimli olmamıştır.

Gazette Française de Contantinople

1796 yılında Fransız elçisi Aubert - Dubayet tarafından “*Aylık ve dört sayfalık olarak yayın yapan” (İnuğur 1982:167)* ibaresiyle yayımlanmıştır. Gazetenin amacı Fransa'da yaşanan siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel tüm haberleri okuyuculara ulaştırmaktır. Dört sayfa olarak düzenlenen gazete bazen özel günler münasebetiyle iki sayfalık bir ek ile birlikte yayımlanmıştır. Gazete yayın hayatını iki yıl sürdürebilmiş, Fransız elçiliğinin kapatılmasıyla yayın hayatı son bulmuştur.

Le Courier de Smyrne (İzmir Postası)

İzmir'de hükümetin desteğiyle Alexandre Blacque tarafından çıkarılmıştır. Gazetenin amacı Osmanlı İmparatorluğu'nun haklarını yabancı devletlere karşı korumaktır. Bu amaç doğrultusunda sürdürdüğü basın hayatı

Rus ve Fransız büyükelçilerinin dikkatini çekmiş, gazetenin kapatılması için çalışmalar yapmışlardır. Bu baskılar neticesinde Osmanlı Devleti Alexandre Blacque'ye soruşturma açmıştır. Türk basın tarihinde soruşturma açılan ilk isim Alexandre Blacque olarak kayıtlara geçmiştir.

Spectateur Oriental

1821 tarihinde İzmir'de Alexandre Blacque tarafından çıkarılmıştır. Haftalık olarak çıkarılan gazetede dış politika haberlerine büyük yer verilmiştir. Haftalık olarak yayımlanan gazetenin başlık altında “*Edebiyat, Eleştiri ve Ticaret Yaprığı*” (İnuğur 1982:168) ibaresine yer verilmiştir. Alexandre Blacque'nin Fransız siyasetinden uzak olması, Osmanlı Devleti çıkarlarını her şeyden üstün tutması ve bu düşüncesini her fırsatta dile getirmesi nedeniyle gazete Fransız konsolosluğu tarafından 27 Mart 1824 tarihinde kapatılmıştır.

Le Moniteur Ottoman (Osmanlı Gazetesi)

II. Mahmut'un isteği üzerine 1831 yılında İstanbul'da çıkarılmıştır. Fransızca olarak çıkarılan gazete, yarı resmi özellik taşımaktadır. Osmanlı Devleti'nin siyasi görüşünü duyurmak amacıyla Fransızca yayımlanmıştır. Bu gazete *Takvim-i Vekayi*'nin Fransızca tercümesi olması hasebiyle dikkat çekmektedir.

Le Smyrneen (İzmirli)

1824 yılında İzmir'de Fransızlar tarafından çıkarılan aylık bir gazetedir. Sadece 11 sayı çıkarılmıştır. Osmanlı Devleti'nin siyasi görüşüne uymadığı gerekçesiyle 1824 yılının sonuna doğru kapatılmıştır.

0.2. Osmanlı Sınırlarında Çıkarılan İlk Yerli Gazeteler

Vekâyi-i Mısriyye (1828)

Vekâyi-i Mısriyye'nin çıkarıldığı Mısır'da basın yayın hayatı Fransızların tekelindedir. Mısır'ı işgal eden Napolyon beraberinde matbaayı da Mısır'a getirmiş ilk önce Marc Aurel, sonra J.J Marcel vasıtası ile *Le Courier de l'Egypt*, daha sonra da ilmî bir içeriğe sahip *La decade Egyptienne* adlı gazeteleri basın hayatına sokmuşlardır. Islahatçı ruhunun önderliğinde taşradan

merkeze, merkezden taşraya hızlı haberin yayılması için, ekonomik faaliyetlerin gelişimi, eğitimin artırılması için çalışmalar yapan Mısır valisi Mehmet Ali Paşa tarafından Kahire’de çıkarılan *Vekâyi-i Mısriyye* Türkçe ve Arapça olarak basılan yarı resmî bir gazetedir. Hem şekil hem de muhteva bakımından değişik görünüm sergilemiştir. Fuat Süreyya Oral, Osmanlı’da başlayan ilk yayın hareketleri hakkında şu ifadeleri kullanmıştır: “*Osmanlı ülkesinin bazı bölgelerinde, Tuna’da, Mısır’da gazeteler çıkıyordu. Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa daha 1829’da Vekâyi-i Mısriyye’yi yayınlamağa başlamıştı*” (Oral 1967:120).

İlk çıkışında genel olarak haftalık basılmıştır. Dört sayfadan müteşekkil olan gazetenin her sayfasında iki sütun olup sağdaki sütun Türkçe, soldaki sütun Arapça olarak düzenlenmiştir. Gazetede genel olarak iktidarın görüşlerini, yaptıkları çalışmalarını yönetim kademelerine iletmeyi hedeflemiştir. Bu sebep ile devletin mülkî, askerî ve ilmi mensuplarına abonelik şartı konulmuştur. Gazete ilk olarak Türkçe kaleme alınıp sonrasında Arapçaya çevrilmesi hasebiyle ilk Türkçe gazete olma vasfını da göstermektedir.

Takvim-i Vekayi (1831)

11 Kasım 1831’de II. Mahmut’un emri ile çıkarılmaya başlanmış ilk Türkçe gazetedir. Yunan isyanı nedeniyle basın hayatını tekelinde bulunan yabancı basının Osmanlı aleyhinde yazdıkları haberler karşısında, Osmanlı için lehte haberlerin oluşturulmasını düşünen II. Mahmut devlet desteği ile gazetenin çıkarılmasını sağlamıştır. Devletin yarı resmi yayın organı olan bu gazete başlarda haftanın iki günü çıkarılmış, daha sonra ise haftanın beş günü çıkarılmıştır. Gazetede daha çok devlet ve hükümetle ilgili haberler, Avrupa hükümetlerine dair haberler ve tercümelere yer verilmiştir. İsmail Habib Sevük *Takvim-i Vakayi* için şu ifadeleri kullanmıştır: “*Mevkût, yani haftada bir çıkan bu ‘Ceride-i Resmîye’ ne fikir, ne havadis gazetesiydi, sadece devletin resmî vak’alarını iktifa eden kuru bir şeydi. Sonra bu gazete dil itibariyle de bir yenilik yapamadı. Çünkü o zamanın eli kelem tutanları hep medreseden yetişmeydi*”. (Sevük 1940:171)

Gazetenin boyutu 40x27 cm idi. İlk sayısı beş bin adet olarak basılmıştır. Bütün devlet adamlarına, yabancı elçilere bir nüshası gönderilmiştir. Gazetenin yıllık abone ücreti 120 kuruştur. Gazetenin başında ise Mekke kadılığı yapmış olan Vakanüvis Esat Efendi getirilmiştir. (Topuz 1973: 6). Gazetenin ilk başyazısı Esat Efendi tarafından yazılmıştır. Esat Efendi bu makalede gazetecilik mesleği üzerine ayrıntılı bilgiler vermiştir. Gazetenin dili oldukça ağırdır. Gazete herhangi bir görüş bildirmekten ziyade devlet politikalarını dile getirmek ve yaymak amacı gütmüştür. “Umur-ı Dahiliye -, Mevad-ı Askeriye, Umur-ı Hariciye, Fünun, Tevcihat-ı İlmiye, Ticaret ve Esar vs. başlıklı yazılara gazetede yer verilmiştir. (Topuz 1973: 6).

Gazetede çıkan yazılarda noktalama işaretleri ve satırbaşları gibi yazım kuralları görülmemektedir. Gazetenin bütün yazıları aynı boyutta yazılmıştır. (İnuğur 1999: 179).

Takvim-i Vekayi sütunlarında resmi tebliğ, berat, nişan, ferman gibi her türlü protokol haberlerinin yanı sıra, yapılan yol ve köprü inşaatları, eğitim, ticaret, sanayi ve Avrupa'nın sanat ve kültür hayatı gibi pek çok konuya tesadüf olunmaktadır.

Ceride-i Havadis

Tanzimat'ın ilânından bir yıl sonra 1840 yılında neşredilmeye başlanmıştır. İngiliz tüccar William Churchill tarafından çıkarılmıştır. Gazetenin çıkarılışı William Churchill'in Kadıköy'de avlanırken yanlışlıkla bir çocuğu vurması ve bu olay sonucunda kapitülasyonlardan kaynaklanan haklar doğrultusunda İngiliz elçiliğinin devreye girerek Churchill'in serbest bırakılarak gazete çıkarma yetkisi verilmesiyle başlar.

“Tanzimattan bir sene sonra, yani 1840'ta çıkan Ceride Havadis de William Churchill namında bir İngiliz tarafından idare ediliyordu. Sırf Avrupa ajans haberlerini verip para kazanmak maksadı ile çıkıyordu. Binaenaleyh bunun da ne Türk edebiyatı, ne Türk kültürü ile alakası yoktu. Bizde asıl hakiki gazetecilik Tanzimat Devri edipleri tarafından kuruldu ve onlar tarafından inkişaf ettirildi”. (Sevük 1940: 171).

Gazetenin ilk sayısı üç, diğer sayıları dört sayfa olarak çıkarılmıştır. Gazetede resmi haberler, İstanbul'dan haberler, padişahın cülus ve seyahatleri ile ilgili yazılara yer verilmiştir. Gazetede yabancı ülkelere ait haberlere de yer verilmiştir. *Ceride-i Havadis*'in basın tarihi açısından önemi ise geniş olarak ilanlara yer ayırmasıdır. Ölüm ilanları ilk defa bu gazetede verilmiştir. *Ceride-i Havadis* gazetesi 1212 sayı çıktıktan sonra 1864 tarihinde kapatılmıştır.

Tercüman-ı Ahval

İlk resmi Türkçe gazete *Takvim-i Vekayi'den* ve *Ceride-i Havadis*' ten çeyrek asır sonra 21 Ekim 1860'da hiçbir devlet desteği olmadan özel teşebbüslerle yayın hayatına başlayan gazete *Tercüman-ı Ahval*' dir. Gazetenin sahibi, kurucusu ve yazarı Âgâh Efendi'dir. Gazetenin en büyük destekçisi de aynı zamanda gazetede başmuharrirlik yapan Şinasi'dir. Şinasi gazetede edebî yazıları ile yer almıştır. Gazetenin kuruluşundan sonra Şinasi ve Âgâh Efendi arasında yaşanan anlaşmazlık neticesinde Şinasi gazeteden ayrılır.

Gazetenin ilk sayfasında *Tercüman-ı Ahval* klişesi altında şu ifadelerle yer verilmiş “*İş bu gazete ahvâl-i dâhiliye ve hariciyeden bazı havadisi ve maarif ve sanayi mütenevvia ile ticaret ve sair mevadî nafiaya müteallik mebahisi şamil olduğu halde şimdilik haftada bir kere Pazar günleri çıkar. Neşrolunmak için maarife dair mebahis ve umuma faydalı havadis gönderen olursa kabul olunur*” ifadelerine yer verilerek gazetenin içeriği ve yayımlanacak yazıların amacı hakkında bilgiler verilmiştir.

Gazetede iç ve dış haberler, resmi haberler, bildirimler, tüzükler, çeviriler, ekonomi haberlerine yer verilmiştir. Okuyucunun gazeteyi beğenmesi için heyecanlı mahalli vakalar yazmak, bazı riyaî meseleler ve okuyucunun kendi beyitlerini yayımlatmak gibi yöntemlere başvurulmuştur. Bazı yetenekli gençler de manzum bilmece düzenlemiştir. (Tanpınar 2006: 198).

Tasvir-i Efkâr

1861 yılında *Tasvir-i Efkâr*'dan ayrılan Şinasi, girişimleri sonucunda 28 Haziran 1862 tarihinde çıkarılmıştır. Gazetenin *Tasvir-i Efkâr* ibaresinin altında “*Havadis ve Maarife Dair Osmanlı Gazetesi*” ibaresine yer verilmiştir. Gazetenin amacı halka haber ulaştırıp, halkın kendi çıkarlarını ve yararını

düşünerek kendi sorunlarını düşünme ve onları çözmeye işlevi kazanmasını sağlamak olarak düşünülmüştür.

İsmail Habip Sevük Şinasi'nin *Tasvir-i Efkâr*'ı çıkarışı ile ilgili şu tespitlerde bulunmuştur: “İlk nüshasını yeni hükümdara takdim ettiği zaman padişah kendisine 500 altın gönderdi. Fakat Şinasi gazetesinin itişarında devam için o kadar paraya ihtiyaç olmadığını söyleyerek bu parayı reddeder. İkinci defa Avrupa'ya gidinceye kadar iki sene muntazaman bu gazeteyi çıkardı. Haftalık çıkan gazetesinin, Namık Kemal yardıma başlayıncaya kadar, bütün yazılarını kendisi yazıyordu. Bu, bir fikir, kültür ve teceddüd gazetesi idi.

Şinasi bu iki senelik gazeteciliği ile kendini düşmanlarına bile takdir ettirdi. Titiz bir idealist azmi ile demagoji yapmayarak, daima doğru ve dürüst hareket edip, hep fikirleri aydınlatmak için, vakur bir ifade efendice bir nezahet, uğradığı hücumların bir zerre itidalini kaybetmeyen bir metanetle, gazetesini iki sene en hayırlı ve tertemiz bir irfan kaynağı halinde çıkardı.

Şinasi Avrupa'ya gidince *Tasvir Efkâr*'ı Namık Kemal çıkarmaya devam etmiştir. Namık Kemal Avrupa'ya gidince de gazeteyi Recai Zâde Mahmut Ekrem'e bırakır. *Tasvir-i Efkâr* bu suretle ferdi bir gazete olmaktan çıkmış, elden ele sönmeden giden bir meşaleye dönmüştür. Bu gazete fikir ve kültür tarihimizin, baş merhale mahiyetinde, en mühim bir kaynağı oldu.

Şinasi, bizde yalnız Türk gazeteciliğinin değil, Türk matbaacılığının da babasıdır. Şinasi'den evvel '18. Asır birinci yarısında parlayıp sönen İbrahim Müteferrika'nın *Matbaa-i Âmiresi müstesna* müstakil Türk matbaacılığı yoktu. Ya bir ecnebi veya bir Ermeni matbaasında Türkçe için de bir kasa ayrılır ve Türkçe orada bir sığıntı vaziyetinde kalırdı. İlk defa Şinasi'nin '*Tasvir-i Efkâr matbaası*'dır ki bu zillate nihayet verdi. Ondan sonra on iki sene içinde yüz elli kadar Türk matbaası açıldı. Fakat tabii şeref en önde ve en başta bulunanındır”. (Sevük 1940: 172).

Bu ifadeler de Şinasi'nin basın yayın hayatında ne kadar mühim bir yere sahip olduğunun göstergesidir.

Muhbir

1 Ocak 1867 tarihinde yayımlanan *Muhbir* gazetesinin sahibi Ali Suavi'dir. Küçük boy olarak haftanın beş günü yayımlanmıştır. Ağırlıklı olarak eğitim üzerinde yazılara yer verilmiştir. Maarif başlığı altında eğitimde bulunan eksiklikler, müfredat üzerinde durulmuştur. Gazetede dilde sadelik, gazete dili, fikir ve hürriyet temalı makalelere de yer verilmiştir. Gazete 1867 yılında Ali Suavi'nin Avrupa'ya gitmesi nedeniyle kapanmıştır. Suavi, Ziya Paşa ve Namık Kemal ile birlikte Yeni Osmanlılar Cemiyeti adına Londra'da 31 Ağustos 1867'de *Muhbir* gazetesinin tekrar yayın hayatına sokmuştur.

İbret

1870 yılında Aleksan Safranyan tarafından çıkarılmıştır. Gazete bir ay sonunda kapatılmıştır. Safranyan gazetenin ismini değiştirip *İbretname-i Âlem*'e çevirse de gazete istediği başarıyı sağlayamamıştır. Gazeteyi Avrupa'dan dönmüş olan Namık Kemal ve arkadaşları 1872 yılında tekrar çıkarmışlardır. Gazete bir fikir gazetesi olup Namık Kemal'in makalelerine yer verilmiştir. Gazetede dönemin siyasi ve kültürel ortamı, eğitim, Avrupa kültürü üzerine makalelere sıklıkla tesadüf olunur.

0.3. II. Abdülhamit Dönemi Basın Yayın Hayatı

1876 yılında padişah Sultan Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ile başlayan özgür ortamda, sürgünde bulunan yazarlar ülkeye dönme fırsatı yakalamışlardır. Abdülaziz'den sonra üç aylık bir iktidar süren V. Murat Dönemi'nde oluşan hür düşünce ortamı, II. Abdülhamit'in tahta çıktığı ilk aylarda da devam etmiştir. Kanun-i Esasi'nin ilanı ile basın yayın hayatı üzerinde oluşan baskı ortamı ortadan kalkmış, her tarafta bu özgür ortamın ferahlığı hissedilmiştir.

II. Abdülhamit Dönemi Osmanlı Devleti'nin en zor zamanlar geçirdiği bir devir olarak tarih sayfalarında yer almıştır. Ülke içinde ve dışında yaşanan olumsuzluklar siyasi, sosyal, ekonomik tüm alanlara sirayet etmiş ve toplumu derinden etkilemiştir. Mağlubiyetler, isyanlar II. Abdülhamit' i denge politikası uygulamaya zorlamıştır. Bu karmaşa ortamında Kanun-i Esasi'nin kısa süren ferahlık ortamı son bulmuş ve II. Abdülhamit kendince önlemler almaya

başlamıştır. II. Abdülhamit dış tehlikeler nedeniyle ortaya çıkan durumun, ülke içindeki serbest ortamın verdiği rahatlıkla yapılan eleştiriler olduğu kaygısını taşıyarak uzun bir süre bazı özgürlüklerini rafa kaldırmıştır. Hükümet ve devlet aleyhine yapılacak en küçük eleştiriye bile tahammül göstermemiştir. Meşrutiyet'in ilanından bir yıl sonra yani 1877'de bir matbuat kanunu hazırlanır. Bu kanunla:

-Gazete çıkarmak için hükümetten izin istenecek, izin verilip verilmeyeceği on beş gün içinde ilgiliye bildirilecektir.

-Yayınlanan her sayıdan ikişer nüsha, başkentte matbuat dairesine, taşrada ise valiliklere verilecek ve yöneticilerden bir belge alınacaktır. Belge almayanlara he sayı için iki Osmanlı altını ceza verilecektir.

-Milletvekilleri yazı işleri müdürü olamayacaktır.

-Hükümete ve ilgililere cevap ve düzeltme hakkı tanınmıştır. Gazeteler düzeltme yazılarını ilk veya ikinci sayıda yayınlamak zorundadırlar.

-Bir gazetede herhangi bir duruşma ile ilgili bir haber yayınlanırsa, gazete, mahkemenin ilerde vereceği kararı da yayınlamakla yükümlüdür.

-Meb'usan Meclis'indeki tartışmaların yanlış anlam ve yorumlara yol açacak biçimde yayınlanması yasaktır.

-Devletin güvenliğini sarsacak bir suçun işlenmesini kışkırtacak yazı yayınlayan gazeteler süresiz olarak kapatılır.

-Hazreti Padişah'a dokunacak yazı yayınlayan gazeteler kapatılır. Sorumlulara 1-3 yıla kadar hapis cezası verilir.

-Anayasa ile kurulmuş düzene karşı yazı yayınlamanın cezası bir aydan bir yıla haptir." (İnuğur 1993: 258)

Bu maddeler Mebusan Meclis'inde büyük tartışmalara sebebiyet vermiş, basın hayatının kısıtlandığı dile getirilmiştir. Yapılan bu çalışmalar yabancı basını etkilememiş, yabancılarla tanınan haklar onları bu yasaklardan korumuştur. (Ortaylı 2007: 41)

Milletvekilleri tarafından yapılan itirazlar nedeniyle tasarıda bir takım değişikliklere gidilmiş, yapılan değişikliklere sınırlanan II. Abdülhamit, tasarımı askıya alır ve sonrasında mizah gazetelerini tamamen kapatır. 1877-78 Osmanlı- Rus Harbi neticesini de beğenmeyen Sultan Abdülhamit sıkıyönetim ilan eder ve gazetecileri sürgüne gönderir. Osmanlı- Rus Harbi'nin sonunda yaşanan hezimet nedeniyle toplumun anayasal düzene hazır olmadığı düşünen II. Abdülhamit, anayasanın şeraite uygun olmadığı gerekçesi ile 14 Şubat 1878'de Meclis-i Mebusan'ı kapatır. Büyük umut ve beklentilerle tahta çıkarılan Sultan Abdülhamit, uzun ve yorucu bir iktidar dönemine adım atar. Taki Meşrutiyet'in tekrar ilan edilişi olan 1908 yılına kadar.

Sultan II. Abdülhamit ülkede olup biten her şeyden haberdar olmak istemiş, sarayın izni olmadan hiçbir gazete ve yayının çıkmasına müsaade etmemiştir. Bu nedenle 1877-1908 yılları arasında hiçbir mizah dergisinin yayınlanmasına izin verilmemiştir. Dış basının önemini de göz ardı etmeyerek ülkenin lehinde yapılacak haberler karşılığında destek sağlanmıştır. Abdülhamit ilk başta sadece siyasî yazılara sansür uygulaması yaptırırken, daha sonraki dönemlerde sansür hız kazanmış, her türlü gazete ve dergiye sansür uygulanmıştır. 1857, 1888, 1895 tarihlerinde yayımlanan tüzüklerde basılacak olan eserlerin denetimi ile ilgili hükümler yer almıştır. Bunların içinde 1895 tarihli tüzük, basımevlerini de kapsayan ağır hükümler getirmiştir. Basımevlerine uygulanan yasaklar gazete ve dergiler içinde geçerli kabul edilmiş, gazetecilere karşı kanunsuz işlem yapılmıştır. 1898, 1900 ve 1901 tarihlerinde padişah tarafından yayımlanan emirlerle keyfi ve idarî kararlar alınmıştır. Bu kararlar doğrultusunda gazeteler kapatılır; yazarlar başka bir görev adı altında sürgüne gönderilir ve gazete imtiyazları kaldırılır. Bununla birlikte basında Türkçe ve azınlıkların diliyle çıkarılan gazetelere; Türkiye'de ve dışarıdan gelen yabancı dilde basılan gazetelere; yerli ve yabancı kitaplara üç farklı sansür uygulaması yapılır (İnuğur 1993: 260-262).

II. Abdülhamit Dönemi'nde basın hayatı o kadar çetrefilli bir hâl almıştır ki baskı hataları, dizgi yanlışlarından dolayı gazeteler kapatılmaya mahkûm edilmiştir. Gazeteye konacak ilanlar bile sansür kuruluna gönderilmiş ve sansür kurulunca tekrar düzenlenmiştir. Gazetelerde hak, hürriyet, vatan,

millet, cinnet, intihar, zehir, yıldız, burun, Makedonya, suikast gibi pek çok kelime yasaklanmıştır. Dönemde çuvallarca kitap yakılmış, onlarca gazete kapatılmıştır. II. Abdülhamit'in basın hayatına uyguladığı şiddet Ahmet İhsan Tokgöz tarafından şu satırlarla dile getirilmiştir: *"Hamidiye suları yeni akıtılmış ve çeşmeler açılmıştı. Dr. Besim Ömer Paşa sular hakkında bir makale yazdı. Çeşme başında bir ihtiyar adamın dua ettiğini gösteren artistik bir renkle resim de basılacaktı. Sansür buna soru işareti koydu. Ben şaşırđım. Baş sansürcü Kara Kemal Bey'e bir tezkere yazdım. Gelen cevap şudur;*

Azizim,

Çeşme resmi hakikaten pek güzel ve dua herkesin nazarında şüphesiz ki kutsaldır. Lakin bu günlerde gazetelerden neyi çıkartacağımı, neyi bırakacağımı bilemiyorum çünkü kötü düşünceli kimseler bu güzel resmi görür görmez, "Hah! İşimiz duaya kaldı, "Demek istediğimizi sanırlar mademki klişesini yaptırmışsınız, ilerde uygun bir zamanda koymak üzere haber veririm. Olimpiyat Oyunları'na gelince, onların yayınlanmasına uygun zaman henüz gelmedi. Yayınlamayınız. Diğerlerine ruhsat verilmiştir. 24 Mayıs 1906." (İnuğur 1993: 265)

Dönemde yüzlerce kitap yakılmış yok edilmiştir. Kitapların yakılışında ise şu belgeler oldukça dikkat çekicidir:

"7 Mayıs 1902 tarihli belgede :

Encümeni teftiş ve muayenenin el koyduğu 150 çuval kitap ve belgenin Milli Eğitim Bakanlığının arkasındaki bahçede bir demir kafes içinde yakılması mahzurlu görüldüğünden Çemberlitaş Hamamı'nda yakılmasını uygun görüldüğü belirtilmektedir.

Bir diğer belgede :

150 çuval zararlı belgeden külhanın alabildiği ölçüde saat on buçuğa kadar 13 çuval belge yakıldığı kayıtlıdır.

8 Mayıs 1902 tarihli bir başka belgede, akşam saat on buçuğa kadar 22 çuval yaktırıldığı ve üzerine su dökülerek çamur haline getirildiği kaydedilmektedir." (İnuğur 1993: 266).

II. Abdülhamit, basının her anını takip etmiş, ülke aleyhine kullanılabilir tüm haberleri sansür aracılığıyla sektöre uğratmıştır. 13 şubat 1878 tarihinde meclisi kapatan Sultan Abdülhamit, artık idarede tek söz sahibidir. II. Abdülhamit idaresi şu satırlarla izah edilmiştir:

“*Bundan sonra, II. Abdülhamit, 30 yıl sürecek olan despotik ve otoriter yönetimine başlamıştır.*” (Armaoğlu 1993: 58)

Tüm baskılar ve sansürlere rağmen Osmanlı basını sesini duyurmak için farklı arayışlara yönelmiştir. Bilhassa Jön Türkler ve dönemin baskılarından dolayı yurt dışına gitmek mecburiyetinde kalan ve sonraki dönemde II. Abdülhamit’i tahttan indirecek kadar güçlenen İttihat ve Terakki adıyla devam edecek olan bu aydınlar boş durmamış yurt dışında gazete faaliyetlerini sürdürmüş, halkı aydınlatmak, bilinçlendirmek için yazı hayatlarını sürdürmüşlerdir.

1895 yılında Ahmet Rıza Bey tarafından Paris’te *Meşveret*, 1896 yılında Cenevre’de Tunalı Hilmi tarafından çıkarılan *Ezan*, 1897’de Mizancı Murat tarafından Kahire’de çıkarılan *Mizan*, yine 1897’de Cenevre’de İşhak Sükuti tarafından çıkarılan *Osmanlı*, Prens Sebahattin tarafından çıkarılan *Terakki*, *şura-yı Ümmet* gibi yurt dışında pek çok gazete yayımlanmıştır. Yayımlanan bu gazetelerin hepsi özgürlük, hürriyet yanlısı olmamış, bazen padişaha şantaj yaparak para koparmaya çalışan zihniyetler de olmuştur.

Kısacası II. Abdülhamit’in bu yaratmış olduğu baskı ve endişe ortamı tüm alanlarda kendini göstermiş, aydınların önüne setler çekerek devleti korumayı düşünmüştür. Bu baskı ve endişe ortamı II. Meşrutiyet’in ilanına kadar da devam etmiştir.

1. BÖLÜM: *SERVET MALUMAT* GAZETESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

1.1. *Servet Malumat* Gazetesinin Kimlik Bilgilerini Gösterir Tablo

Aded	Hicri Tarih	Rumi Tarih	Miladi Tarih	Müdür-i Mesul veMuharriri	İdare İşleri Müdürü	Fiyatı
201	17 Şaban 1316	19 Kânun-ı Evvel 1314	31 Kânun-ı Evvel 1898	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para ¹
202	18 Şaban 1316	20 Kânun-ı Evvel 1314	1 Ocak 1899 ²	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
203	19 Şaban 1316	21 Kânun-ı Evvel 1314	2 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
204	20 Şaban 1316	22 Kânun-ı Evvel 1314	3 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
205	21 Şaban 1316	23 Kânun-ı Evvel 1314	4 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
206	22 Şaban 1316	24 Kânun-ı Evvel 1314	5 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
207	23 Şaban 1316	25 Kânun-ı Evvel 1314	6 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
208	24 Şaban 1316	26 Kânun-ı Evvel 1314	7 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
209	25 Şaban 1316	27 Kânun-ı Evvel 1314	8 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
210	26 Şaban 1316	28 Kânun-ı Evvel 1314	9 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
211	27 Şaban 1316	29 Kânun-ı Evvel 1314	10 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
212	28 Şaban 1316	30 Kânun-ı Evvel 1314	11 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para

¹ Gazetenin adının sol tarafında “Şerait-i İştirâ” başlığı altında “Dersaadet ve vilayat: Seneliği 162, altı aylığı 80, üç aylığı 50 kuruştur. İttihat Postası olan memaliğe: Seneliği 40, altı aylığı 20, üç aylığı 10 franktır. Abone her ay iptidası ile on beşinden itibaren kaydedilir”.

² Yıl sehven 1898 olarak yazılmış ve bu yanlışlık 205. sayıya kadar devam etmiş, 206. sayıda giderilmiştir.

213	29 Şaban 1316	31 Kânun-ı Evvel 1314	12 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
214	1 Ramazan 1316	01 Kânun-ı Sâni 1314	13 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
215	2 Ramazan 1316	2 Kânun-ı Sâni 1314	14 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
216	3 Ramazan 1316	3 Kânun-ı Sâni 1314	15 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
217	4 Ramazan 1316	4 Kânun-ı Sâni 1314	16 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
218	5 Ramazan 1316	5 Kânun-ı Sâni 1314	17 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
219	6 Ramazan 1316	6 Kânun-ı Sâni 1314	18 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
220	7 Ramazan 1316	7 Kânun-ı Sâni 1314	19 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
221	8 Ramazan 1316	8 Kânun-ı Sâni 1314	20 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
222	9 Ramazan 1316	9 Kânun-ı Sâni 1314	21 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
223	10 Ramazan 1316	10 Kânun-ı Sâni 1314	22 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
224	11 Ramazan 1316	11 Kânun-ı Sâni 1314	23 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
225	12 Ramazan 1316	12 Kânun-ı Sâni 1314	24 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
226	13 Ramazan 1316	13 Kânun-ı Sâni 1314	25 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
227	14 Ramazan 1316	14 Kânun-ı Sâni 1314	26 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
228	15 Ramazan 1316	15 Kânun-ı Sâni 1314	27 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
229	16 Ramazan 1316	16 Kânun-ı Sâni 1314	28 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
230	17 Ramazan 1316	17 Kânun-ı Sâni 1314	29 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para

231	18 Ramazan 1316	18 Kânun-ı Sâni 1314	30 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
232	19 Ramazan 1316	19 Kânun-ı Sâni 1314	31 Ocak 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
233	20 Ramazan 1316	20 Kânun-ı Sâni 1314	1 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
234	21 Ramazan 1316	21 Kânun-ı Sâni 1314	2 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
235	22 Ramazan 1316	22 Kânun-ı Sâni 1314	3 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
236	23 Ramazan 1316	23 Kânun-ı Sâni 1314	4 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
237	24 Ramazan 1316	24 Kânun-ı Sâni 1314	5 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
238	25 Ramazan 1316	25 Kânun-ı Sâni 1314	6 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
239	26 Ramazan 1316	26 Kânun-ı Sâni 1314	7 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
240	29 Ramazan 1316	29 Kânun-ı Sâni 1314	10 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
241	30 Ramazan 1316	30 Kânun-ı Sâni 1314	11 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
242	1 Şevval 1316	31 Kânun-ı Sâni 1314	12 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
243	2 Şevval 1316	1 Şubat 1314	13 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 para
244	3 Şevval 1316	2 Şubat 1314	14 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
245	4 Şevval 1316	3 Şubat 1314	15 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
246	5 Şevval 1316	4 Şubat 1314	16 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
247	6 Şevval 1316	5 Şubat 1314	17 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
248	7 Şevval 1316	6 Şubat 1314	18 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para

249	8 Şevval 1316	7 Şubat 1314	19 Şubat 1899	Tahir Bet	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
250	9 Şevval 1316	8 Şubat 1314	20 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
251	10 Şevval 1316	9 Şubat 1314	21 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
252	11 Şevval 1316	10 Şubat 1314	22 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
253	12 Şevval 1316	11 Şubat 1314	23 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
254	13 Şevval 1316	12 Şubat 1314	24 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
255	14 Şevval 1316	13 Şubat 1314	25 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
256	15 Şevval 1316	14 Şubat 1314	26 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
257	16 Şevval 1316	15 Şubat 1314	27 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
258	17 Şevval 1316	16 Şubat 1314	28 Şubat 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
259	18 Şevval 1316	17 Şubat 1314	1 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
260	19 Şevval 1316	18 Şubat 1314	2 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
261	20 Şevval 1316	19 Şubat 1314	3 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
262	21 Şevval 1316	20 Şubat 1314	4 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
263	22 Şevval 1316	21 Şubat 1314	5 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
264	23 Şevval 1316	22 Şubat 1314	6 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
265	24 Şevval 1316	23 Şubat 1314	7 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
266	25 Şevval 1316	24 Şubat 1314	8 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para

267	26 Şevval 1316	25 Şubat 1314	9 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
268	27 Şevval 1316	26 Şubat 1314	10 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
269	28 Şevval 1316	27 Şubat 1314	11 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
270	29 Şevval 1316	28 Şubat 1314	12 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
271	1 Zilkadde 1316	1 Mart 1315	13 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
272	2 Zilkadde 1316	2 Mart 1315	14 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
273	3 Zilkadde 1316	3 Mart 1315	15 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
274	4 Zilkadde 1316	4 Mart 1315	16 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
275	5 Zilkadde 1316	5 Mart 1315	17 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
276	6 Zilkadde 1316	6 Mart 1315	18 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
277	7 Zilkadde 1316	7 Mart 1315	19 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
278	8 Zilkadde 1316	8 Mart 1315	20 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
279	9 Zilkadde 1316	9 Mart 1315	21 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
280	10 Zilkadde 1316	10 Mart 1315	22 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
281	11 Zilkadde 1316	11 Mart 1315	23 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 para
282	12 Zilkadde 1316	12 Mart 1315	24 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
283	13 Zilkadde 1316	13 Mart 1315	25 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
284	14 Zilkadde 1316	14 Mart 1315	26 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para

285	15 Zilkadde 1316	15 Mart 1315	27 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
286	16 Zilkadde 1316	16 Mart 1315	28 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
287	17 Zilkadde 1316	17 Mart 1315	29 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
288	18 Zilkadde 1316	18 Mart 1315	30 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
289	19 Zilkadde 1316	19 Mart 1315	31 Mart 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
290	20 Zilkadde 1316	20 Mart 1315	1 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
291	21 Zilkadde 1316	21 Mart 1315	2 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
292	22 Zilkadde 1316	22 Mart 1315	3 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
293	23 Zilkadde 1316	23 Mart 1315	4 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
294	24 Zilkadde 1316	24 Mart 1315	5 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
295	25 Zilkadde 1316	25 Mart 1315	6 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
296	26 Zilkadde 1316	26 Mart 1315	7 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
297	27 Zilkadde 1316	27 Mart 1315	8 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
298	28 Zilkadde 1316	28 Mart 1315	9 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
299	29 Zilkadde 1316	29 Mart 1315	10 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey	10 Para
300	30 Zilkadde 1316	30 Mart 1315	11 Nisan 1899	Tahir Bey	Ahmet Kâmil Bey ³	10 Para

³ Bu sayıdan sonra gazete iki gün yayımlanmamış ve 10 Şubat'ta yeniden yayımlanmaya başlamıştır.

1.2. *Servet Malumat* Gazetesinin Kimlik Bilgileri

“*Servet Malumat*” gazetesinin incelenen 201-300. sayılarında gazetenin kimlik bilgileri ve klişesi sayfanın üst sağ köşesinde verilmiştir. Klişenin alt kısmında “ Her gün sabahları neşrolunur” ifadesi yer almaktadır.

Gazetenin ilk sayfasında verilen bilgiler ise;

Klişenin sağ üst köşesinde;

“Aded (201), [Birinci sene], Tarih Hicri 17 Şaban sene 1316”

“Umur-ı tahririye için müdür-i mesul Tahir Bey’e, idare işleri için Ahmet Kâmil Bey’e müracaat olunur.”

“Meslek-i mahsusı”:

“*Servet*, Menafi mülk-i devlete hadim resimli gazetedir. Menafi-i umumiyeyi temin eden makalat-ı maa’l-memnuniyye derceyleyler. İlanat için idareye müracaat lazımdır. İlanat-ı mütenabihanın satırı on beş kuruştur.” Bilgilerine yer verilmiştir.

Klişenin sol üst köşesinde; Miladi, Rumi ve mali tarihlere yer verilmiştir Alt satırda;

“Mahal-i idare ve matbaası, Babıali caddesinde no: 4” cümlesiyle gazetenin basım yeri hakkında bilgi verilmiştir. Bunun altında;

“Şerait- i işтира” başlığıyla gazetenin abonelik şartları bildirilmektedir.

“Dersaadet ve vilayet: Seneliği 162, altı aylığı 80, üç aylığı 50 kuruştur. İttihat postası olan memaliğe: Seneliği, 40, altı aylığı 20, üç aylığı 10 franktır. Abone her ay iptidası ile on beşinden itibaren kayıdedilir.”

Nüshası 10 paradır.

Gazetenin incelenen 201-300. sayılarında günlük basım tarihi sol üst köşede, sayfa numaraları sağ üst köşede yer almaktadır. Gazetenin ismi ise birinci sayfanın ortasında verilmiştir. Sayfa ve tarih verilirken bazen sağ ve sol kısımlar karışık verilmiştir. *Servet Malumat* gazetesinin incelenen sayılarının son sayfasında sahib-i imtiyaz Tahir olarak verilmişken, sadece 203. sayıda sahib-i imtiyaz Mehmet Tahir olarak verilmiştir.

Servet: Malumat / imtiyaz sahibi: Mehmed Tahir; mesul müdür: Mehmed Tâhir [Tâhir Bey, Esseyyid Mehmed Tâhir]

Gazetenin incelenen 201.300. sayıları miladi takvime göre 31 Aralık 1898; hicri takvime göre 17 Şaban 1316; Rumi takvime göre 19 Kanun-ı Evvel 1314 tarihinde başlamış, 11 Nisan 1899 (30 Zilkadde 1316/ 30 Mart 1315 tarihli sayı ile tamamlanmıştır. *Servet Malumat* gazetesinin 201-300. sayılarının basım tarihleri her sayıda düzenli olarak hicri, Rumi ve miladi tarih olarak gazetenin üst bölümünde belirtilmiştir. Gazetenin son sayfasında sol alt köşede kalın çizginin altında sahib-i imtiyazın ismi sadece “Tahir” olarak yazılmıştır.

Gazetenin incelenen 201-300. sayılarında 121 adet resme yer verilmiştir. Verilen resimlerde yerli ve yabancı devlet adamlarının fotoğraflarının yanı sıra manzara resimleri, temsili resimler, karikatürler yer almaktadır. Alman İmparatoru'nun seyahat resimleri, Açe vilayetinden insan ve manzara resimleri, İstanbul surları, Haliç, Yemen, Kudüs, Manastır, Maraş, Antakya gibi şehirlerden manzara ve temsili resimlere yer verilmiştir. Ayrıca askerî karşılama resimleri ve bazı savaş araçlarının resimleri de verilmiştir.

Servet Malumat'ın incelenen sayılarında siyasî hayattan birçok isme yer verilmiştir. Siyasî ve sosyal hayata olan etkilerinden dolayı gazetede resimlerine yer verilen şahsiyetler şöyledir: Mahmut Paşa, Zihni Paşa, Reşat Bey, Ziya Bey, Mösyö Konstan, Mehmet Ali Bey, Namık Paşa, Mösyö Feliks, Kistaki Efendi, İsmet Paşa gibi şahsiyetlerin resimleri verilmiştir.

Gazetenin isimin altında verilen “*Mütenevviayı câmi ve resimli olarak her gün sabahları neşr olunur*” ibaresi gazetenin resimli bir gazete olduğunu belirtir. Bu sebeple genellikle gazetenin ilk sayfasında bir fotoğrafa yer verilmiştir. Fotoğraflar genelde devletin ileri gelen şahsiyetleri ve manzara resimlerinden oluşur. Resimler genelde devlet erkânı, Açe, Kudüs, İstanbul gibi şehirlerden manzaralar ile Almanya İmparatoru'nun gezilerine ait fotoğraflardan oluşur. Resimli bir gazete olan *Servet Malumat*, tüm yazılarda resimlere yer vermemiştir. Tefrika hikâyelerinde herhangi bir resme tesadüf edilmemiştir.

Gazetenin ilk sayfasında devlet adamlarına verilen nişan ve madalyalara dair haberler “Âlem-i İslamiyet, Nişan, Tevcihât, Madalya, İlmiye, Mektub-ı Mahsusa” başlıkları altında verilmiştir. İkinci sayfa ise genellikle Osmanlı tebâsı ve coğrafyasında yaşanan durumlar verilmiştir. Gazetenin üçüncü sayfası tefrika hikâyeler ve edebi makalelere ayrılmıştır. Gazetenin son sayfası ise dünya genelinde yaşanan siyasi olaylar ve gelişmelere yer verilmiştir. Siyasi haberler genellikle Almanya, Rusya, İngiltere, Çin, Fransa, Avusturya, Macaristan gibi ülkelerin siyasi olaylarına dairdir. Gazetede ilanlar ve reklamların hemen hemen tamamı dördüncü sayfada verilmiştir. Reklamlar ve ilanlar verilirken pek fazla düzene dikkat edilmemiş, reklamları ayıran çizgiler özensizce konulmuştur. Gazetede kıyafet, fes, ilaç, bıçak gibi ürünlerin reklamları verilmiştir.

Servet Malumat'ta Fransızca kelimelere pek rastlanılmamaktadır. Kelimeler okunduğu gibi yazıldığı için kelimelerin yazılışının doğruluğunda sıkıntı yaşanmıştır. Yaşanan bu sıkıntıların çözümü için okunmasında problem görülen kelimeler Arap harfleri ile verilmiştir.

Gazetede yer verilen Almancadan tercüme “*Mülâzım*”, Mehmed Celal'in “*Dâmen -Alûde*” ve Yenişehirizâde Halit Eyüp'ün “*Nermin*” adlı “hikâye” tefrikaları genellikle ikinci sayfada kalın bir çizgi ile ayrılarak verilmiştir. Hikâye tefrikaları bazı sayılarda üçüncü sayfada verilmiştir. O yıllarda henüz roman kavramı kuullnılmadığından hikâye ismi kullanılmaktadır.

Gazetede, sıklıkla Fransızca *Servet Malumat* gazetesinde yer verilen haberlere de yer verilmiştir. Fransızca *Servet* gazetesinden alınan yazılar genellikle belediye işlerine dair yazılardır.

Servet Malumat gazetesi planladığı dizin ve sayfa düzeninden pek ayrılmadan düzenli ve sistematik bir şekilde haberlerine, makalelerine, ilan ve reklamlarına yer vermiştir.

1.3. *Servet Malumat* Gazetesinin Yayın Politikası

Servet Malumat gazetesi 13 Haziran 1898 tarihinde yayın hayatına başlamış, her sabah yayımlanan günlük bir gazetedir. Her sayı dört sayfadan oluşmakta olup, her sayfa da sütunlara ayrılmıştır. Gazetenin ilk sayfasında devlet erkânı ile ilgili

gelişmeler ve haberlere yer verilmiş olup, Sultan Abdülhamit'e itaatini sürdürmüş ve devlet politikasından memnun bir dil kullanılmıştır.

Servet Malumat'ın ilk sayısında yayın politikasına dair şu bilgileri bulmak mümkündür:

“....*Bimennihi teala saye-i tevfikat sermaye-i cenab-ı velinimet-i azamide 'Servet' ceride-i naçizi kisve-i matbu-ı intizama girdi. Maksadı evvelemirde vezaif-i mühattime-i ubudiyeti olan menafi-i celile-i hilafet ve amal-i mukaddese-i mülk-i devlete hizmettir. Sâniyen sahaifi evrak-ı havadisın neşr-i maarif emrinde der-kâr olan tesirine istinaden Osmanlı matbuatına yakışacak surette tamim-i marifettir.*

Sadakat ve hulus-ı niyet rehberi hamiyet ve istikamet iki said-i feyzperveridir.” (Çelik 2018: 70).

Gazetenin ilk sayısında yer verilen bu yazıda asıl amacın devlete hizmet olduğu vurgulanmaktadır. Gazetede yer verilecek her türlü yazının ve evrakın da Osmanlı matbuatına uygun şekilde seçileceğine dikkat çekilmektedir. Bu yazı II. Abdülhamit'in basın hayatından istediği beklentilerden çıkılmayacağını bir teminatıdır. *Servet Malumat* gazetesinin 291. sayısının birinci sayfasında *İhtar-ı Mahsus* başlığı altında şu satırlara yer verilmiştir: “*Lisanımızın tamim ve terakkisine hizmet ve her çeşit halkın neşriyatımızdan istifadesini temine gayret azminde bulunduğumuz cihetle gazetelerimize yazılacak her türlü mektup, varakalar ve havadislerin mümkün olduğu kadar sade ve külfetten azade olmasını tavsiye ederiz.*” *Servet Malumat* gazetesinde yer verilen bu ifadeler dönemin yayın hayatını özetler mahiyettedir.

Servet Malumat gazetesinin 222. sayının ikinci sayfasında Japonyalı Mori Hiru'nin Tahir Bey'e göndermiş olduğu mektuptan önce Tahir Bey'in yaptığı izahat bölümünde yer verilen yazı dönemin basın hayatından beklentilerini kısa bir dille yanıtlar: “*Japonyalı Mori Hiru Efendi'den gelen mektup aşağıda görülecektir. Bu mektup yalnız Türkçe sözlerle yazı yazılabileceğine güzel örnektir. Fakat biraz çetin ve sıkıntılı okunuyor. Güç anlaşılıyor. İşi bu kadar güce koşacağımıza her dilde olduğu gibi işe biraz pek lüzumlu ve pek münasip kelimeleri başka dillerden alıp kendimize mal ederek kullansak daha iyi olmaz mı?*” Yine aynı sayıda verilen Mori Hiru'nun mektubunda ise şu satırlara yer verilmiştir: “*Sen yine dilimizi (Türkçeyi)*

düzeltecek, anadilini diriltecek, yalnız biraz okumuşlar bile değil bunların okuduklarını dinleyen okumamışlar da bütün sözlerini anlayacak. Anadolumuz, çiftçilerimiz, hamal ve kayıkçılarımız, bekçilerle manavlarımız, kadınlarla çocuklarımızın anlayacakları biçimde süzme Türkçe bir ucuz, kılıklı, yazıları iri sanki büyük büyük bir gündelik çıkar adını (Türkçe Gündelik) koy ki bu yüzden de hakanımıza yeni yeni duacı kullar yetiştiresin.”

Bu satırlar Tahir Bey'in açık bir şekilde II. Abdülhamit yanlısı olduğunun göstergesidir.

II. Abdülhamit Dönemi basın hayatının en sancılı olduğu bir süreçtir. Bu dönemde Sultan Abdülhamit taraftarları olduğu gibi ona cephe alanlar da vardı. Özellikle dönemin basın hayatında söz sahibi olan *Servet-i Fünun* dergisi ve yazarları Abdülhamit'e muhalif bir tavır sergilemişlerdir. Abdülhamit yanlısı grup, Servet-i Fünunculara cephe almış ve onları aşırı Batıcı olarak nitelendirmiş ve onlarla mücadele başlatmışlardır. Türk edebiyatı tarihi açısından önemli olan “eski-yeni” çatışmaları devam etmiş, Ahmet Mithat'ın “Dekadan” söylemi ile “Dekadanlık” tartışmaları hız kazanmıştır. *Servet Malumat* gazetesinin sahibi Baba Tahir ise saray yanlısı ve saraydan destekli, eski edebiyat yanlısı olarak yazılarını gür bir sesle kaleme almıştır. Saray Baba Tahir'i bir koz olarak kullanmış ve *Servet-i Fünun* karşısında durmasını sağlamıştır. Baba Tahir bu görevi *Musavver Malumat* dergisiyle yerine getirmeye çalışır. Bu derginin amacı *Servet-i Fünun* dergisinin düzenini bozmak, onların ortaya koymuş oldukları edebiyatı eleştirmek ve bu konuda toplumu bilinçlendirerek Servet-i Fünuncuları haksız göstermektir. Baba Tahir'in 1898 Haziranında yayımlamaya başladığı *Servet Malumat* gazetesi de aynı amaç doğrultusunda hizmet etmek amacıyla çıkarılmıştır. (Çetin 2016: 58).

1.4. *Servet Malumat*'ın Muhteva Özellikleri

Servet Malumat gazetesinde dil, edebiyat, tiyatro, musikî yazılarının yanı sıra çoğunlukta olmak koşuluyla devlet görevlilerin terfi, rütbe, nişan haberleri, Avrupa'dan çekilen telgraflar, belediye işleri, İslam dünyasının durumu, Avrupa'nın siyasi meselelerine yer verilmiştir.

1.4.1. *Servet Malumat*'ta Yer Alan Konular

1.4.1. 1. Edebiyat, Dil ve İmla Meseleleri

Servet Malumat gazetesinin incelenen sayılarında “Makale-i Mahsusa”, “Şehir Mektubu”, “İstanbul Mektubu”, “İstanbul Mektupları” gibi başlıklar altında edebiyat, şiir, tiyatro, hatırat, deneme tarzında pek çok yazı ve makaleye yer verilmiştir. Fakat bu yazıların çoğu imzasız olarak verilmiştir. Ahmet Rasim'in imzasız olarak verilen “Şehir Mektubu” başlıklı yazılarında şehrin günlük yaşamından kesitler, sanat ve edebiyata dair her türlü yazıya yer verilmiştir. *Servet Malumat* gazetesinin 224. sayı üçüncü sayfasında: “*Vay!.. İstanbul'da bir sukabağı keşfedilmiş. Dekadanlar demiş ki: Bu kabak sail bal kabaklarına faildir Topatanlar demiş ki: Hayır, değildir. Zavallı bu kabağı, iki muhtelif göz önünde müddet-i medide dura dura kendinden geçmiş. Bereket versin sebze aşinâyân-ı dehrden biri yetişmiş. O da bakmış, bir iki sallamış, kulak vermiş iyice dinlemiş. İçi çingir çingir ediyormuş. En nihayet demiş ki: Bu hem bal kabağı hem de su kabağı cinsindedir. İsterseniz size nispetle Dekadan Kabağı diyelim, isterseniz mahud kavuna bir yoldaş olmak üzere Topatan Kabağı diyelim.*” ifadeleri ile dönemin mühim edebi tartışmalarından “Dekadanlık” üzerine bir metne yer verilmiştir.

Gazetenin sayı 235, üçüncü sayfasında dönemin en önemli problemi olan dil meselesine şu satırlarla değinilmiştir: “*İşte ortada dönen mesâil-i lisânîyenin şekl-i hazırı. Osmanlı lisanı Arapça, Farsî bilinmeyince yazılamazmış, dahası varmış. Âlem-i tahrir geniştir. At oynatabilmek için lisan-ı müşterek-i medenî olan Fransızcayı da öğrenmeli imiş. Oldu dört, iki, üç seneden beri bağıra bağıra sesi kısılanlar da artık ifadeye mahal kalmadı. Bir kere anlamayanlar ortadan çekilseler uzlaşmak kâbil...*”

Bu satırlarla dönemde yaşanan dil karmaşıklığı açıkça ifade edilmiştir.

Servet Malumat gazetesinde *İstanbul Mektupları* sütununda verilen yazılarda da edebî tartışmalara yer verilmiştir. *Servet Malumat* gazetesinin 262. sayısı üçüncü sayfasında Beyoğlu'ndan alt başlığında şu ifadelere yer verilmiştir:

“1. Dekadanca kırılmış bir rafadan yumurta. 2. Yine bu illetle yazılmış bir gazel, iki kıta, üç koşma. (Dördüncü de yorulursun) bir mani:

Karga seni tutarım aman

Kanadını yolarım aman

Yelpazeler yaparım aman

Küçük madamlara satarım aman...”

Bu ifadelerle ‘Dekadanlık’ tartışmalarında Servet-i Fünuncuların ağır ve anlaşılmaz tabirlerine gönderme yapılmıştır.

Gazetenin 284. sayısının dördüncü sayfasında ise Dekadanlar ile ilgili şu satırlar verilmiştir:

‘Dekadan’ kelimesi intişar etti edeli nevhevasan-ı ehl-i kaleminde fikri bukalemun-asa renkten renge girmeye başladı. Edebiyat-ı Cedide müntesipleri bile “Dekadanlık” sıfat-ı ucube-i ahraz için akın akın yahut fevç fevç gidip tevs-i malumat etmekte oldukları vasıl-ı zimâh-ı acizanem olmakla şu silk-i cedide-i sülük etmek hevâhisi zihnimi tırmaladığından bir iki gündür kendimde başka bir hâl, anlaşılmaz bir etvar-ı rü-nümun olmaya başladı. Şu meslek-i müdhikeyi dekadanlar duymasın”.

Servet Malumat gazetesinin sayı 291, üçüncü sayfasında Osmanlı lisanının sadeleştirilmesi gerekliliği üzerine Nazif Sururi’nin Ahmet Mithat Efendi’ye yazmış olduğu makale verilmiştir:

“Mithat Efendi Hazretleri’nin bu unvan altında yazdıkları makaleyi okudum. Acizleri esasen lisanımızın mümkün olabildiği kadar sadeleştirilmesi arzusunda bulunduğum cihetle Efendi Hazretleri’nin bu yazışlarından pek ziyade memnun oldum. Evet! Lisanımız imkân müsaade olduğu derecede sadeleştirilmelidir. Türkçede mukabilleri bulunan ve menus olmayan Arabi ve Farsi lügatleri istimalden tevakkî olunmalıdır. Bununla beraber işin asıl canlı ciheti Türkçeyi Türkçe olmak üzere yani kendi kavaidine tatbiken tanzim etmektir. Biz böyle yapmıyoruz. Yazımızı üç lisan kavaidi ile yazmaya mecbur oluyoruz ki bu ne garip şey ne kadar müşkül iştir. Öyle değil mi? İki satır yazı yazan bir Osmanlı terkip edeceği cümleler için hem kendi lisanının kavaidini hem de Arabi ve Farsinin kaidelerini gözetmek gibi bir bar-ı sakil altındadır. Şu külfet hem yazan hem okuyan için vardır. Yazan üç lisanın kavaidini mükemmelen bilmedikçe iyi yazı yazamaz. Okuyan dahi kezalik o kavaidi

muntazaman bilmedikçe ne demek istenildiğini anlayamaz. Bundan garip şey bundan müşkül iş mi olur? Arada da böyle kuvve-i mani var iken lisanın terakki ve tamimi kabil midir? Asla! O hâlde ne yapılmalıdır? Efendi Hazretleri'nin buyurdıkları vecihle yalnız başına tekmil etmediğini ve diğer lisan eden kelimeler almaktan müstağni olamadığını gözümüzün önüne getirerek biz de muhtaç olduğumuz lügatleri diğer lisanlardan almalyız. Fakat onları o lisanların kaidelerine göre değil! Kendi lisanımızın kavaidine tatbiken ferah ferah kullanmalıyız. Fakiriniz iki seneden beri bu fikrin tervicine çalışıyorum.”

Bu makale ile Osmanlı lisanının üzerinde etkili olan Arapça, Farsça ve Fransızcanın etkisinin azaltılması ve dilin sadeleştirilmesinin önemi üzerinde durulmuştur. Nazif Sururi, Ahmet Mithat Efendi'nin dilin sadeleştirilmesi konusundaki tavrından memnuniyetini bu satırlarla dile getirmiştir. Nazif Sururi dilin sadeleştirilmesi; Türkçede karşılığı olan ve “menus olmayan” Farsça ve Arapça kelimelerin kullanılmaması, dilin kendi kurallarının belirlenmesi ve bu kurallara göre uygulanması gerektiğini; Türkçe, Arapça ve Farsça dillerini gözetmenin hem yazar için hem de okur için zorluklarına değinmiştir. Nazif Sururi ihtiyaç duyulan kelimelerin başka dillerden alınabileceğini, fakat bu kelimelerin Türk dilinin kurallarına tatbik edilerek kullanılması gerektiğini savunur.

Nazif Sururi yukarıda aktarılan satırların devamında Ahmet Mithat Efendi'ye hitaben *“kendi muteber gazetelerine emir versinler, şimdilik yalnız ufak tefek şuun ve havadise mahsus olmak üzere bu yolda tatbikata başlanılsın ve Türkçe kavaidine tevfiken sade yazılar yazılsın biz de Malumat ve Servetimizle yazmaya gayret edelim. Bakalım nasıl olur. Ümit ederim ki muvaffakiyet husule gelir.”* diyerek makalesini tamamlamıştır.

Servet Malumat 296. sayısının dördüncü sayfasında ise Ahmet Mithat Efendi, Nazif Sururi'nin 291. sayıda verilen makalesine cevap mahiyetinde bir makale yazmış ve dilin sadeleşmesi gerektiğine destek vermiştir:

“Servetin Pazar günkü nüshasında Türk lisanı ne kadar sadeleştirilebilir olduğu hakkındaki makalenizi okudum. Bu makaleniz ile siz beni tasdik etmiş olmuyorsunuz çünkü bu sadeliği ilk teklif etmek şerefi bana ait değildir. Ben de siz de bizden evvel ortaya konmuş olan bir şeyi kabul etmiş oluyoruz. Bunu ilk önce ortaya

koyan kimdir diye aramakla yorulmak lazım değildir. Bunu ortaya koyan zamanın ihtiyacıdır sanırım. Biz yazdığımız şeyleri birbirimize anlatacak beğendirecek isek Osmanlılığımızın terakkisi bununla hasıl olamaz. Biz de malumat ali fikirler varsa onları malumatça fikirce bizden aşağı olanlara göstermeliyiz ki onlar da yükselsinler. Bu emel epeyce eskidir. Şimdi yenilenmesi üzerine bazı arkadaşlarımız bilemem ne sebepten pek ziyade müteessir oldular. Bir “olamaz” dır gidiyor. Güya sade yazmaya başlarsak dilimiz kaybolacakmış kadar telaş gösteriliyor. Bir şey gerçekten zamanın ihtiyacı hükmünü almış olursa onların telaşları onu husulden men edemez. Yok bu şey zamanın ihtiyacı hükmünü almamış olursa sizin, benim onu tervicimiz de hiçbir fayda veremez. Bunun için iki tarafta itidal lazım gelir. Pek güzel buyurduğunuz gibi biraz da sade yazalım. Daha sadeleştiririm, gittikçe sadeleştiririm bakalım fayda olursa devam ederiz. Olmazsa yine eski hale döneriz...”

Servet Malumat gazetesinin yayınına devam ettirdiği süreçte edebiyat dünyasında “eski- yeni” tartışmaları tüm hızıyla devam etmektedir. Servet-i Fünuncular hem Abdülhamit’in uygulatmış olduğu basın sansüründen hem de edebiyatımızı hızlı bir şekilde Batılılaştırma emellerinden dolayı Fransız edebiyatında yeni olan ne varsa edebiyatımızda uygulamışlardır. Konu, nazım şekilleri ve edebi dilde yapılan bu taklitler eski edebiyat savunucularını kızdırmıştır. Fransız edebiyatında kullanılan mazmunlar bile hiç tereddütsüz Servet-i Fünun şiirine dâhil edilmiştir. Cenap Şehabettin’in o dönemde “*Mektep*” dergisinde yayımlanan “Terane-i Mehtap” isimli şiirinde geçen “Saat-i semenfâm” (yasemin renkli saatler) tamlaması çok fazla tepki toplamıştır. *Servet Malumat* gazetesinin 267. sayısının üçüncü sayfasında verilen şu ifadeler Servet-i Fünuncuların kullanmış olduğu soyut tamlamalara bir çağrışım yapmaktadır: “*Gazeteler büsbütün tebdil-i lisan eyler, gazetelerden biri Kâğıthane ve civarının, diğeri Çirpiciçayırı, Veli Efendi’nin, öbürü Boğaziçi’nin öteki Şişli’nin velhasıl her biri bir mahâlin eğlencesinden vukuatından bahseder. Biz durur muyuz ya! Biz de yaza yaza bir türlü bitiremediğimiz Dekadanların yeşil rüya, kebudî hülya, penbe ümidini!*”

Ahmet Mithat Efendi’nin *Sabah* gazetesinde yayımladığı “*Dekadanlar*” makalesinde Fransa’da başlayan yeni edebî akımların hiçbir şekilde anlaşılamadığını, kapalılığı tercih ettiklerini ve anlamsızlığı düşüklerini iddia eder ve “*Dekadanlar*” tartışmalarının fitilini ateşler. Dekadan kelimesi Fransızca “decadence” kelimesinden

gelmektedir. Decadence, geriye gitmek, çöküş, yozlaşma anlamına gelmektedir. 19. yüzyıl Fransasında şiirde alışılmışın dışında bir üslup, soyut imgeler kullanarak eserler veren şairler için kullanılmış bir terimdir. Tanzimat'tan sonra birçok yönden Fransız edebiyatını örnek alan Servet-i Fünuncular da bu akıma kapılmış ve bu tarzda eserler oluşturmuşlardır. Yeni edebi çalışmaları yakından takip eden Ahmet Mithat Efendi bir yazısında Dekadan terimini Servet-i Fünuncular için kullanmış ve böylece bu terim Türk edebiyatında yerini almıştır.

Servet-i Fünuncular başlangıçta bu ithamlara pek prim vermezken, suçlamaların artmasıyla Servet-i Fünuncular artık tartışmalara dil ve edebiyat dâhilinde cevap vermeye başlamışlardır. Tartışmanın bir ucunda Tefvik Fikret, Cenap Şehabettin, Halit Ziya, Hüseyin Cahit gibi *Servet- Fünun* yazarları, diğer tarafta ise Ahmet Rasim, Halil Edip, İbnürrıfat Samih, Mehmed Celal gibi isimler yer almaktadır. Ahmet Mithat ateşini fitilledığı bu tartışmaya birkaç küçük değinmeden başka katılmamıştır. 1898 yılı sonunda *Tarik* gazetesinde yayımladığı “Teslim-i Hakikat” yazıyla Ahmet Mithat başlattığı bu tartışmanın noktasını koymuştur. Cenap Şehabettin de, “Dekadanizm Nedir?” başlıklı yazı yayımlayarak, Dekadan kelimesinin eski ve güzele yönelmek olduğunu, Fransızların son devir eserlerine “*Dekadan*” dediklerini, eskiden esinlenerek yenilik teşkil ettiklerini dile getirerek tartışmaların ateşini söndürmeye çalışmıştır. Yaklaşık üç yıl süren bu tartışma Ahmet Mithat Efendi'nin 1898 yılında yayımladığı “Teslim-i Hakikat” yazısıyla tatlıya bağlanarak son bulmuştur. Ahmet Mithat bu yazısında, son zamanlarda Halit Ziya gibi, Cenap Şahabettin gibi yazarlarımızın yazılarını okuyor ve çok beğeniyorum, anlaşılabilir bir süre sürüden ayrılan ve Dekadanlık vadilerinde dolaşan bu yazarlarımız, “sürüden ayrılan koçlar gibi” yeniden sürüye dönmüşlerdir. Bu şekilde yazdıkları sürece bu yazarlara hiçbir itirazımız yoktur, düşüncelerini savunmuştur. Bu yazı Servet-i Fünuncular tarafından ilginç bir şekilde bir özür olarak kabul edilmiştir. Mesela Tefvik Fikret bu yazıyı bir tür özür dileme gibi anladıklarını ve Ahmet Mithat'ın uzattığı eli sıkımda tereddüt etmeyeceklerini, ama öpmeye de niyetleri olmadığını dile getirmiştir.

Servet Malumat gazetesinde yer verilen dil meselelerinden biri de, Mehmet Emin Yurdakul'un *Türkçe Şiirler* adıyla kitaplaştırdığı şiirlerinden sonra gündeme gelen “Türkçe Şiirler” mevzusu Türk aydınlarının Tanzimat'tan bu yana yaşanan dil

tartışmaların devamını getirmiştir. Dilde sadeleşme fikirleri ve çağın gereksinimlerine uygun bir edebî dil oluşturma fikri, dönemin siyasi yapısı ve karmaşası ile alakalı olarak millî bir boyut kazanmıştır. 1897 Osmanlı- Yunan Harbi'nin oluşturduğu duygusal ortam dolayısıyla “safî Türkçe” ile şiir yazma meyili artmış, bu durumu destekleyenler olduğu gibi bu fikirlerin karşısında duranlar da olmuştur. “19.yy ikinci yarısında Osmanlı'yı iç meselelerinin yanında ayrıca huzursuz eden Kırım Savaşı (1853- 1856) ve Osmanlı Rus Savaşı (1877-1878) Osmanlı milliyetçiliği anlayışını belirginleştirmiş, I. Meşrutiyet'in ilanı ve feshinin sonuçları ile 1897 Türk Yunan Savaşı, bu tabloyu 20.yy ın başlarında Türk milliyetçiliği lehine değiştirmiştir”. (Korkmaz 2005: 189). *Servet Malumat* gazetesinde ise Âşık Coşkun ile Ahmet Rasim arasında meydana gelen Türkçe şiir, sadeleşme, dilin ıslahı gibi edebi dilin teşekkülü konusunda meydana gelen tartışmalara yer verilmiştir. Ahmet Rasim ve Âşık Coşkun arasında yaşanan bu atışmalarda Âşık Coşkun müstearını kullanan kişinin kimliği belirlenememiştir.

Ahmet Mithat Efendi'nin *Talim-i Edebiyat* münakaşalarının devam ettiği yıllarda “Derviş” müstearının kendisine ait olduğu iddialarını sert bir dille eleştirmiş “*Bendeniz, mübâhâsat-ı ciddiyede hiçbir vakit imza-yı müstear kullanmamış ve ismini ortaya koymayı cüreti olmayan adamı, hiçbir zaman adam bile saymamış olduğumdan 'Derviş' imzası benim müstear imzam olmadığını katiyen ilân ederim*” (Ahmet Mithat Efendi 1886, 3) diyerek müstear kullanmadığını şiddetle savunmuş

Ahmet Rasim *Servet Malumat* gazetesi 286. sayı, 1-3. sayfalarında ‘*Âşık Coşkun'a Mukabele*’ adlı makalesinde de Aşık Coşkun'a eleştiri oklarını gönderir. “*Âşık Coşkun gibi bu halkın üstadı geçinen zevatı güldürdüğü rivayet olunan Şehir Mektuplarını ihvân-ı kalemden bazılarının da reva gördüğü veçhile palyaçoluk veya maskaralık etmek için yazdığını eda edenler aldanırlar. Çünkü o mektupların ekser-i zeminin bilhassa yine Âşık Coşkun gibi kiram-ı erbab-ı kalemin zühul ve hata namına irtikâp ettikleri taşkınlıklar teşkil eylediği için bu zanda buldukları halde bendelerine yardak oldukları tezahür eder ki kendilerinden öğrendiğim terbiye benim bu türlü bir su-i nazarla bakmaklığıma manidir*”.

Fazıl Gökçek, *Bir Tartışmanın Hikâyesi Dekadanlar* adlı çalışmasında Âşık Coşkun'u Ahmet Mithat olarak kabul etmemiş, Âşık Coşkun'u ayrı fişlemiştir.

Ahmet Rasim'in Âşık Coşkun'u tanıdığını ise *Servet Malumat* gazetesinin 286. sayısının 1-3. sayfalarında yer verilen "Âşık Coşkun'a Mukabele" adlı makalede yer verilen şu satırlardan anlaşılmaktadır:

"Âşık Coşkun'u ben de tanırım, severim. Malumat-ı vesia-i ilmiye ve edebiyyesinden hayli istifade ettiğimi itiraf ile beraber hürmet-i fevkalade-i tilmizânemi kabul buyurmalarını daima temenni ederim". Yine aynı makalede geçen şu satırlarda ise Âşık Coşkun'un da Ahmet Rasim'i iyi tanıdığına bir işaret: "Ben (Dariüşşafaka) denilen anası babası İslam bir mektepte terbiye-i İslamiye ile perverde olmuş bir cüz-i ferd olduğum ve Türklük denilen bu heyet-i muazzama-i içtimaiyeye mensubiyet-i kâmilemi lehü'l-hamd ve'l minne hiçbir veçile lekedâr etmediğim cihetle ikisinden müteşekkil bu namus-ı ekber ve müşerreffe zerre kadar dokunacak olanlara medâr-ı hayat bildiğim kalemimle müdafaaya daima hazırım. Buralarını Âşık Coşkun'un bilmesi icap ederken ve kendilerinden öğrendiğimiz emsâl-i hamiyeti, vatanperverliği, milliyet-perestiyi ta'dil ede ede yediğimiz nimetin tabasbustan ârî, kizb ü riya ve hulûs ve iğfâlden beri olarak âcizâne yazı ile şükriünü ifa etmekte olduğumuzu bilirken birtakım fikarat-ı müteselsile ve tarizat-ı hafife ile aleyhimize hücum emareleri göstermesi cây-ı sualdir."

Âşık Coşkun ve Ahmet Rasim arasında geçen bu atışmaların başlangıç noktasının ise Âşık Coşkun tarafından yazılan ve *Tarik* gazetesinin 5 Mart 1315 tarihli sayısında yer verilen 'Recep Beşe'ye' isimli makale olduğu söylenilebilir. Âşık Coşkun adı geçen makalede: "Beşe! İkdâm gazetesine yazdığın bendi okudum. Güzel yazmışsın. Doğru söylüyorsun. Ama Türk iken Türkçeyi beğenmeyenler Arap şimdi de Frenk mukallitliğini öte uca kadar götürdükleri gibi sen de pek beri uçta kalmak istiyorsun. Ben derim ki iki ucu da bırakıp işin ortasından ayrılmamalı. İlk lakırdıyı bayağı sözler hakkında etmişsin. Türk'ün şiirleri için de söyleyecekmişsin. Söyleyeceğini yine söyle. Fakat işte sana Türkçe bir şiir ki onun hakkında ne diyeceğini öğrenmek isterim." dedikten sonra *Allah'ın Kudreti* adlı şiiri vermiş ve şiirde geçen "dev" kelimesinin açıklaması olarak "div'in Türkçesi" ibaresini kullanmış olması Türkçe şiir tartışmalarını başlatmıştır. *Servet Malumat* gazetesinin

286. sayısı 1,2,3. sayfasında “Âşık Coşkun’a Mukabele” isimli makalede ise Ahmet Rasim, Âşık Coşkun’un şiirini şiddetle eleştirir: “Nasıl ki siz de haiz olduğunuz akıl ve irfana güvenerek Türklerin hissiyatı, garamiyatı, malumatı, ilahiyatı, şundan ibarettir diye manzumeler tertip ederek safiyet-i hulk u meşrebi bin manzume-i garranızdan daha güzel, daha müessir olan Türkü tabai-i eşya ve meâsir-i feyz ve kudrete karşı sathî nazar, adeta kaba fikirli göstermek istiyormuşcasına davranıyorsunuz.

Mesela lisana olan fart-ı intisap ve şiddet-i vukufunuzu (div)in Türkçesi (dev) dir. Hata-yı mahzile ispat ederek (kudretullah) mübeccile ile yazdığınız dört kitadan mürekkep bir manzumede ihtimal ki (Hace-i Evvel) in coğrafya cüzünde münderic kozmografya mebadisini ve şöyle böyle ismini işittiğimiz mikrobiyoloji veya bakteriyoloji nazariyatından mikrop kadar bir şeyi öne sürdükten sonra bütün elsine-i duhât-ı şuaranın hissiyat-ı kerime-i ruhnevâzâne ile tekrim ve tazimde birer harika-i icaz gösterdikleri kudretullahı tasvir etmek istiyorsunuz. Heyhat! Âşık Coşkun! Manzumenizi okuyanın suyu kaçır. Biz Türk hissi isteriz. Yazabilir misin? İşte meydan! Burası bütün Türklerin merbut ve tabi’ bulunduğu merkez-i saltanattır. Lisan-ı edep ve fenni tayin edecek, ıslah eyleyecek burasıdır. Burası Türklük içinde tedkikat ve tetebbuat-ı lisaniyede bulunarak tensikât ve ıslâhat-ı lazıme meydana koyacaktır. İddia edersen mahcup olursunuz. Tercüman-ı Hakikat koleksiyonlarını açın! Yazdıklarınızı bir daha okuyunuz! Ümem-i mütemeddinenin ahvâl-i lisaniyesini göz önüne alın. Sizin yaptığınız manzumelere “fantezi” derler. Eğlence nev’indedir.”

Ahmet Rasim şiir dilinde makul bir yol tutulması gerektiğini her fırsatta dile getirmiş, kavmiyetin bekası için lisanın türlü türlü modalara uyularak ıslahına çalışılmaması gerekliliğini düşünmektedir. Ahmet Rasim bu makalede Âşık Coşkun’un şiirlerini ‘yontulmamış’ olarak nitelendirmiştir: “Sizin Türkçe şiirden meydana koyduğunuz o manzumat-ı hayidenin İstanbul şivesi üzerine yazılması mutasavver olan sünûhat-ı şairânenizin yontulmamışı yani fikren ve lafzen bir nev-i tercüme-i garibesidir.”

Ahmet Rasim yine bu makalesinde dönemin önemli tartışmalarından olan ‘Dekadanlık ve Edebiyat-ı Cedideciler’ için şu satırları yazmıştır: “Lakin feyz-i

himmet ve namiye-i sa'y ü gayret Dekadan, Top Atan diye telkîp ettiğimiz erbâb-ı cidd ü fikretin said-i kifayetini gittikçe bükülmeyecek bir kuvvetle beslemekte ve bugün fena yazıyor diye aleyhine satırlarla hücum ettiğimiz genç yarın için hazırlanarak fitraten haiz oldukları meziyet ve asaleti izhar etmektedir. Onun için cümlesi şeyeste-i ihtiramdır. Âşık Coşkun gibi müfteri değildirler.”

Ahmet Rasim bu makalesinde Dekadanlar için gayretli ve gelişerek yollarını sürdürdüğünü ifade etmekle beraber Ahmet Rasim ‘Şehir Mektubu’ isimli makalelerinde Dekadanlar için ciddi eleştirilerde bulunmuştur. Bu da Ahmet Rasim’in fikirlerinde değişiklikler gösterdiğini kanıtlamaktadır. “*Vay!.. İstanbul’da bir su kabağı keşfedilmiş. Dekadanlar demiş ki: Bu kabak sail bal kabaklarına faildir, Top Atanlar demiş ki: Hayır, değildir. Zavallı bu kabağı, iki muhtelif göz önünde müddet-i medide dura dura kendinden geçmiş. Bereket versin sebze-i aşinâyân-ı dehrden biri yetişmiş. O da bakmış, bir iki sallamış, kulak vermiş iyice dinlemiş. İçi çingır çingır ediyormuş. En nihayet demiş ki: Bu hem bal kabağı hem de su kabağı cinsindedir. İsterseniz size nispetle Dekadan Kabağı diyelim, isterseniz mahud kavuna bir yoldaş olmak üzere Top Atan Kabağı diyelim.” Ahmet Rasim ve Âşık Coşkun arasında bu polemikler devam etmiş ve karşılıklı yazdıkları makalelerle fikirlerini ve eleştirilerini ortaya koymuşlardır.*

1.4.1.2. Sosyal Hayat

Servet Malumat gazetesinde yer verilen haberler ve yazılar dönemin sosyal hayatı hakkında bilgiler vermesi bakımından önemlidir. Toplum hayatından kesitler, halkın yaşam tarzı ve yaşanan problemler hakkında bilgiler vermektedir. Gazetede genellikle toplumun aksayan yönleri, belediyenin çalışmaları hakkında bilgiler verilmiştir.

Servet Malumat gazetesinin 228. sayısının 3. sayfasında yer verilen şu satırlar dönemin günlük yaşantısından bazı ipuçları vermektedir: “*Piyasa şık kaçıyor dedim. Ah siz yalnız bu sözüme dikkat edin. Acaba hatırınızda kalmış mıdır? Bir zamanlar: Üstü açık faytonda/ Gezerim piyasada/ Harf atarım kızlara/ Biraktım merakta...*” Yine gazetenin 233. sayı üçüncü sayfasında “*Denizde İftar*” alt başlığı ile verilen “*Akşamüstü saat on biri çeyrek geçe köprüden hareket eden ton ton müşterilerinin Selimiye Kışlası önlerinde iftara yetiştirdiklerini...*” ifadeleri ile şehir hayatının

olumsuzlukları, ulaşımda yaşanan sıkıntılar nükteli bir dille anlatılmaktadır. Gazetenin özellikle üçüncü sayfasında verilen haberlerde sosyal hayatta karşılaşılan hırsızlıklar, kazalar hakkında haberlere yer verilmiştir. Gazetede “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda ülke sınırları içinde yaşanan ölüm, hastalık, düğün, doğum gibi pek çok konu hakkında haberlere yer verilmiştir.

1.4.1.3. Eğitim

Servet Malumat gazetesinin incelenen sayılarında “Fezail-i Diniye ve İntişar u Tamim-i Maarif”, “İbtidailerimiz”, gibi başlıklar altında ülkede eğitim faaliyetlerinde yaşanan gelişmeler, yetersizlikler, alınması gereken önlemler hakkında makaleler verilmiştir. Eğitimle ilgili yazılar genellikle imzasız olarak verilmiştir. Gazetenin 207. sayı 1-2. sayfalarında yer alan “Maarife Dair” başlıklı makalede Şemseddin Sami'nin *Sabah* gazetesinde eğitim üzerine yazdığı makale doğrultusunda eğitim ve yapılması gerekenler üzerine yer verilmiştir.

1.4.1.4. Fen ve Tıp

Gazetenin incelenen sayılarında halk sağlığı ve hayvan sağlığı için “Aşı Ameliyatı ve Taşra Ahvalı”, “Belediye Etibbası”, “Çiçek ve Aşı” başlıkları altında aşının insan sağlığı açısından önemi, aşı yapılmaması halinde yaşanan ölümler ve hastalıklar ile ilgili makaleler verilmiştir. Hastalık, tıp ve fen ile ilgili haberler gazetenin üçüncü ve dördüncü sayfasında verilmiştir. Genellikle imzasız olarak “Öte Beri” başlığı altında bazı keşifler ve icatlar hakkında yazılara yer verilmiştir.

1.4.1.5. Siyasî ve Askerî

Gazetenin ilk iki sayfası siyasî ve askerî konulara ayrılmıştır. Genellikle ilk sayfada “Tevcihat” başlığı altında, devlet kademelerinde bulunan şahsiyetlerin nişan, berat, madalya kazanımları; yapılan atamalar ile ilgili haberler verilmiştir. Gazetede “En Son Posta Havadisleri” ve “Son Alınan Telgraflar” başlıkları altında Avrupa ülkeleri ve diğer dünya ülkeleri hakkında siyasî, ekonomik, sosyal gelişmeler takip edilmiştir. Gazetede, ülke içinde ve dışında yaşanan gelişmeler yakından takip edilmiş; bu haberler verilirken hiçbir şekilde devlet politikasına aykırı bir tutum sergilenmemiştir.

1.4.1.6. İlanlar ve Reklamlar

Gazetede ilanlar ve reklamlar genellikle dördüncü sayfanın üçüncü ve son sütununda verilmiştir. Reklamlar ve ilanlar bir çizgi ile birbirlerinden ayrılmışlardır. Gazetede “giyim, manifatura, ayakkabı vb halkın ihtiyaçlarına yönelik ilanlar bulunmaktadır. İlaç ve bankla reklamlarına da yer verilmiştir. İlanlar ve reklamlar verilirken bazen resim de kullanılmıştır. Kitap tanıtım ilanları, tiyatro gösterimlerine dair ilanlar da vardır.

1.4.1.7. Fotoğraflar

Resimli olarak yayın hayatına başlayan *Servet Malumat* gazetesinin neredeyse her sayfasında bir resim yer alır. Verilen resimlerde yerli ve yabancı devlet adamlarının fotoğraflarının yanı sıra manzara resimleri, temsili resimler, karikatürler yer almaktadır. Alman İmparatoru'nun seyahat resimleri, Açe vilayetinden insan ve manzara resimleri, İstanbul surları, Haliç, Yemen, Kudüs, Manastır, Maraş, Antakya gibi şehirlerden manzara ve temsili resimlere yer verilmiştir. Ayrıca askerî karşılama resimleri ve bazı savaş araçlarının resimleri de verilmiştir.

1.5. Yazar Kadrosu

3 Haziran 1898 (H 23 1316 / R 1 Haziran 1314) -13 Haziran 1900 (H 15 Safer 1318 / R 31 Mayıs 1316) tarihleri arasında yayın hayatını sürdüren *Servet Malumat* gazetesinde Ahmet Rasim, Yenişehirizâde Halit Eyüp, Ahmet Mithat Efendi, Mehmed Celal, gibi yazarların imzaları bulunmaktadır. Gazetede Ahmet Rasim imzası bulunmamakta, yazara ait metinler imzasız olarak verilmiştir. Gazetede devlet kademelerinde görevli asker, memur, din adamı, sağlık personeli gibi pek çok ismin imzası da bulunmaktadır. Bu kişiler hakkında detaylı bilgilere ulaşılmadığından sadece gazetede isimlerini verildiği sayfalar ve yazılar verilerek izah edilmişlerdir.

Servet Malumat muhabirlerinden gönderilmiş pek çok yazı da vardır: (Beyoğlu Muhabiri, Petersburg Muhabiri, Seyyar Muhabirler vb. Bu muhabirlerden isimlerine ulaşılanlardan Cihangir Andicâni hakkında ulaşılabilen bilgiler verilmiştir.

Servet Malumat'ta imzalı yazılar önemli bir yer teşkil etmemektedir. Yazılar genellikle imzasız olarak verilmiştir. Bu sebeple imzası bulunan isimler hakkında “Yazar Kadrosu” bölümünde yer verilmeye çalışılmıştır.

Ahmet Rasim (1867-1932):

Ahmet Rasim, 1867'de İstanbul'da doğmuştur. Ahmet Rasim çeşitli mahalle mektepleri ve ilkokullarında eğitim gördükten sonra Darüşşafaka'ya gitmiş, burada basın ve edebiyata olan ilgisi artmıştır. Darüşşafaka'dan mezun olduktan sonra Posta Telgraf Nazırlığı Fen Kalemi'nde memur olarak hayata atılmıştır. Ahmet Rasim bir yandan devlet görevini yürütürken, diğer yandan Ahmet Mithat'ın çıkardığı *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde ilk yazılarını yayımlamıştır. Bir Müddet *Tercüman-ı Hakikat* ve *Ceride-i Havadis* gazetelerinde çalışan Ahmet Rasim, memurluktan ayrılarak *İkdam*, *Malumat*, *Sabah* gibi gazetelerde çalışmıştır. Meşrutiyet'in ilanından sonra *Tasvir-i Efkâr*, *Yenigün*, *Akşam*, *Zaman*, *Vakit*, *Cumhuriyet* gibi gazete ve dergilerde çalışmıştır. 1927-1932 yılları arasında parlamentoda bulunmuştur. Edebiyatımızda “şehir yazılarının” ilk örneği olan Şehir Mektupları'nı Ahmet Rasim yayımlanmıştır. Ahmet Rasim'in en önemli özelliği yazılarında ilk satırdan itibaren bir sohbet havası içinde okuyucuyu cezbetmesidir. Tarih coğrafya, fıkra, monografi, gezi gibi pek çok türde eser meydana getiren Ahmet Rasim tarihle olan bağlantısını şu şekilde dile getirir:

“Mektepte tarih okudum, anlamadım. Mektepten çıktıktan sonra baktım adamakıllı bir tarih kitabı yoktu ve İkinci Abdülhamit devrinde tarih okumak adeta bir cürümdü. O zaman tarihleri okur, bu kitaplardan bana lazım parçaları da kopararak, tavanın içine saklardım. İkinci Meşrutiyet'ten sonra bu koparıp koparıp sakladığım parçaları meydana çıkardım.” (Balcı 2004: 113)

21 Eylül 1932'de vefat etmiştir.

Mehmed Celal (1867-1912):

Jandarma Dairesi Reisi İsmail Hakkı Paşa'nın oğludur. Babasının memuriyetinden dolayı pek çok şehir gezmiş, halk kültürüne aşinalık kazanmıştır. İkinci eşinin vefatından sonra bozuk olan ruh dünyası tamamen alt üst olmuş, kendini içkiye vermiş, bu nedenle genç yaşta vefat etmiştir. (Kolcu: 127)

Babasının memuriyetinde aşına olduğu halk kültürü, Muallim Naci'nin etkisiyle yazmış olduğu şiirlerinde kendini göstermiştir. *Tercüman-ı Hakikat, Maarif, Malumat, Mektep, Mürüvvet* gibi birçok yayın organında şiirleri, hikâyeleri, roman tefrikaları neşredilmiştir. Yaşadığı travmatik olaylar nedeniyle durgun bir yapıya sahiptir ve bu duygusallık eserlerinde kendini göstermiştir. Eserlerinde özel hayatının yanı sıra, İstanbul'un güzellikleri, Osmanlı tarihi önemli bir yer tutmaktadır. Genç yaşta hayatını kaybetmesine rağmen “şair-i zî-irticâl” diye anılmış ve Türk edebiyatına birçok eser bırakmıştır. Ona bu ismi veren Faik Reşat, Mehmed Celal'in şiirdeki üslûbunu şu şekilde dile getirmiştir:

“Bir gün, nazmen tercümesi lazım gelen Fransızca bir manzumeyi mealen tefhim ile tercüme etmesini rica ettim. Derhal kâğıdı ve kalemi eline aldı ve asla tevakkuf etmeksizin bir Kıta olarak yazıverdi. İfadenin aslına mutabakatıyla beraber nazmın selasetine, bahusus nazmının irticaline hayran oldum. İşte o günden itibaren beynimizde gayet samimi, zeval-na-pezir bir muhabbet peyda oldu. Ondan sonra daima hitap ve gıyapta namını ‘şair-i zi-irtical’ diye andığım için bu tabir beyne'l-ahbab kendisine unvan olmuştur.

Filhakika, pek az şaire nasip olan bu hal-i irtical Celal'de harikulade denecek bir mertebede idi.”(Andı 1995: 23)

Eserleri:

Ada'da Söylediklerim, Gazellerim, Zâde-i Şair, Vicdan Azapları, Âsâr-ı Celâl, Sürûd, Dâmen-i Alûde, Bir Kadının Hayatı, Küçük Gelin, Venüs, Cemile, Müzeyyen, Zehra, Cemile

[Cihangir Andicanî] (Petersburg Muhabirimiz):

Hakkında pek fazla bilgiye ulaşılamayan Cihangir Andicâni, *Servet Malumat* gazetesinde Petersburg Muhabiri imzası ile yazılar yazmıştır. Andicâni hakkında az da olsa birtakım bilgileri İstanbul Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı öğretim üyesi Türkân Olcay'ın “*Cumhuriyet Dönemi Öncesinde Rus Edebiyatından Türkçeye Yapılan Çeviriler*” başlıklı sempozyomunda vermiştir. Doç. Dr. Türkân, Andicâni'nin ileri derecede Rusça bildiğini dile getirmiştir. 1899 yılında Cihangir Andicanî tarafından M. Y. Lermontov'un “*Bir Firarinin Encam-i Hali – Yâhut Mücahidin-i Dini İstikbali (Mtsiri)*” adlı eserini çeviren yazarın bu eseri *Malûmat*

gazetesinin dört sayısı boyunca yayınlanmıştır, fakat bu sayıların hangisi olduğuna dair bilgi verilmemiştir. Cihangir Andicanî, Lermontov'un diğer şiirlerinden de çeviriler yapmıştır, fakat yapılan bu çalışmalar imzasız olarak verilmiştir. (Çelik: 132-133).

Yenişehirizâde Halit Eyüp

Yenişehirli Halit Eyüp 1877 yılında İzmir'de doğmuştur. Yakalandığı veremden dolayı genç yaşta 1902 yılında vefat etmiştir.

İstanbul'a tayini çıkan Halit Eyüp hakkında *Ahenk* gazetesinde verilen habere göre ileri derecede İngilizce, Arapça, Farsça bilen donanımlı bir ediptir. İstanbul'a tayine çıkan yazar, Hukuk Fakültesine girmiş, aynı zamanda memuriyetini sürdürmüştür. Ancak okuldan mezun olduktan birkaç yıl sonra veremden vefat etmiştir. (Huyugüzel 2000: 182-183).

“Ahenk Muharriri” ve “Köy Mektupçusu” imzalarını da kullanan yazar kısa süren hayatına rağmen pek çok eser meydana getirmiştir.

Eserleri:

Gutenberg, Fenn-i Tab'ın Mucidi, Alp Dağları'nda Temaşa ve Edvar-ı Arz, İslâm ve Fünun, Yadigâr-ı Zafer, Goriller İçinde, Nermin, Kayıkla Bir Cevalan Sevda-yı Nihan, Tarihçe-i Afganistan

İlk yazısını *Ahenk* gazetesinde yazan Halit Eyüp; *Servet-i Fünun, Malumat*, gibi gazete ve dergilerde çalışmıştır. İslâmi, eğitici tarzda eserler meydana getiren Halit Eyüp ölümünden bir yıl önce Ahmet Mithat'ın kızıyla evlenmiştir. (Huyugüzel 2000: 184).

Yenişehirizâde Halit Eyüp, henüz yirmi bir yaşındayken *İslâm ve Fünun* adlı eseri kaleme almış, İslam dünyasındaki bilimsel çalışmaları hakkında bilgiler vermiştir.

Yenişehirli Halit Eyüp *Servet Malumat* gazetesinde *Nermin* romanın tefrikası ile yerini almıştır. Gazetenin incelenmiş olan 201 ve 300. sayıların 299. ve 300. sayılarında *Nermin*'in tefrikası bulunmaktadır.

Nazif Sururi

Lisan ve eğitim ile pek çok yazısı bulunan Nazif Sururi hakkında detaylı bilgiye ulaşılamamıştır. Türkiye’de bir çok önemli tiyatrocu yetiştiren Sururi ailesinin mensubu olan Nazif Sururi’nin edebî yazıları, şiirler bulunmaktadır.

Eserleri

Hilâfet-i Muazzama-ı İslâmiye, Fihrist-i Tevârih, İzahli Hukuk Usul Muhakemeleri, Kanun-ı Medenin Para Alış Verişine Dair Maddelerin Şerhi, Mecmua-i Malumat-ı Adliye, Son Fırsat, Şerh-i Kanun-ı Tabiiyet, Terbiye-i İslâmiye

Ahmet Mithat Efendi

Meşhur Tanzimat ve I. Meşrutiyet Dönemi edibi.

Muallim Feyzi (1842-1910)

Dönemin ünlü bilginlerin Esad Molla’nın oğludur. İlk eğitimini babasında almış, Necf, Hicaz ve Mısır’da eğitim görmüştür. İstanbul’a geldikten sonra Amasya Tahrirat Katipliği’ne tayin olmuştur. Robert Kolej’inde ve Galatasaray Sultanisi’nde öğretmenlik yapmıştır. Tercüma-ı Hakikat’te yazıları bulunmaktadır.

Eserleri

Usûl-i Fârisî, Dîvan-ı Eş’ar, Rubaiyât-ı Hayyam, Vâveylâ, Müntehâbât-ı Fârisiyye

Abdülkadir

Hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılmamakla birlikte, gazetenin 263. sayısının 4. sayfasında Süleymaniye’de evini terk eden bir kadınla ilgili verilen haberin altında imzası bulunmaktadır.

Abdülkadir (Nizamiye Sebze Komisyonu Reis-i Kaymakamı)

Gazetenin 214. sayfasının 4. sayfasında sebze komisyonuna hediye edilen kantarla ilgili verilen teşekkür metninin altında imzası bulunmaktadır.

Ali Galip

Hakkında net bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Gazetenin 267. Sayısının 3. Sayfasında İstanbul Mektupları sütununda imzasına yer verilmiştir.

Ali İhsan (Ticaret-i Hamidiye Mekteb-i Alisi Talebelerinden)

Gazetenin sayı: 284, sayfa: 3-4'de "Aynen Varaka" başlıklı yazının altındaki imzanın yanında yer verilen "Ticaret-i Hamidiye Mekteb-i Âlisi talebelerinden" ifadesi dışında hakkında bilgi bulunamamıştır.

Ali Rıza (Mülâzım)

Gazetenin 278. sayısı 2. sayfasında Avusturya'dan ithâl edilen fesler ve Osmanlı ekonomisine olumsuz etkileri üzerine yazılmış makalede imzası bulunmaktadır.

Cafer Fahri (1876-1962)

1876 yılında Batum'da doğmuştur. Ünye ve İstanbul'da eğitim görmüş, 1899'da Baytar Mektebi'nden mezun olmuştur. Türkiye'nin ilk mikrobiyoloji uzmanlarından. Cumhuriyet Dönemi'nin önde gelen veteriner hekimlerindedir.

Galip (Üsküdar'da Ağa Caminde Kahveci)

Gazetenin 232. Sayısı 2. Sayfasında kahvehanelerde kumar oynatıldığı ile ilgili metinde imzası bulunmaktadır. Hakkında herhangi bir bilgi bulunmamıştır.

Hoca Hüsameddin

Gazetenin 279, 281, 283. Sayılarının 2. Sayfalarında yer verilen *Cezayir-i Hindi-i Şarkide Bulunan Ahaliyi İslâmiyye* başlıklı makalede imzası bulunan Hoca Hüsameddin hakkındab detaylı bilgilere ulaşılamamıştır.

İbrahim Hakkı (Mabeyn-i Hümayun Eczacılarından)

Gazetenin sayı: 258, sayfa: 4 "İstanbul Mektupları" sütununda verilmiş sağlık ve eczacılık üzerine bir makalede imzası bulunmaktadır. Hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

İsmail Hakkı (İnebolu Frengi Hastahanesi Tabibi), (Milaslı) (1870- 1938)

1870 yılında Muğla'nın Milas ilçesinde doğmuştur. Eğitimin Aydın, İzmir ve İstanbul'da sürdürmüştür. 1888'de Tıp Fakültesini bitirmiştir. İnebolu Frengi Hastahanesi hekimliği, Beyrut Sıhhiye Müfettişliği, Batı Anadolu Sıhhiye Müfettişliği yapmıştır. Gazetenin sayı: 289, sayfa: 2, "Makale-i Mahsusa" üst başlığı ile verilmiş *Mekteb-i Tıbbiye Mülkiye-i Şahane ve Belediye Tabipleri*, adlı makalede

askerî ve mülkî tıbbiyelerin ehemmiyeti, gençlerin bu mesleği olan taleplerinin azalması ve bunun nedenleri ile ilgili makalede İnebolu Frengi Hastahanesi Tabibi imzası ile verilmişken, gazetenin sayı: 236, sayfa: 1, sayı: 237, sayfa: 2, sayı: 238, sayfa:1 nüshalarında Milaslı İsmail Hakkı imzası ile verilmiştir.

Eserleri

Namazın Tıbben Faydası, Din-i İslam ve Ulum ve Fünun, Hakikat-i İslam, İslam Dininde Etlarin Tezkiyesi, Kuran'a Göre Hz. İsa'nın Babası, Hristiyanlık ve Müslümanlık, Kuran'ın Mucizeleri ve Müteşâbih Ayetlerin Tefsirleri, Dinimizi Bilelim ve Bildirelim, Frengi İlleti Hakkında Herkese Elzem Olan Malumat, İçki Beliyyesi ve Kurtulmanın Çareleri, Malarya Yani Sıtma Hakkında Kimler Neler Bilmeli, Tamim-i Maarif ve Islah-ı Hurûf, Yeni Yazı ve Elifbası, Yeni Harflerle Elifba

Mehmed Kemal

Gazetenin 217. sayı, 2. sayfasında yer verilen “İkdam” Refikimizle Gazeteciliğe Muteallik Küçük Bir Hasbihal isimli makalenin altında imzası bulunmaktadır. Hakkında detaylı bir bilgi yoktur.

Mehmed Ziya (1866-1930)

İstanbul'da doğmuştur. Eğitimini Hamidiye Sıbyan Mektebi ve Galatasary Mektebi'nde sürdürmüştür. Edirne, Halep, Tekirdağ, Konya, Bursa idadilerinde dersler vermiş, müdürlük ve müfettişlik görevlerinde bulunmuştur.

Eserleri

Târih-i Sanayi, Vesâik-i Kadîme-i Edebiyye, Resimli İlm-i Nebâtât, Âlem-i İslâmiyet: Açe Tarihi, Rehber-i Us^ul-i Tercüme, Kariye Cami-i Şerîfi, Konya Seyahati Hatıratından, Bursa'dan Konya'ya Seyahat, Yenikapı Mevlevihânesi, İstanbul ve Boğaziçi, İstanbul'daki Asar-ı Atıka Hakkında Muhtasar Mâlûmât, Siyer-i Nebî.

Mori Hiru (Japonyalı)

Servet Malumat gazetesi 242. Sayı3-4. Sayfa, 245. Sayı, 2. Sayfave 255. Sayı 1-2. Sayfalarında Tahir Bey'e yazdığı mektupların altında imzası bulunan Mori Hiru'nun hakkında detaylı bilgiler bulunamamıştır.

Rauf (Memurin-i Hariciyeden)

Sayı: 275, sayfa: 4' Laleli Cami Şerif yanındaki duvarların yerine yapılan demir parmaklıkların yarattığı tehlike üzerine “*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş haberin altında imzası bulunmaktadır. Hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılmamıştır.

Rıfat Daniş

Sayı: 266, Sayfa: 3'te “*Kadı Çeşmesi'nden*” ifadesi ile Kadı Çeşmesi mahallesinde yaşanan olumsuzlukların giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için yazılmış bir dilekçenin altında imzası bulunmaktadır. Hayatı hakkında herhangi bir bil bulunmamıştır.

Şükrü

Sayı: 227, sayfa: 3'te yer verilen Tahtakale'de bir kahvehanenin çatısının çökmesine dair yapılan haberin altında imzası bulunmaktadır. Hakkında farklı bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2. BÖLÜM: TAHLİLÎ DİZİN

2.1. Yazılar

2.1.1. Alfabetik Dizin

Abdülkadir, *Varaka*, Sayı: 263, Sayfa: 4, [Süleymaniye’de evini terk eden bir kadınla ilgili haber]

Abdülkadir (Nizamiye Sebze Komisyonu Reisi Kaymakamı), *Varaka*, Sayı: 214, Sayfa: 4, [Sebze komisyonuna hediye edilen kantar için teşekkür metni].

***Ahmet Mithat Efendi**, Nazif Sururi Beyefendi’ye, Sayı: 294, Sayfa: 4, [Türk dilinin sadeleşme çalışmaları için yapılması gerekenlere dair makale]

***Ahmet Rasim** (İmzasız Olarak), *Aşık Coşkun’a Mukabele*, Sayı: 286, Sayfa: 1-2-3, [Türkçe şiir ve dilin sadeleşmesine dair bir makale].

***Ahmet Rasim** (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 223, Sayfa: 3, [Dekadanlık üzerine yazılmış bir makale].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 3, [Dekadan kelimesinin anlamı, tiyatro düşkünlüğü ve tiyatrolarda bedava yer arayan seyirciler hakkında deneme ve bir fıkraya yer verilmiştir].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 228, Sayfa: 2, [Gazete muhabirliği ve her önüne gelenin muharrir olma hevesine dair deneme].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 34, Sayfa: 3-4; Sayı: 236, Sayfa: 3; Sayı: 237, Sayfa: 3; Sayı: 238, Sayfa: 3; Sayı: 239, Sayfa: 2-3, [“Bir Artist ile Yamağı Yanında” alt başlığı ile verilmiş bir tiyatro oyunu].

***Ahmet Rasim** (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 201, Sayfa: 4, [Şehir hayatından nükteler ve anekdotlar].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 216, Sayfa: 4, [Mübarek ramazan ayının gelişi ve oruçlu iken yaşananlar ile ilgili sohbetler].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 219, Sayfa: 3, [Yazarın, 1000 liralık ikramiyenin kendisine isabet etmesi halinde yapacaklarını anlattığı sohbet ve “*Baba Yaver’den menkuldür*” ifadesiyle verilmiş tekerleme].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 220, Sayfa: 3, [“*Yevmi Malumat gazetesinden menkuldür*” ifadesi ile verilmiş bir komedi metni ve bazı telgraf haberleri].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 223, Sayfa: 3, [Dekadanlık üzerine deneme ve şehir, tiyatro, günlük yaşam hakkında anekdotlar].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 224, Sayfa: 3, [Döneme damgasını vuran “Dekadanlık” üzerine deneme ve şehir hayatından anekdotlar].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 2, [Musiki ve müzik sevgisi üzerine deneme].

***Ahmet Rasim** (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 226, Sayfa: 3, [Nasreddin Hoca fıkrası ve devamında Dekadan tartışmaları üzerine deneme].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 227, Sayfa: 2, [Dekadanca söylemler ve ifadelerle ilgili deneme].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 228, Sayfa: 3, [Şehrin eğlence hayatına dair anekdotlar ve “*Ajans Enternasyonal*” telgraflarından seçmeler].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 229, Sayfa: 3, [Şehir hayatında tesadüf olunan hırsızlık vakları ile ilgili hikâyeler].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 230, Sayfa: 3, [“*Yevmi Malumat gazetesinden menkuldür*” ifadesi ile verilmiş, dönemin edebi yaklaşımlarını dile getiren fıkralar. Aynı zamanda *Servet-i Fünun* gazetesine atıfta bulunulmuştur].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 231, Sayfa: 2-3, [Ramazan ve şehir hayatına dair deneme ile “Ajans Enternasyonal” haberlerinden verilen örnekler].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 233, Sayfa: 3, [“Tahlis, Denizde İftar, İhtar, Sosyoloji, Kanto, Güneş” alt başlıklarında verilmiş anekdotlar].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 235, Sayfa: 4, [Dil, edebiyat, musiki üzerine anekdotlar ve bir şiir].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 242, Sayfa: 4, [Şehir ve çocukluk hatıralarına dair sohbet].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 248, Sayfa: 4, [Şehrin günlük yaşamından anekdotlar].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 254, Sayfa: 4, [Kar yağışı ve o anda insana verdiği huzurla ilgili hikâye. Devamında “Taze Havadis” alt başlığında anekdotlar].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 264, Sayfa: 3-4, [1000 liralık ikramiyenin kendisine çıkma olasılığı üzerine sohbet].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 276, Sayfa: 3, [Günlük yaşam ile ilgili anekdotlar].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 282, Sayfa: 3, [Beyoğlu sokakları hakkında sohbet]

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 285, Sayfa: 3-4, [“Hazreti Üstadın Hitabına Cevaben” alt başlığında verilmiş makale].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 292, Sayfa: 3, [“Muhaverâta Dair” ifadesi ile mart ayının güzellikleri ve insana hissettirdikleri ile ilgili deneme].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 295, Sayfa: 4, [Voltaire'in Mikromega adlı eserinin Türkçeye tercüme edilişi ve tercümelelerdeki küçük detaylar üzerine deneme].

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı:215, Sayfa: 2, [“*Taze Havadisler*” alt başlığı ile doğa, aşk, şehir yaşantısı gibi konularda verilmiş anekdotlar].

Ali Galip, *Unkapanı'ndan*, Sayı: 267, Sayfa: 3 [“İstanbul Mektupları” sütununda verilmiş “*Şehir Mektupçusuna*” hitabı ile verilmiş bin liralık ikramiyenin Şehir mektupçusuna çıktığı iddiaları doğrultusunda yazılmış metin]

Ali İhsan (Ticaret-i Hamidiye Mekteb-i Alisi Talebelerinden), *Aynen Varaka* Sayı: 284, Sayfa: 3-4, [*İkdam* gazetesinde yer verilen Ticaret Mekteplerinin önemi üzerine yazıya binaen Ticaret Mektebi öğrencisi tarafından yazılmış makale].

Ali Rıza (Mülâzım), *Başlıksız*, Sayı: 278, Sayfa: 2, [Sabah ve *İkdam* gazetelerinde de yer alan, Avusturya'dan alınan fesler ve ekonomik kayıp üzerine makale].

Bayezid Muhabir-i Mahsusamız, *Meşhur Hayali Kâtip Salih Efendi'ye*, Sayı: 224, Sayfa: 3, [“İstanbul Mektupları” sütununda verilmiş “*Yeni Kiraathane'de*” yaşadığı bir gün hakkında sohbet].

Bebek Eytamhanesi Müdürü Pastör Bürüks (بروگس), **Bebek Eytamhanesi Meclis-i İdare Reisi Pastör Loman Sildişe (لومان سيلديشه)**, *Aynen Varaka-ı Teşekkürkiye*, Sayı: 275, Sayfa: 4, [“*Anadolu'da vuku bulan seyahatimizden avdet ettiğimizde tesadüf eylediğimiz bil-cümle memurin-i hükümet tarafından ve bilhassa Sivas Vali-i Vâlâ-şânı Devletli Hasan Paşa Hazretleri ile Tokat, Amasya ve Malatya mutasarrıfları devletli paşalar hazratı taraflarından nail olduğumuz hüsn ü kabul ve asar-ı ihtiramdan ve bilumum ahali-i muhtelif taraflarından gördüğümüz asâr-ı mihman-nüvâzîden dolayı takdim-i*”]

teşekkür eylemeyi akdem-i vazâifden addederiz” ifadeleri ile verilmiş teşekkür metni].

Bir Muhabirimizden, *Başlıksız* Sayı: 245, Sayfa: 2, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş *“Şehir Mektupçusu Kimdir”* alt başlığı ile verilmiş edebi makale].

Cafer Fahri, *Hizmet Gazetesine Cevap ve Lahm Sarfıyatı*, Sayı: 285, Sayfa: 2, [*“Makale-i Mahsusa”* üst başlığı ve *“Yevmi Servet gazetesinde Lahm Sarfıyatı ünvanı ile Fen baytarının ehmemmiyetinden bahs ile yazdığım makale hakkında İzmir’de neşr olunan “Hizmet” gazetesini şu yolda beyan-ı mütaala ediyor”* ifadeleri ile verilmiş et tüketiminin önemi üzerine makale]

Cihangir Andicani, *Şimal Mektubu*, Sayı: 294, Sayfa: 2, [Rus coğrafyasının ve zor yaşantılarının anlatıldığı mektup].

Feyzi (Muallim), *Başlıksız*, *Ca be cah fûrug ubasre i iftihasar olan asar ı lamiatül anvar hazrat-ı tacidariye-i samime-i fahire olmak ve Maarif Nezaret-i Celilesine mutaalik bulunmak üzere bu kere dahi Kadıköyü’nün Kuşdili’nde müceddeden bina ve inşa buyurulmuş olan bir bab-ı mekteb-i rüşdiyyenin tesisi hakkında bir kıta-ı ı tarihiyyedir*, Sayı: 220, Sayfa: 1, [Kadıköy Kuşdilinde inşa olunacak mektebe dair tarihi bir kıta].

Halit Eyüp (Yenişehirizâde), *Nermin*, Sayı:299, Sayfa: 2, Sayı: 300, Sayfa: 3; [Hikâye]

Galip (Üsküdar’da Ağa Caminde Kahveci), *Varaka*, Sayı: 232, Sayfa: 4, [Gazetede Üsküdar’da bulunan kahvelerde kumar oynatılıyor haberlerine karşılık gerekli düzeltmelerin yapılması gerektiğine dair rica metni].

H(a). H(a), *Başlıksız*, Sayfa: 269, Sayfa: 3-4, [Maarifin önemi ve eğitimde yapılacak işlerin gönüllülük esaslı olması gerektiğine dair makale].

Hissedarlardan Biri, *Varaka*, Sayı: 257, Sayfa: 4, [Tramvay şirketi hissedarlarından biri tarafından, şirket tarafından hissedarlara zamanında ödenmeyen faizler için yazılmış bir evrak].

Hissedarlarından Biri, *Tramvay Şirketi*, Sayı: 293, Sayfa: 3, [“*Dünkü Fransızca Servet gazetesinde münderiç bir mektubun suret-i tercümesidir*” ifadesi ile “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş tramvay şirketinin yıllık toplantısı ve hissedarların durumu ile ilgili haber].

Hoca Hüsameddin, *Cezayir-i Hindi-i Şarkide Bulunan Ahaliyi İslâmiyye*, Sayı: 279, Sayfa: 1-2; Sayı: 281, Sayfa: 1-2; Sayı: 283, Sayfa: 1-2; [İslâm ahâlisi ve Açe Müslümanlarına dair “*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş bir makale, makalenin sonunda “*Malumat ve Servet Gazeteleri Sâhib-i İmtiyaz ve Sermuharriri Tahir Bey Efendi’ye*” ifadesi ile verilmiş mektup. 281. Sayıda “*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı kullanılmamış olup “*Alemü’l İslâmiye*” üst başlığı kullanılmıştır].

İbrahim Hakkı (Mabeyn-i Hümayun Eczacılarından), *Büyük Ada’dan*, Sayı: 258, Sayfa: 4 [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş sağlık ve eczacılık üzerine bir makale].

İkdam, *Başlıksız*, Sayı: 268, Sayfa: 2, [Sirkeci istasyonunda yaşanan usulsüzlükler dolayısıyla muayene memurlarından Ali ve Şakir Efendilerin işten çıkarıldığına dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş “*İkdam*”dan iktibas haber].

İkdam, *Başlıksız*, Sayı: 268, Sayfa: 2, [Sirkeci’de bulunan Anadolu Demiryolu şubesinde muayeneleri daha önceden yapılmış vapurlarda yapılan ikinci muayenede yasak eşya bulunduğu ve muayene memurlarına cezai işlemler uygulandığına dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

İsmail Hakkı (İnebolu Frengi Hastahanesi Tabibi), *Mekteb-i Tıbbiye Mülkiye-i Şahane ve Belediye Tabipleri*, Sayı: 289, Sayfa: 2, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş Askeri ve mülki tıbbiyelerin

ehemmiyeti, gençlerin bu mesleği olan taleplerinin azalması ve bunun nedenleri ile ilgili makale].

*İsmail Hakkı (Milash), *Namazın Tıbben Faydası*, Sayı: 236, Sayfa: 1, Sayı: 237, Sayfa: 2, Sayı: 238, Sayfa:1, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş namazın bedenimize sağladığı yararlar hakkında bir makale].

M. A (yın) *İğne İplik Ağacı*, Sayı. 209, Sayfa: 3-4, [Meksika’da yetişen bir ağaçta iğne ve iplikten oluşan meyvelerinin bulunduğu haberi “*Şuun u Fenniye ve Medeniye*” sütununda verilmiştir].

M. A (yın) *Resimli Bir Kundura*, Sayı: 209, Sayfa: 4, [Venedik’de bulunan resimli bir kundura haberi “*Şuun u Fenniye ve Medeniye*” sütununda verilmiştir].

M. A (yın), *Kağıttan Bir Kilise*, Sayı: 211, Sayfa: 4, [“*Şuun-ı Fenniye ve Medeniye*” sütununda verilmiş Japonya’da kağıttan inşa edilen bir kilise ile ilgili anekdot].

M. A (yın), *Kağıttan Elbise*, Sayı: 211, Sayfa: 4, [“*Şuun-ı Fenniye ve Medeniye*” sütununda verilmiş Japon askerlerin kağıttan yaptığı elbiseler ile ilgili notlar).

M. A (yın), *Altınlı Mağara*, Sayı: 211, Sayfa: 4, [“*Şuun-ı Fenniye ve Medeniye*” sütununda verilmiş Japonya’da bulunan altınlı bir mağara ile ilgili anekdot].

M. A (yın), *Bir Şişe Hava İçer misiniz?*, Sayı: 211, Sayfa: 4, [“*Şuun-ı Fenniye ve Medeniye*” sütununda verilmiş gazı herhangi bir sıvı ile birleştirerek içilecek bir şey haline getirmenin yolları hakkında yazılmış anekdot).

M. A (yın), *En Eski Kukla*, Sayı: 211, Sayfa: 4, [“*Şuun-ı Fenniye ve Medeniye*” sütununda verilmiş İngiltere Brtiş müzesinde bulunan en eski kukla ile ilgili yazı].

M. A (yın), *En Eski Tüccar Makinesi*, Sayı. 209, Sayfa: 4, [Birmingham şehrinde 120 yıldır kullanılan bir ticari eşya haberi “*Şuun-ı Fenniyye ve Medeniyye*” sütununda verilmiştir].

- M. A (yın)**, *İngiliz Müzesindeki Kitaplar*, Sayı: 209, Sayfa: 3, [“*Şuun-ı Fenniyye ve Medeniyye*” sütunu altında Britiş Muzesinde yer alan kitapların 39 mil uzunluğunda olduğu haber].
- M. A (yın)**, *Yanan Bir Göl*, Sayı: 209, Sayfa: 4, [“*Şuun-ı Fenniyye ve Medenniye*” sütunu altında Rusya’da bulunan bir gölün yüzeyindeki yağ tabakası sebebiyle 10 yıldır yandığına dair haber].
- M. M**, *Musiki Mübahaşatına Dair*, Sayı: 214, Sayfa: 3, [Musiki atışmaları ve gazetelerde kullanılan üslupla ilgili makale].
- M. R(a)**, *Varaka*, Sayı: 270, Sayfa: 2, [Fransızca “*Abone ve Abonman*” kelimelerinin Türkçe karşılığının olup olmadığı eğer var ise ne olduğunun gazeteye sorulduğu yazı].
- M. S(in)**, *Haliç’ten*, Sayı: 263, Sayfa: 3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş Haliç vapurlarında yaşanan aksiliklerin dile getirildiği yazı].
- M. Z(e)**, *Şehzadebaşı’ndan*, Sayı: 226, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş ramazan ayının şehirdeki yansımaları ve “*Dekadanlık*” tartışmaları üzerine makale].
- Malumat**, *Başlıksız*, Sayı: 265, Sayfa: 2, [Bazı gazetelerde Hamidiye Etfal Hastanesinin ačilıřının “*Bugün*” yapılacağına dair haberlerin yanlış olduğu, ačilıřın kesin bir tarihinin verilmediğine dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].
- Malumat**, *Başlıksız*, Sayı: 269, Sayfa: 2, [“*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş İstinye’de bulunan bir çeşmenin yollarının harap bir halde olması ve halkın yaşadığı problemlere dair haber]
- Malumat**, *Başlıksız*, Sayı: 269, Sayfa: 2, [Boğaziçi’nde İstinye kasabasında bulunan çeşmenin harap olduğu ve ahalinin yaşadığı sıkıntıların giderilmesine dair “*Şuun-ı Dahiliye*” de verilmiş haber].
- Malumat**, *Başlıksız*, Sayı: 272, Sayfa: 2, [Konkordiya Tiyatrosu oyuncularından birinin ölümü ile ilgili haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 276, Sayfa: 2, [“İstandart” gazetesinde yayımlanan bir telgraf haberinde Dersaadet’in bazı bölgelerinde zahire kıtlığı yaşandığının doğru olmadığı ve derhal gazetenin bir tezkip yayımlaması gerektiğine dair “Şuun-ı Dahiliye” sütununda verilmiş haber]

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 278, Sayfa: 3, [“Dünkü İkdam Gazetesi”nde yer verilen Feshane-i Amire ‘nin satışına dair haberin aslı olmadığı için gerekli tezkibin yapılması gerektiğine dair haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 281, Sayfa: 3, [Adliye Nezaret-i Celilesi Havale Müdüriyetine Beyoğlu Birinci Hukuk Dairesi azasından İbrahim Bey’in tayin olunduğuna dair “Şuun-ı Dahiliye” sütununda verilmiş haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 269, Sayfa: 2, [Boğaziçi’nde İstinye kasabasında bulunan çeşmenin harap olduğu ve ahalinin yaşadığı sıkıntıların giderilmesine dair yazılmış haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 281, Sayfa: 3, [Osmanlı ve İran tebaları arasında görülen ticari davalarda tercüman harici şahısların bulunması ile ilgili “Şuun-ı Dahiliye” sütununda verilmiş haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 287, Sayfa: 3, [Samatya polis komiserlerinden İsmail Efendi’nin karıştığı bir darp olayına dair “Şuun-ı Dahiliye” sütununda verilmiş haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 291, Sayfa: 3, [“Şuun-ı Dahiliye” sütununda, İkdam gazetesinde yer verilen bir haberin tezkibi].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 291, Sayfa: 3, [Üsküdar vapur iskelesinde bir köpeğin anomali yavrular dünyaya getirdiğine dair haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 297, Sayfa: 3, [“Sabah gazetesinin muhtıra-ı yevmiyesinde” ifadesi ile “Şuun-ı Dahiliye” sütununda verilmiş sokak ve eğlence yerlerinin düzen ve temizliğine dair haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 298, Sayfa: 3, [Dersaadet’de bulunan fenerler ve semtlerin fener ihtiyacı ile ilgili “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Malumat, *Başlıksız*, Sayı: 298, Sayfa: 3, [Orman, Maden ve Ziraat Nezaretinin Sultan Ahmet’de bulunan bir binaya nakledileceği haberlerinin asılsız olduğuna dair “*Şuun-ı Dahiliye*” haber].

Malumat, *Seyyar Muhabirler*, Sayı: 275, Sayfa: 2, [Galata’da yaşanan bir kazanın ölümle sonuçlandığına dair haber].

***Mehmed Celâl**, *Dâmen Âlûde*, Sayı: 206, Sayfa: 3; Sayı: 207, Sayfa: 3; Sayı: 218, Sayfa: 4; Sayı: 225, Sayfa: 3; Sayı: 227, Sayfa: 3; Sayı: 228, Sayfa: 3; Sayı: 230, Sayfa: 3; Sayı: 231, Sayfa: 3; Sayı: 232, Sayfa: 3; Sayı: 233, Sayfa: 3; Sayı: 235, Sayfa: 3; Sayı: 240, Sayfa: 2; Sayı: 241, Sayfa: 2; Sayı: 243, Sayfa: 2; Sayı: 244, Sayfa: 2; Sayı: 248, Sayfa: 2; Sayı: 263, Sayfa: 3; Sayı: 264, Sayfa: 3; Sayı: 265, Sayfa: 3; Sayı: 266, Sayfa: 3; Sayı: 267, Sayfa: 3; Sayı: 268, Sayfa: 3; Sayı: 269, Sayfa: 3; Sayı: 270, Sayfa: 3; Sayı: 272, Sayfa: 3; Sayı: 273, Sayfa: 3; Sayı: 275, Sayfa: 3; Sayı: 276, Sayfa: 3; Sayı: 278, Sayfa: 3; Sayı: 280, Sayfa: 3; Sayı: 285, Sayfa: 3; Sayı: 286, Sayfa: 3; Sayı: 297, Sayfa: 2; Sayı: 298, Sayfa: 2 [Mehmed Celâl’e ait hikâye tefrikası].

Mehmed Kemal, “*İkdam*” *Refikimizle Gazeteciliğe Müteallik Küçük Bir Hasbihal*, Sayı: 217, Sayfa: 2, [“*En Son Havadis-i Ahaliye*” sütununda *Servet* gazetesi ve *İkdam* gazetesi arasında yaşanan gazetecilik polemigi üzerine bir makale].

Mehmed Ziya, *Darü’l-Eytam ve Maarif Nazaret-i Celilesinin Bir Ümrân-güsterisi*, Sayı: 256, Sayfa: 3, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş yatılı okulların inşasında mekânın önemine dair makale].

Moniteur, *Başlıksız*, Sayı: 261, Sayfa: 3-4, [Ticaret Odası tarafından belirlenen ekmek fiyatının fırıncılar tarafından kabul görmemesi ve yapılan girişimler hakkında “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Moniteur, *Başlıksız*, Sayı: 263, Sayfa: 2, [Ekmek fiyatlarının düzenlenmesi için bir komisyon kurulacağına dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Moniteur'den, *Başlıksız*, Sayı: 297, Sayfa: 3, [İzmir Afyonkarahisar Şimendifer hattının birleştirilmesi meselesine dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

***Mori Hiru (Japonyalı)**, *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 242, Sayfa: 3-4, [“*Kardaşım Tahir Bey'e*” hitabıyla Japonyalı Mori Hiru tarafından Tahir Bey'e neşredilmesi için gönderilen metinlerin yayımlanmaması üzerine Tahir Bey'e yazılmış mektup].

***Mori Hiru (مورئى هىرو) (Japonyalı)**, *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 245, Sayfa: 2, [“*Malumat ve Servet Gündelikleri Yazıcı Başısı Ulu Bilgiç İzzetli Tahir Bey Kardeşimin Özüne Verile*” ifadesi ile Japonyalı Mori Hiru tarafından Tahir Bey'e yazılmış bir rica mektubu].

Mori Hiru (مورئى هىرو) (Japonyalı), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 255, Sayfa: 1-2, [Başlık altında “*Kardaşım Tahir Bey'e*” hitabıyla Japonyalı Mori Hiru tarafından Tahir Bey'e yazılmış “*Avrupalı Seyyahlar*” konulu bir mektup].

***Mori Hiru (مورئى هىرو) (Japonyalı)**, *Uluyerli Kardaşım Önüne*, Sayı: 222, Sayfa: 2, [“*Japonyalı Mori Hiru Efendi'den gelen mektup aşağıda görülecektir. Bu mektup yalnız Türkçe sözlerle yazı yazılabileceğine güzel örnektir. Fakat biraz çetin ve sıkıntılı okunuyor. Güç anlaşılıyor. İşi bu kadar güce koşaçağımıza her dilde olduğu gibi işe biraz pek lüzumlu ve pek münasip kelimeleri başka dillerden alıp kendimize mal ederek kullansak daha iyi olmaz mı? Elbette en güzel yol budur. Mori Hiru Efendi'nin başka dediklerine gelince eli kalem tutan faziletli yazıcılarımızın birbirlerine karşı boş boşuna dil uzatarak ileri geri lakırdı söyleyeceklerine değerli vakitlerini din ve dünyaya yarar işlere, şeylere, yazılara hasretseler hem kendileri kazanırlar hem de*”]

halka kazandırırılar” açıklaması ile Japonyalı Mori Hiru tarafından “Kardaşım Tahir Bey’e” hitabıyla yazılmış mektup].

Morning Post Gazetesinin Newyork Muhabiri, *Amerika ve Manila*, Sayı: 279, Sayfa: 4, [Amerika’nın Manila’daki eşkiya ile süren savaş ile ilgili “*En Son Posta Havadisleri*” sütununda verilmiş haber]

Moskovalı Bir Seyyah, *Facia Facia İçinde*, Sayı: 222, Sayfa: 2-3, [İstanbul’da tiyatro ve tiyatro ortamı hakkında yazılmış eleştirel bir makale].

***Nazif Sururi**, *Osmanlı Lisanı Ne Kadar Sadeleştirilebilir?* Sayı: 291, Sayfa: 3, [Dilin sadeleştirilmesinin önemi ve halkın her kesiminin lisanımızı anlaması gerektiğine dair yazılmış bir makale].

***Nazif Sururi**, *Üstadımız Ahmet Mithat Efendi Hazretlerine*, Sayı: 298, Sayfa: 2-3, [Dilin sadeleştirilmesinin önemi üzerine yazılmış bir makale].

Petersburg Muhabiri (Cihangir Andicani), *Şimal Mektubu*, Sayı: 209, Sayfa: 1, [Şair ve muharrir Mösyö Şuf (شوف)’un Dersaadet gezisinde yaptığı ziyaretler özellikle Tahir Bey’in matbaalarına ziyaret hakkında bir mektup].

Ramazan Muhabiri, *Başlıksız*, Sayı: 223, Sayfa: 3-4, [Kahveci Reşit Ağa ve Dekadanlık üzerine bir anı].

Ramazan Muhabiri, *Başlıksız*, Sayı: 222, Sayfa: 3, [Dekadanlık üzerine edebi bir makale]

Ramazan Muhabiri, *Ebu’ş Şuara Hacı Reşid-i Bi-Neva’nın Dekadanlığı*, Sayı: 221, Sayfa: 3, [Dekadanlar hakkında bir deneme].

Rauf (Memurin-i Hariciyeden), *Laleli’den*, Sayı: 275, Sayfa: 4, [Laleli Cami şerif yanındaki duvarların yerine yapılan demir parmaklıkların yarattığı tehlike üzerine “*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş haber].

Rehber, *Âlem-i İslamiyet*, Sayı: 234, Sayfa: 1, [İslâmiyetin gelişimi ve büyüklüğü hakkında yazılmış bir makale].

Rıfat Daniş, *Zaptiye Nazeret-i Aliyyesinin Nazar-ı Dikkatine!*, Sayı: 266, Sayfa: 3, [Başlık altında “*Kadı Çeşmesi’nden*” ifadesi ile Kadı Çeşmesi mahallesinde yaşanan olumsuzlukların giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için yazılmış bir dilekçe].

Sabah, *1000 Liralık İkramiye*, Sayı: 264, Sayfa: 3, [İane Sergisi piyangosunun 1000 liralık ikramiyesini kazanan kişi ile ilgili haber].

Sabah, *Gazete Pulları*, Sayı: 294, Sayfa: 2, [“*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş, gazetelerden alınan pul vergisi düzenlemesine dair yapılan çalışmalarla ilgili haber].

Sahne-i Âlem Müdavimlerinden Biri, *Başlıksız*, Sayı: 238, Sayı: 3, [Dekadan kelimesinin sözlükteki yeri üzerine “*Sahne-i Alem müdavimlerinden birinin göndermiş olduğu varakadır*” ifadesi ile verilmiş makale].

Servet Muhabirlerimizden Biri, *Başlıksız*, Sayı: 210, Sayfa: 4, [Yetersiz belediye çalışmaları hakkında şikâyet mektubu].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 294, Sayfa: 2, [Gazete pullarına dair meselenin kısa zamanda matbuat lehine çözümlenmesi gerektiği ile ilgili “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 245, Sayfa: 2, [Japonyalı Mori Hiru’nun “*Servet*” gazetesinde yayımlanmasını istediği seyahatname türündeki yazılar için gazeteye gönderdiği mektuba cevap mektubu].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 268, Sayfa: 2, [İkdam gazetesinde verilen Sirkeci’de yaşanan usulsüzlük ve gümrük ile ilgili “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 210, Sayfa: 2, [“*Esselam*” gazetesinin Tahir Bey’i tebrik etmesinden dolayı “*En Son Havadis-i Ahaliye*” sütununda verilmiş “*Esselam*” gazetesine teşekkür metni].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 241, Sayfa: 3, [“*Malumat, Arapça Malumat ve Fransızca Malumat*” gazetelerinin kapatıldıktan sonra Abdülhamit tarafından

yayınlanmasına izin verilmesi üzerine İkdam gazetesinde yer verilen “*Lutf u Ali*” yazısına karşılık *Servet* gazetesinden teşekkür metni].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 266, Sayfa: 3, [Beyoğlu’nda yaşanan ahlaksız ilişkiler ve bozulmuş toplum yaşantısı ile ilgili “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş makale].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 269, Sayfa: 3, [Rıhtım şirketi tahvilleri hakkında “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş “*Konstantinopolis*” gazetesinden iktibas haber].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 270, Sayfa: 2, [İdare-i Mahsusa vapurlarının geliştirilmesi ve Alman vapur kampanyalarını örnek alması temennisi ile “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 270, Sayfa: 2, [İzmir’de yaşanan su ve yol problemlerinin şirketlerin usulsüzlüklerinden kaynaklandığı halbuki görevlerinin devlete hizmet olduğuna dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 270, Sayfa: 4, [Gazeteye yöneltilen Abonne Abonnement kelimelerinin anlamının verildiği cevap yazısı]

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 275, Sayfa: 3, [“*Pek Çabuk Değil Mi?*” başlığı altında Kelkûta Darülmuaallimin muallimlerinden birini veba hastalığından vefat ettiğine dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 276, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen “*Fare Hikâyesi*” adlı hikâyeye atıf].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 281, Sayfa: 2, [*Hizmet* gazetesinin “*Taşra Yetimhaneleri*” meselesindeki tutumu ve yetimhanelerin önemine dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş makale].

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 291, Sayfa: 2, [*Servet* ve *Malumat* gazetelerinin Cave’de yasaklanmasına dair “*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş haber].

- Servet**, *Memleketimizdeki Meşrubat* (Ekonomi), Sayı: 255, Sayfa: 4, [Meşrubat üretimine dair].
- Servet**, *Padişah'a Övgü ve Şükran* Sayı: 244, Sayfa: 1, [Padişah Abdülhamit'e övgü ve şükranların dile getirildiği bir yazı].
- Servet**, *Piyango İkramesi*, Sayı: 264, Sayfa: 3, [İane Sergisi piyangosunun ikramiyesine dair anekdot]
- Servet**, *Su İzalesi*, Sayı: 273, Sayfa: 4, [Su bulunmayan mahallelere su kumpanyaları tarafından su verilirse duyulacak minnet ile ilgili haber].
- Seyyar Muhabirimizden**, *Başlıksız*, Sayı: 263, Sayfa: 3, [İane Sergisi tarafından düzenlenen piyango ikramiyesinin Şehir Mektupçusuna çıktığına dair söylentiler ve ikramiyenin geri alınması gerektiğine dair “*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş sohbet].
- Seyyar Muhabirimizin Biri**, *Başlıksız*, Sayı: 236, Sayfa: 4, [Muhabirin “*Sahne-i Alem Kumpanyasında*” seyretmeye gittiği “*Köy Düğünü*” adlı oyun ve yaşadıkları olaylarla ilgili sohbet].
- Seyyar Muhabirlerimizin Birinden**, Sayı: 210, Sayfa:3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş Fatih'te kurulan Pazar çadırları ve oluşturduğu kötü görüntünün yok edilmesi için yetkililere yazılmış eleştirel bir mektup].
- Seyyar Muhabirlerimizin Birinden**, *Başlıksız*, Sayı: 238, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda “*Zincirlikuyu Muhabirine*” hitabıyla verilmiş “Dekadanlık” atışmaları ile ilgili deneme].
- Sultan Selim Civarı Muhabirimizden**, *Başlıksız*, Sayı: 255, Sayfa: 2-3, [Beyoğlu'nda yaşanan olumsuzluklara dair “*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şikâyet yazısı].
- Şehzâdebaşı Muhabiri**, *Başlıksız*, Sayı: 214, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda yer verilen şehrin günlük yaşantısından anekdotlar].

Şükrü, *Varaka*, Sayı: 227, Sayfa: 3, [Tahtakale’de bir kahvehanenin çatısının çökmesine dair yapılan haberi tashihine dair].

T(e), *Mevad-ı Adliyye*, Sayı: 210, Sayfa: 4, [Hukuktan anlamayan dava vekillerinin yarattıkları problemlerin anlatıldığı makale].

Tercüman, *Edirne Muhabir-i Mahsusamız Yazıyor ki*, Sayı: 207, Sayfa: 3, [“*En Son Havadis-i Ahaliye*” sütununda verilmiş tekzip yazısı].

Tercüman-ı Hakikat, Başlıksız, Sayı: 269, Sayfa: 2, [“*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş Bab-ı Ali’de yaşandığı öne sürülen bir haberin gerçekliği olduğuna dair haber]

Tercüman-ı Hakikat, *Kadırğa Limanı Ciheti Kaldırımları*, Sayı: 219, Sayfa: 3, [Tercüman-ı Hakikat gazetesinin, *Servet* gazetesinde yapılan Kadırğa Limanı kaldırımları hakkındaki habere istinaden vermiş olduğu açıklama yazısı].

İmzasız, *Aksaray’dan*, Sayı: 219, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen hatırat].

İmzasız, *Aksaray’dan*, Sayı: 270, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda “*Fincanda Kahve Kaynar mı?*” üst başlığı ile verilmiş hikâye].

İmzasız, *Altay’da Karadut Sokağı’nda*, Sayı: 298, Sayfa: 4, [Şehrin hayatından intiba].

İmzasız, *Amerika Düelloları*, Sayı: 298, Sayfa: 4, [“*Öte Beri*” sütunu altında verilmiş “*İngiliz gazetelerinin biri en garip düello hikâyelerini toplayıp neşretmiştir*” ifadesi ile verilmiş Amerika’da yaşanan bir düello hikâyesi].

İmzasız, *Arz- ı Şükrân u Mahmedet*, Sayı: 240, Sayfa: 1, [Padişah Abdülhamit Han’a methiye ve dua içeren bir şükran yazısı ve şiir verilmiştir].

İmzasız, *Arz-ı Şükrân u Âzim*, Sayı: 221, Sayfa: 1, [Servet gazetesi sâhib-i imtiyazı Ahmet Kemal Bey’e padişah tarafından İftihar madalyası verildiği ve bunun için yazılmış teşekkür yazısı].

- İmzasız**, *Asar- Seniyye ve Müessasat-ı Nafia*, Sayı: 243, Sayfa: 1-2, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş Abdülhamit Han’ın desteği sayesinde Bağdat’ta inşa olunan medrese için yazılmış yazı].
- İmzasız**, *Aşı Ameliyatı ve Taşra Ahvali*, Sayı: 292, Sayfa: 2-3, [Aşının ehemmiyeti ve sadece payitahtta değil en ücra köşelerde aşı uygulamasının yapılmasına dair bir makale. Makalede Sivas Hafik’den bir kişinin aşının nasıl olduğunu bilmediğine dair bir yazı geçiyor].
- İmzasız**, *Ayazağa’dan*, Sayı: 209, Sayfa: 2-3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda yer alan her aklına esenin muharrir olduğunu hicveden bir deneme].
- İmzasız**, *Aynen Varaka*, Sayı: 299, Sayfa: 3, [“*Halep Çıbanı*” başlığı altında kısa bir aşk hikâyesi].
- İmzasız**, *Başlıksız İlan*, Sayı: 221, Sayfa: 2, [“*Şehzadebaşı’nda Sahne-i Alem Kumpanyası tarafından bu gece (Afrikana) oyunu icra olunacaktır*” ibaresi ile verilmiş ilan].
- İmzasız**, *Başlıksız İlan*, Sayı:201, Sayfa:4, [“*Yarınki Sayıdan itibaren*” Mehmed Celâl Bey’in bir hikâyesinin neşrolunacağına dair haber].
- İmzasız**, *Başlıksız* Sayı: 296, Sayfa: 4, [Rus yazar Puşkin’in doğumunun yüzüncü yılı münasebetiyle Avrupa ediplerinin Petersburg’a bir heyet gönderme niyetinde bulduklarına dair “*En Son Posta Havadisleri*” sütununda verilmiş haber].
- İmzasız**, *Başlıksız*, Sayı: 276, Sayfa: 4, [“*Öte Beri*” sütununda verilmiş *Medikal Ricord* gazetesinde neşr olunan “*Baş Parmağın Hikmeti*” üzerine yazılan makale doğrultusunda yazılmış bir makale].
- İmzasız**, *Başlıksız*, Sayı: 210, Sayfa: 2, [İskenderiye’de yayımlanan “*Esselam*” isimli gazete haberinde yer alan, *Malumat* ve *Servet* gazetelerinin sahibi Tahir Bey’e verilen madalyalara hasebiyle “*En Son Havadis-i Ahaliye*” sütununda verilmiş tebrik metni].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 210, Sayfa: 2, [Süleyman Faik Bey Efendi'nin yazmış olduğu eser hakkında "En Son Havadis-i Ahaliye" sütununda yer alan haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 211, Sayfa: 3, ["En Son Havadis-i Ahaliye" sütununda verilen Manukyan Efendi'nin ramazan ayı münasebeti ile yaptığı piyes hazırlıklarına dair haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 217, Sayfa: 4, ["Öte Beri" sütununda verilmiş fıkralar].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 224, Sayfa: 4, ["Öte Beri" sütununda verilmiş Edebiyat-ı Cedideciler için yazılmış makale ve fıkra].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 230, Sayfa: 1, [Padişah Abdülhamit Han için övgü ve dua].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 230, Sayfa: 4, [Deneme, hatıra türünde "Öte Beri" sütununda verilmiş yazılar].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 234, Sayfa: 4, ["Öte Beri" sütununda verilmiş fıkra ve anekdotlar].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 240, Sayfa: 3, [Beyoğlu Odeon tiyatrosunun Mekâtib-i İbtidaiye için "Şubatın Üçünde" oynanacak tiyatro oyununda dair haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 265, Sayfa: 4, ["Öte Beri" sütununda verilmiş Alman şair Manuel'in hayatından küçük bir hikâye].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 274, Sayfa: 4, ["Öte Beri" sütununda verilmiş dünyanın değişik ülkelerinden anekdotlar].

***İmzasız, Başlıksız, Sayı: 275, Sayfa: 3, [Halkın normal çeşme sularını "taş delen" suyu niyetine tükettiğine dair kısa bir hikâye].**

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 277, Sayfa: 4, ["Öte Beri" sütununda maddeler halinde dünyanın enlerine dair anekdotlar].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 278, Sayfa: 4, ["Öte Beri" sütununda verilmiş fıkra].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 279, Sayfa: 3, [*“Arapça El Malumat”* gazetesinden iktibas olunan Hicaz’a giden Hacı sayısının sekiz bin iki yüz kişi olduğuna dair *“Şuun-ı Dahiliye”* sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 280, Sayfa: 4, [*“Öte Beri”* sütununda maddeler halinde verilmiş fıkralar].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 281, Sayfa: 2, [*“Hizmet”* gazetesinin *“Taşra Yetimhaneleri”* konusundaki düşüncelerine dair *“Şuun-ı Dahiliye”* sütunun da verilmiş makale].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 284, Sayfa: 3, [Yeni inşa olunacak eytamhaneler ile var olan ıslahhanelerin durumuna dair *“Şuun-ı Dahiliye”* sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 284, Sayfa: 4, [Muallim musikişinas **** Efendi’nin Puşkin’in bir şiirini bestelediği ile ilgili *“En Son Posta Havadisleri”* sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 287, Sayfa: 3, [Vilayet-i Şahane matbaalarına ait olmak üzere hazırlanması planlanan Türkçe harflerle ilgili *“Şuun-ı Dahiliye”* sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 287, Sayfa: 4, [Petersburg dizgicileri şair Puşkin’in anısına özel bir okul inşasına karar verdiklerine dair *“En Son Posta Havadisleri”* sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 288, Sayfa: 4, [*“Öte Beri”* sütununda verilmiş Paris’te yaşanan gayri ahlâki bir durum üzerine yazılmış hikâye]

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 290, Sayfa: 4, [Meksika’da bir kadının yapmış olduğu evlilikler ile ilgili *“Öte Beri”* sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 291, Sayfa: 2, [Mekteb-i Sanayi-i Nefise’de muallim eksikliği ve bu mektebin ehemmiyetine dair *“Şuun-ı Dahiliye”* sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 292, Sayfa: 3, [Paris’te bir tiyatrodaki yaşanan kavga ile ilgili “En Son Posta Havadisleri” sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 294, Sayfa: 2, [Nişantaşı’na inşa edilmesi planlanan bakteriyoloji merkezine dair “Şuun-ı Dahiliye” sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 296, Sayfa: 4, [İngiltere’de oldukça meşhur olan Hakim Sir Hanri Havkin hakkında “Öte Beri” sütununda verilmiş bir fıkra].

İmzasız, Başlıksız, Sayı: 298, Sayfa: 4, [Roma’da “iki ay evvel” ortalıktan kaybolan şairin yeni bir piyes yazmak için gözlerden uzaklaştığının anlaşıldığına dair “En Son Posta Havadisleri” sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Belçika, Sayı: 265, Sayfa: 4, [Ünlü Ressam Van Gogh’un açacağı sergi hakkında “En Son Posta Havadisleri” sütununda verilmiş haber].

İmzasız, Belediye Etibbası, Sayı: 284, Sayfa: 1-2, [“Makale-i Mahsusa” üst başlığı ile şehir ve taşrada doktor sayısı, doktorların şehirlerde birikmesi ile ilgili yazılmış makale].

İmzasız, Beyoğlu’ndan, Sayı: 255, Sayfa: 2, [“İstanbul Mektupları” sütununda verilmiş Odeon Tiyatrosu Balosu ve şehrin hayatına dair verilen intiba].

İmzasız, Beyoğlu’ndan, Sayı: 256, Sayfa: 4, [“İstanbul Mektupları” sütununda verilmiş Beyoğlu’nda düzenlenen eğlenceler ve şehrin hayatına dair izlenim].

İmzasız, Beyoğlu’ndan, Sayı: 260, Sayfa: 4, [“İstanbul Mektupları” sütununda verilmiş şehrin hayatından intiba].

İmzasız, Beyoğlu’ndan, Sayı: 262, Sayfa: 3, [Dekadanlık tartışmaları ve dil meselesi üzerine “İstanbul Mektupları” sütununda verilmiş makale].

İmzasız, Beyoğlu’ndan, Sayı: 265, Sayfa: 4, [“İstanbul Mektupları” sütununda verilmiş şehrin gece hayatına dair intiba].

İmzasız, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 269, Sayfa: 4, [Şehrin hayatına dair “*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş intiba].

***İmzasız**, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 271, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş “*Dekadanlık*” atışmaları ile ilgili deneme].

İmzasız, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 278, Sayfa: 3, [Şehrin hayatından kesitlerle verilmiş hikâye. Hikâyenin sonunda “*Nasıl Şehir Mektupçusu bu fiyaka zevkinize gitti mi? İnşallah daha dehşetlisi başınıza gelir de sizi de rehinden kurtarmaya biz geliriz*” ifadesine yer verilmiştir].

İmzasız, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 279, Sayfa: 4, [Beyoğlu'nda her gün yeni bir mağaza açılışı ve düşük fiyat adı altında yaşanan kandırmacalar hakkında intiba].

İmzasız, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 292, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehir hayatından intiba].

İmzasız, *Bir Maymunun Cenaze Alayı*, Sayı: 254, Sayfa: 4, [“*Öte Beri*” sütununda verilmiş hikâye].

İmzasız, *Bizim Mahalle'den*, Sayı: 231, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda “*Köprü Üstünde*” ifadesi ile verilmiş anı].

İmzasız, *Boğaziçi'nden*, Sayı: 229, Sayfa: 2-3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen muhabirin bir ramazan gününde köyden İstanbul'a yaptığı seyahate dair anı].

İmzasız, *Boğaziçi'nden*, Sayı: 276, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehrin hayatına dair intiba].

İmzasız, *Böyle Bir Zamanda Bir Müslim Ne Yapmalıdır?*, Sayı: 237, Sayfa: 2-3, [“*Matbaat-ı İslamiye*” sütununda verilen Hindistan'da yayımlanan bir gazetede yer verilen “*Böyle Bir Zamanda Bir Müslim Ne Yapmalıdır?*” sorusu doğrultusunda yazılan makale].

İmzasız, *Cave Adası'nda Ahali-i Müslime ve 1894 Senesinde Neşrolunan Nizamnâme*, Sayı: 275, Sayfa: 1-2, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı

ile Cave adasında yaşayan Müslümanların durumu ve 1894 senesinde imzalanan nizamname ile ilgili makale. *Bu serlevha (Mehmet) imzasıyla dünkü Fransızca Servet gazetesinde münderiç bir mektubun aynen tercümesidir*” ifadesi ile verilmiş makale].

İmzasız, *Cave*, Sayı: 281, Sayfa: 3, [“*Arapça musavver “El Malumat” gazetesine Fi 9 Şevval sene 1312 tarihiyle Cave muhabirinden varid olan mektupda deniliyor ki*” ifadesi ile verilmiş Cave Adası’nda Osmanlı devletine duyulan ilgi ve hayranlık ile ecnebi memleketlerin gazetelerinde yer verilen Osmanlının çok farklı yansıtıldığı bu yanlıştın “*El Malumat*” gazetesiyile Cavelilere gösterildiğine dair haber].

İmzasız, *Cindi Meydanı ’ndan*, Sayı: 256, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehir hayatına dair bir intiba].

İmzasız, *Çarşamba ’dan*, Sayı: 210, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda bir piyango ikramiyesi üzerine yazılmış hikâye ve hikâyenin içinde şiir].

İmzasız, *Çarşamba ’dan*, Sayı: 226, Sayfa: 3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen anı].

İmzasız, *Çiçek ve Aşı*, Sayı: 296, Sayfa: 3-4, [Dersaadet ve bazı vilayetlerde yaşanan çiçek hastalığı, yaşanan ölümler ve yapılan aşı uygulamalarına dair makale].

İmzasız, *Çorlu ’dan*, Sayı: 244, Sayfa: 4, [“*Taşra Mektubu*” sütununda verilen Çorlu’da uzun bir zamandan beri hayvanlarda görülen veba salgını ve tedavi için gerekli serumlarla ilgili haber].

İmzasız, *Defterdar ’dan*, Sayı: 228, Sayfa: 2, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen ramazan anısı].

İmzasız, *Direkler Arası ’ndan*, Sayı: 217, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda “*Şehir Mektupçusu Dedemize*” ifadesi ile verilen makale].

İmzasız, *Direkler Arası ’ndan*, Sayı: 222, Sayfa: 3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen hikâye].

İmzasız, *Direkler Arası'ndan*, Sayı: 224, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda bulunan deneme ve anı yazıları].

İmzasız, *Direkler Arası'ndan*, Sayı: 233, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen ramazan günlerine dair anekdot].

İmzasız, *Doktor Şolman'ın Keşfi*, Sayı: 283, Sayfa: 3, [Almanya'nın meşhur arkeologlarından Doktor Şolman'ın Meksika'da eski bir şehir keşfettiğine dair “*En Son Posta Havadisleri*” sütununda verilmiş haber].

İmzasız, *Dün Bad'ül Zuhur Neşrolunan Malumat Gazetesinin Hülasa-ı Münderecatı*, Sayı: 208, Sayfa: 2; Sayı: 209, Sayfa: 1; Sayı: 210, Sayfa:1; Sayı: 211, Sayfa: 1; Sayı: 212, Sayfa: 1; Sayı: 213, Sayfa: 1; Sayı: 214, Sayfa: 1; Sayı: 215, Sayfa: , Sayı: 217, Sayfa: 1; Sayı: 218, Sayfa: 1; Sayı: 219, Sayfa: 1; Sayı: 220, Sayfa:1; Sayı: 221, Sayfa: 1; Sayı: 222, Sayfa: 1; Sayı: 224, Sayfa: 2; Sayı: 227; Sayfa: 1; Sayı:228, Sayfa: 1; Sayı: 229, Sayfa: 1; Sayı: 230, Sayı: 231, Sayfa:1; Sayfa: 2; Sayı: 232, Sayfa: 2; Sayı: 233, Sayfa: 1; Sayı: 234, Sayfa: 1; Sayı: 236, Sayfa: 1; Sayı: 244, Sayfa: 1; Sayı: 245, Sayfa: 1; Sayı: 246, Sayfa: 2; Sayı: 255, Sayfa: 1; [Malumat gazetesinin tanıtımı].

İmzasız, *Edirne Kapı'dan*, Sayı: 216, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen gazete muhabirliğinin zorluğu bilhassa da *Servet* gazetesi muhabirliğinin zorlukları hakkında yazılmış deneme].

İmzasız, *En Eski Risale-i Mevkûta Hangi Memlekette Bulunuyor?*, Sayı: 292, Sayfa: 4, [“*Öte Beri*” sütununda verilmiş dünyanın en eski risalenin Çin'in başkentinde bulunduğuuna dair makale].

İmzasız, *Erciş'den* Sayı: 240, Sayfa: 3-4, [“*Taşra Mektubu*” sütununda verilen medeniyet, tarih ve İslâmiyet üzerine yazılmış bir makale].

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 223, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş bir hatırat].

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 244, Sayfa: 2-3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen bayram tebriği ve bayramların nasıl şevkle kutlanması gerektiğine dair yazı].

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 269, Sayfa: 4, [Günlük hayata dair hikâye].

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 274, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehir hayatına dair intibalar].

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 279, Sayfa: 3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehrin günlük yaşantısından intiba].

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 282, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş iki arkadaş arasında geçen münakaşa ile ilgili kısa hikâye].

***İmzasız**, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 284, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş Dekadanlık ve edebiyat üzerine deneme].

İmzasız, *Eyüp'den*, Sayı: 225, Sayfa: 3, [Uzun müddet yaşamak için yapılması gerekenler hakkında bir deneme].

***İmzasız**, *Fare Hikâyesi*, Sayı: 276, Sayfa: 3, [Sarhoş bir adamın başına gelenlerin anlatıldığı hikâye].

İmzasız, *Fatih'den*, Sayı: 214, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen gençler arasında yaygınlaşan “Kağıttan çiçek yapma” sevdasına dair deneme].

İmzasız, *Fezail-i Diniyye ve İntişar u Tamim-i Maarif*, Sayı: 251, Sayfa: 3; Sayı: 252, Sayfa: 3; Sayı: 253, Sayfa: 3, [İslâmiyetin faziletleri ve tahsilin ehemmiyeti üzerine “*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş makale].

İmzasız, *Fıkra*, Sayı: 216, Sayfa: 4, [“*Öte Beri*” sütununda verilen yedi adet fıkra].

İmzasız, *Garb Mektubu*, Sayı: 201, Sayfa: 2, [Başlık altında “*Paris: 20 Kanun-ı Evvel-i Efrenci Sene 89*” ifadesi kullanılarak, daha önceden gazeteye gönderilen mektubun yayınlanmasına teşekkür edildikten sonra leylî ve neharî mekteplerin durumuna dair bir değerlendirme yazısı].

- İmzasız**, *Garp Mektubu*, Sayı: 235, Sayfa: 2-3, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş, yazarın Londra’da arkadaş gurubu ile yaptıkları “Ruh Çağırma” anısını anlattığı mektup].
- İmzasız**, *Garp Mektubu*, Sayı: 239, Sayfa: 3, [“*Paris’te Türk Pehlivanları*” alt başlığı altında verilen Paris’te yaşayan Türk Pehlivanları üzerine yazılmış bir makale].
- İmzasız**, *Garp Mektubuna Cevap*, Sayı:204, Sayfa:1-2, [*Servet Malumat* gazetesi 201. Sayıda yazılan *Garb Mektubu*” isimli makaleye karşılık olarak, leyli ve nehari mektepler üzerine yazılmış makale].
- İmzasız**, *Gazete İlanatına Dair*, Sayı: 217, Sayfa: 4, [Bir Alman gazetesinde neşrolunan gazete neşriyatının tekrarı hakkında bir haber].
- İmzasız**, *Gazetecilik Mi Avukatlık Mı?* , Sayı: 219, Sayfa: 3, [*Servet* gazetesi ve *İkdam* gazetesi arasında yaşanan polemik üzerine yazılmış bir makale].
- İmzasız**, *Gazetelerimizin Cave’de Esbab-ı Memnuiyeti*, Sayı: 291, Sayfa: 2, [“*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda a Cave’de neşr olunan *Malumat* ve *Servet* gazetelerinin durumu ile ilgili haber].
- İmzasız**, *Gedik Paşa’dan*, Sayı: 273, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehrin hayatına dair intiba].
- İmzasız**, *Gökbüze’den*, Sayı: 208, Sayfa: 2, [“*Taşra Mektubu*” sütununda verilmiş, yazarın bir ziyaret sebebiyle gittiği kasabada karşılaştığı manzarayı dile getirdiği mektup] .
- İmzasız**, *Gözlemecilik mi Dedin!*, Sayı: 212, Sayfa: 4, [Bir gözlemecinin etrafa yaydığı rahatsız edici kokular üzerine yazılmış, iğneleyici bir hikâye].
- İmzasız**, *Halicioğlu’ndan*, Sayı: 215, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen İane Sergisi tarafından düzenlenen piyango biletlerinin fiyatı ve verilen ikramiyeler hakkında mektup].

- İmzasız**, *Halıcioğlu'ndan*, Sayı: 248, Sayfa: 4, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilen bir kahvehane hatırası].
- İmzasız**, *Halıcioğlu'ndan*, Sayı: 255, Sayfa: 2, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş şehrin hayatına dair bir intiba].
- İmzasız**, *Haseki'den*, Sayı: 216, Sayfa: 3-4, [Piyango biletleri, şans ve talih üzerine *“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş mektup].
- İmzasız**, *Hindistan*, Sayı: 211, Sayfa: 3, [Gazeteci Celaleddin El-Hüseyni'ye İran şahı tarafından devlet madalyası verildiğine dair *“En Son Havadis-i Ahaliye”* sütununda verilmiş haber].
- İmzasız**, *Hindistan'da Bir Heyet-i İslamiye Huzurunda Hindistan Valisinin Nutku*, Sayı: 269, Sayfa: 1, [*“Makale-i Mahsusa”* üst başlığı ile Hindistan Cemiyet-i İslâmiye azalarının yapmak istedikleri ıslahatlar hakkında makale].
- İmzasız**, *Hint Ahvali*, Sayı: 276, Sayfa: 1-2, [*“Makale-i Mahsusa”* üst başlığı ile verilmiş Hindistan Müslümanları hakkında makale].
- İmzasız**, *Hint Müslümanları ve Lord Görzün*, Sayı: 246, Sayfa: 2-3, [Hindistan valiliğine tayin olunan Lord Görzün'den Hindistan halkının beklentileri ve Hint Müslümanlarının durumu hakkında *“Makale-i Mahsusa”* üst başlığı ile verilmiş makale].
- İmzasız**, *Hisar'dan*, Sayı: 290, Sayfa: 3-4, [*“Köy Mektubu”* sütununda *“Taş Delen Suyu İmalathanesi”* başlığı ile verilmiş Asmalı'ta Taşdelen suyu imalathanesi ve yazarın şaşkınlığına dair hikâye].
- İmzasız**, *Iyd-ı Said-i Fitr-ı Ala-yı Alası ve Muaide-i Hümayun Resm-i Celil-i Füyuzat-ı Delili*, Sayı: 243, Sayfa: 1, [Abdülhamit'in bayram kutlamalarına binaen yazılmış tebrik metni].
- İmzasız**, *İbtidailerimiz*, Sayı: 298, Sayfa: 1-2, [*“Şuun-ı Dahiliye”* sütununda verilmiş Mekteb-i İbtidailerin ıslahı ve Taşra mekteplerinin durumuna dair makale].

İmzasız, *İbtidailer Hakkında Bir Hatıra*, Sayı: 201, Sayfa: 1-2, [Dönemin yayın organlarından *İkdam* gazetesinde yer alan mahalle mekteplerine dair yenilikler ve değişiklikler hakkında “*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş makale].

İmzasız, *İbtidailerimiz*, Sayı: 300, Sayfa: 2, [“*Şuun-ı Dahiliye*” sütununda verilmiş İbtidai mekteplerinin ahvali ve ıslahına dair makale].

***İmzasız**, *İhtar-ı Mahsus*, Sayı: 296, Sayfa: 1, [*Servet* gazetesinde yayınlanacak her türlü yazının her kesim halkın anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılır olması gerektiğine dair uyarı metni).

İmzasız, *İkdam’a Cevap*, Sayı: 214, Sayfa: 2-3, [*İkdam* gazetesi ile *Malumat* gazetesinin arasında yaşanan, belediye çalışmaları nedeniyle çıkan atışmaların vardığı nokta ve *Malumat* gazetesinin bu durum karşısında *İkdam* gazetesine karşılık yazmış olduğu mektup].

İmzasız, *İkdam’a Cevap*, Sayı:204, Sayfa: 2, [*İkdam* gazetesinde bir önceki gün yayınlanan ve iane sergisinin düzenlemiş olduğu çekilişte var olduğunu iddia ettiği yanlışlıklar üzerine yazılmış cevap mektubu].

İmzasız, *İkramiye Kazananlar*, Sayı: 210, Sayfa: 2, [Piyango sayesinde zengin olan insanların yaşadıkları trajikomik hayatlara dair bir makale].

İmzasız, *İngiltere*, Sayı: 229, Sayfa: 4, [“*En Son Posta Havadisleri*” sütununda verilmiş meşhur Rus Ressam Vera’nın Paris’e yaptığı seyahat ile ilgili haber]

İmzasız, *İngiltere’de Angolasakson İsimli Risale Neşriyatı*, Sayı: 297, Sayfa: 4, [İngiltere’de Angolasakson isimli üç ayda bir neşr olunacak ve bir İngiliz lirasına satılacak bir risale yayınlanacağı ile ilgili “*En Son Posta Havadisleri*” sütununda verilmiş haber]

İmzasız, *İntişar ve Tamim-i Maarif*, Sayı: 244, Sayfa: 1-2, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş ülke geleceğinde ilim ve maarifin önemine dair makale].

İmzasız, *İntişar-ı İslam*, Sayı: 206, Sayfa: 3-4, [“*Alemü'l İslamiyet*” sütununda “*Tunus'ta münteşir El-Hasra refikimiz diyor ki*” ifadesi ile verilmiş İslam dini üzerine makale].

İmzasız, *İrtika*, Sayı: 297, Sayfa: 4, [*İrtika* gazetesinin dördüncü nüshasının neşrolunduğu ve içindekiler kısmı].

İmzasız, *İslamiyye*, Sayı: 241, Sayfa: 1-2, [“*Arapça El Malumat* gazetesini ve İslam memleketlerindeki önemi üzerine “*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı verilmiş bir makale].

İmzasız, *Kadı Köyü'nden*, Sayı: 237, Sayfa: 3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen muhabirin bir ramazan gününde vapurda yaşadığı bir anı].

İmzasız, *Kadıköy'den*, Sayı: 270, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehir hayatına dair intiba].

İmzasız, *Kadıköy'den*, Sayı: 281, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehrin gündelik hayatından intiba].

İmzasız, *Koca Mustafa Paşa'dan*, Sayı: 21, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda “*Küçük Mustafa Paşa*” muhabirine hitaben yazılmış mektup].

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 211, Sayfa: 4, [Piyango çekilişlerinin köy hayatında ki yeri üzerine mizahi bir dille kaleme alınmış bir mektup].

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 220, Sayfa: 3, [Şehri ramazanın gelişi ve yaşanan heyacâna dair bir hikâye].

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 245, Sayfa: 3, [Baharın gelişi üzerine hikâye].

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 284, Sayfa: 4, [Şirket-i Hayriye vapurlarında yapılan indirim üzerine eleştirel yazı].

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 290, Sayfa: 3, [Taşdelen suyu imalathanesi üzerine makale].

İmzasız, *Kumkapı'dan*, Sayı: 213, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen şehir hayatından intiba ve bir şarkı].

- İmzasız**, *Kumkapı'dan*, Sayı: 249, Sayfa: 4, [Turşucu İbrahim Efendi'nin mizacına dair "*İstanbul Mektupları*" sütununda verilen hikâye].
- İmzasız**, *Kumkapı'dan*, Sayı: 251, Sayfa: 4, ["*İstanbul Mektupları*" sütununda verilen Hacı Reşit Ağa ve Dekadanlık ile ilgili makale].
- İmzasız**, *Leyle-i Mesude-i Veladet-i Hazret-i Hilafetpenâhi*, Sayı: 201, Sayfa: 1, [Dönemin padişahı Abdülhamit Han'ın doğum günü münasebetiyle övgü ve şükranları dile getirildiği yazı].
- İmzasız**, *Lutf u Ali*, Sayı: 241, Sayfa: 3, ["*Dünkü İkdâm Refikimizde okunmuştur*" ifadesi ile Padişah Hazretleri tarafından yayımlanmasına ara verilen *Malumat, Arapça Malumat ve Fransızca Malumat* gazetelerinin alicenap Padişah Abdülhamit tarafından tekrar yayımlanmasına izin verilmesi üzerine şükranların dile getirildiği yazı].
- İmzasız**, *Maarife Dair*, Sayı: 207, Sayfa: 1-2, [Şemseddin Sami'nin "*Sabah*" gazetesinde yer alan maarifle ilgili yazısı üzerine "*Makale-i Mahsusa*" üst başlığı ile verilmiş makale].
- İmzasız**, *Makri Köy'den*, Sayı: 240, Sayfa: 3, ["*İstanbul Mektupları*" sütununda verilen köyün bozuk yolları ve çamur deryasında kalmış sokakların durumu ve iki fıkra]
- İmzasız**, *Makri Köy'den*, Sayı: 271, Sayfa: 4, ["*İstanbul Mektupları*" sütununda verilmiş köy yaşantısının güzel yönlerinin verildiği mektup]
- İmzasız**, *Malumat Kütüphanesi Maarifetiyle Neşr Olunan Asar*, Sayı: 217, Sayfa: 3; Sayı: 218, Sayfa: 2; Sayı: 219, Sayfa: 4; Sayı: 221, Sayfa: 1; Sayı: 221, Sayfa: 1; Sayı: 225, Sayfa: 2, Sayı: 226, Sayfa: 1; Sayı: 228, Sayfa: 1; Sayı: 229, Sayfa:4 Sayı: 230, Sayfa: 2; Sayı: 231, Sayfa: 1; Sayı: 232, Sayfa: 2; Sayı: 233, Sayfa: 2; Sayı: 234, Sayfa:1; Sayı: 235, Sayfa: 1; Sayı: 236, Sayfa: 1; Sayı: 242, Sayfa: 4; Sayı: 243, Sayfa: 1, Sayı: 244, Sayfa: 1, Sayı: 245, Sayfa: 1, Sayı: 248, Sayfa: 1; Sayı: 255, Sayfa: 1, Sayı: 262, Sayfa: 1; Sayı: 269, Sayfa: 1; Sayı: 276, Sayfa: 1, Sayı: 285, Sayfa: 1, [Malumat kütüphanesinde yayımlanan

eserlerin isim ve fiyat listesi. Zaman zaman listeye yeni kitaplar eklenmiş ve liste yenilenmiştir].

İmzasız, *Malumat ve Servet Gazetelerinin Cave'ye Tekrar Duhulü*, Sayı: 232, Sayfa: 2, [*Malumat ve Servet gazetelerinin Cave'de bulunan Ahali-i İslam hakkında yazdıkları makaleler nedeniyle gazete muhabirleri Cave'de engellenmiş ve oradan gönderilmek istenmiş, yapılan itirazlar sonucunda Malumat ve Servet gazeteleri Cave'de tekrar yayımlanmaya başladığına dair haber*].

İmzasız, *Mısır*, Sayı: 210, Sayfa: 2, [*“En Son Havadis-i Ahaliye” sütununda yer alan “Kahire’de münteşir el-Telgrafatü’l Cedide nam yevmi ceride-i arabide okunmuştur” ifadesi ile Tahir Bey’e padişah tarafından verilen madalyaya tebrik metni*].

İmzasız, *Mısır*, Sayı: 210, Sayfa: 2, [*Kahire’de neşrolunan Telgrafatü’l Ceride isimli gazetede verilen bir habere göre Malumat ve Servet gazetelerinin sahibi Tahir Bey’e verilen devlet madalyalarına dair haber “En Son Havadis-i Ahaliye” sütununda verilmiştir*].

İmzasız, *Mirza Mesud Han*, Sayı: 267, Sayfa: 2, [*Tebriz şehrinde çıkmakta olan “Nasri” gazetesinin muharriri Mirza Mesud Han’ın Dersaadet’e geldiği ve Mirza Mesud Han hakkında haber*].

İmzasız, *Mülazım*, (Mütercimi: Ebu’l Mukadder Salih), Sayı:201, Sayfa: 2; Sayı: 202, Sayfa: 3; Sayı: 204, Sayfa:3; Sayı: 205, Sayfa: 3; Sayı: 208, Sayfa:3; Sayı: 209, Sayfa: 3; Sayı: 211, Sayfa: 2; Sayı: 212, Sayfa: 3; Sayı: 216, Sayfa: 3; Sayı: 217, Sayfa: 3; Sayı: 255, Sayfa: 3; Sayı: 262, Sayfa: 2; Sayı: 263, Sayfa: 2; Sayı: 264, Sayfa: 2; Sayı: 265, Sayfa: 2; Sayı: 269, Sayfa: 2; Sayı: 271, Sayfa: 2; Sayı: 272, Sayfa: 2; Sayı: 273, Sayfa: 2; Sayı: 274, Sayfa: 2; Sayı: 275, Sayfa: 2; Sayı: 277, Sayfa: 2; Sayı: 283, Sayfa: 2; Sayı: 284, Sayfa: 2; Sayı: 285, Sayfa: 2; Sayı: 286, Sayfa: 2; Sayı: 287, Sayfa: 2; Sayı: 288, Sayfa: 2; Sayı: 289, Sayfa: 3; Sayı: 291, Sayfa: 2; Sayı: 292, Sayfa: 2; Sayı: 293, Sayfa: 2; Sayı: 295, Sayfa: 2, [*“Askerî hikâye” alt başlığı ve*

“Almancadan tercüme” açıklamasıyla verilmiş “*Servet*’in hikâye tefrihası”].

İmzasız, *Münazara*, Sayı: 248, Sayfa: 4; Sayı: 249, Sayfa: 2; Sayı: 255, Sayfa: 2, [Alman imparatorunun seyahat anılarının toplandığı kitabın beşinci cüzünün çıktığına dair ilan].

İmzasız, *Ok Meydanı’ndan*, Sayı: 278, Sayfa: 4, [“*Köy Mektubu*” sütununda ve “*Beyoğlu Muhabirine*” ifadesi ile dekadantlık tartışmaları üzerine deneme].

İmzasız, *Ok Meydanı’ndan*, Sayı: 266, Sayfa: 4, [Döneme damgasını vuran “Dekadantlık” tartışmaları üzerine deneme].

***İmzasız**, *Ok Meydanı’ndan*, Sayı: 267, Sayfa: 3, [Mevsim ve doğa üzerine “*En Son Posta Havadisleri*” sütununda verilmiş intiba].

İmzasız, *Osmanlılar*, Sayı: 208, Sayfa: 1, [“*Berlin’de çıkan gazetede münderiç bendin hülasa-ı tercümesidir*” ifadesi ile verilmiş Avrupa’nın gözünde Türkler ana fikirli bir makale].

İmzasız, *Öpüldü Mü Öpülmedi Mi*, Sayı: 250, Sayfa: 4, [“*Öte Beri*” sütununda verilen Milano, Londra ve Almanya şehirlerinde yaşanan ilginç hikâyeler].

İmzasız, *Paris’te Haydutluk*, Sayı: 283, Sayfa: 4, [“*Öte Beri*” sütununda verilmiş Paris’te yaşanan bir dolandırıcılık hikâyesi].

İmzasız, *Parmakkapı’dan*, Sayı: 213, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen kısa bir hikâyeye].

İmzasız, *Pastör Anısına*, Sayı: 294, Sayfa: 4, [İnsanlık adına büyük hizmetlerde bulunmuş olan Pastör anısına Fransa’da bir yardım sergisi ile Darü’t Tedavi merkezinin açılacağına dair “*En Son Posta Havadisleri*” sütununda verilmiş haber].

İmzasız, *Ramazân Mektubu*, Sayı: 226, Sayfa: 3, [Dekadantlık üzerine bir makale ve bir şiire yer verilmiş].

İmzasız, *Ramazan ve İyd*, Sayı: 240, Sayfa: 1, [“*Bend-i Mahsus*” sütunu altında verilen ramazan ayının rahmet ve bereket ayı olduğu ve bayramın Müslümanlar için önemine değinildiği bir makale].

İmzasız, *Rumeli Hisarı’ndan*, Sayı: 270, Sayfa: 3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş Rumeli Hisarı’nda vefat eden bir pir-i muhterem hakkında yazı].

İmzasız, *Sandıkburnu’ndan*, Sayı: 297, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehir hayatından intiba].

İmzasız, *Sandıkburnu’ndan*, Sayı: 297, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen havaların ısınması ile canlanan mesire alanları hakkında deneme].

İmzasız, *Selâmlık Resm-i Âlisi*, Sayı: 236, Sayfa: 1; Sayı: 241, Sayfa: 1; Sayı: 248, Sayfa: 1; Sayı: 255, Sayfa: 1; Sayı: 262, Sayfa: 1; Sayı: 269, Sayfa: 1; Sayı: 276, Sayfa: 1; [Padişah Abdülhamit’in Cuma namazı katılımlarına dair metin].

***İmzasız**, *Selâmlık Resm-i Âlisi*, Sayı: 241, Sayfa: 1, [“*Halife-i Diyanet-iktinâh ve şehriyar-ı takva –penâh veliyy-i nimet bi-minnetimiz padişahımız Gazi Büyük Abdülhamid Han-ı Sani Efendimiz Hazretleri bugünkü rûz-ı meymenet-efruzda Salat-ı Cuma’yı Hamidiye Cami-i nur-ı laminde bi’l-ifa iktisab-ı müsevibat-ı izz u şan u şevked ve mezid-i ihtişam u saltanat ile saray-ı kudsiyyet-ihiva-yı malukanelerine muavedet-i seniyyeleri şeref-vuku bulmuştur*” ifadesi ile Abdülhamid Han’ın Cuma namazını eda ettiğine dair yazı].

İmzasız, *Selâmlık Resm-i Âlisi*, Sayı: 297, Sayfa: 1, [“*Halife-i Diyanet-iktinah ve şehriyar-ı takva –penah veliyy-i nimetbi-minnetimiz padişahımız Gazi Büyük Abdülhamid Han-ı Sani Efendimiz Hazretleri bugünkü ruz-ı meymenet-efruzda Salat-ı Cuma’yı Hamidiye Cami-i nur-ı laminde bi’l-ifa iktisab-ı müsevibat-ı izz u şan u şevked ve mezid-i ihtişam u saltanat ile saray-ı kudsiyyet-ihiva-yı malukanelerine muavedet-i*

seniyyeleri şeref-vuku bulmuştur” ifadesi ile Abdülhamid Han’ın Cuma namazını eda ettiğine dair yazı].

İmzasız, *Selanikçe Meşhurdur*, Sayı: 237, Sayfa: 4, [“Öte Beri” sütununda verilen Selanik’e özgü ürünler hakkında bir deneme].

İmzasız, *Singapur*, Sayı: 234, Sayfa: 3, [Singapur’dan *Sümratü’l Fünun* isimli gazete haberinde verilen ve Cave Müslümanlarının yaşadıkları problemlere dair makale].

İmzasız, *Singapur’da Bir Osmanlı Şehbenderhânesi*, Sayı: 291, Sayfa: 1-2, [“*Türkçe Servet gazetesinin 2 Mart Sene 1315 tarihli nüshasında*” yer verilen Singapur’da bir şehbenderlik kurulması isteği ve o coğrafyada İslam ahalisinin durumuna dair makale].

İmzasız, *Singapur’da Bir Şehbenderlik*, Sayı: 272, Sayfa: 3, [Singapur’da yaşayan Ahali-yi İslamiye ve Teba-ı Osmani’nin bir şehbenderlik kurulması istekleri ve bunun için yapılması gerekenlerle ilgili makale]

İmzasız, *Singapur’dan*, Sayı: 201, Sayfa: 3, [Cave’deki Müslüman halkın eğitim için çocuklarını İstanbul’a göndermek arzusunda olduklarına ve Cave’de ki Malumat muhabirinin birtakım baskılara maruz kaldığına dair “*Arapça El Malumat’tan Mütercemdir*” açıklaması ile verilmiş haber]

İmzasız, *Sultan Ahmed’den*, Sayı: 299, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen şehrin hayatına dair intiba].

İmzasız, *Sultan Selim’den*, Sayı: 279, Sayfa: 4, [Şehrin koşuşturmacası ve gündelik hayata dair “*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehrin hayatından intiba].

İmzasız, *Şaka mı Cinayet Mi*, Sayı: 278, Sayfa: 3, [Bükreş’te yaşanan trajikomik bir hikâye].

İmzasız, *Şehir Mektubu*, Sayı: 215, Sayfa: 1; Sayı: 216, Sayfa: 2, Sayı: 217, Sayfa: 1; Sayı: 218, Sayfa: 3, Sayı: 220, Sayfa: 1; Sayı: 221, Sayfa: 1; Sayı: 222, Sayfa: 4, Sayı: 249, Sayfa: 2; Sayı: 255, Sayfa: 4 [Servet

Malumat gazetesinde neşrolunan “Şehir Mektupları” nın kitap halinde basılacağına dair ilan].

İmzasız, *Şehr-i Ramazan Gufran u Nişan*, Sayı: 215, Sayfa: 1, [Af ve mağfiret ayı ramazanın gelmesi üzerine yazılmış bir makale].

İmzasız, *Şehzadebaşı’ndan*, Sayı: 274, Sayfa: 3, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilmiş şehrin hayatına dair intibalar].

İmzasız, *Taaddüt ü Zevcat*, Sayı: 210, Sayfa: 1; Sayı: 211, Sayfa: 4; Sayı: 215, Sayfa: 4; [Fatma Aliye Hanım ve Esad Kemal Mahmud Efendi’nin çok eşlilik üzerine yaptıkları münazara kitabının tanıtımı].

İmzasız, *Taşra Belediye Tabipleri Hakkında Bazı Mütaalat*, Sayı: 267, Sayfa: 1, [“*Makale-i Mahsusa*” üst başlığı ile verilmiş belediye tabiplerinin istihdam sorunları üzerine bir makale].

***İmzasız**, *Taşra Mektubu*, Sayı: 241, Sayfa: 4, [Edirne yöresinin bazı coğrafi ve kültürel değerlerinin verildiği manzume].

İmzasız, *Terbiyeye Dair*, Sayı: 246, Sayfa: 4, [Çocuk yetiştirmede terbiyenin önemi ve aile büyüklerine gösterilmesi gereken saygıya dair “*Fıkra*” sütununda verilmiş makale].

İmzasız, *Tuhaf Bir Vakıa*, Sayı: 288, Sayfa: 4, [Fransa’da bir kadının başından geçen ilginç bir hikâye].

İmzasız, *Türkistan Rus Mu ve Hint Lisânı*, Sayı: 208, Sayfa: 1-2, [Hint lisanının tahsili ve Avrupa devletlerinin müstemlikât meselelerine dair makale].

***İmzasız**, *Uzun Müddet Yaşamaklığa Medar Olan Kuvâid-i Esâsiye*, Sayı: 209, Sayfa: 3, [İngiliz bir doktor tarafından yapılan çalışmalar neticesinde uzun ve sağlıklı yaşam için gerekli kurallar üzerine bir makale]

İmzasız, *Üsküdar’dan*, Sayı: 219, Sayfa: 4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen deneme].

İmzasız, *Üsküdar’dan*, Sayı: 233, Sayfa: 3-4, [“*İstanbul Mektupları*” sütununda verilen ramazan münasebeti ile söylenen tekerlemeler].

- İmzasız**, *Üsküdar'dan*, Sayı: 238, Sayfa: 4, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilen hatıra].
- İmzasız**, *Üsküdar'dan*, Sayı: 254, Sayfa: 4, [*“Şehir Mektupçusu Beyefendi'ye”* ifadesi ile verilmiş “Dekadanlık” tartışması ile ilgili makale].
- İmzasız**, *Üsküdar'dan*, Sayı: 273, Sayfa: 4, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş Üsküdar'da yaşanan olaylarla ilgili anekdotlar].
- İmzasız**, *Vefa'dan*, Sayı: 258, Sayfa: 3-4, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilen şehrin hayatının anlatıldığı anekdotlar].
- İmzasız**, *Veznecilerden*, Sayı: 225, Sayfa: 4, [Tiyatro ve Sahne-i Alem tiyatrosuna dair deneme].
- İmzasız**, *Yeni Çeşme'den*, Sayı: 288, Sayfa: 3, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilen şehrin hayatına dair intiba].
- İmzasız**, *Yeni Kapı'dan*, Sayı: 249, Sayfa: 4, [Haliç vapurları ve çocuğunu kaybeden anne ile ilgili *“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş anı]
- İmzasız**, *Yeni Kapı'dan*, Sayı: 260, Sayfa: 4, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş şehir hayatına dair intiba).
- İmzasız**, *Yeni Teehhül Eden Bir Rusun Serancâmlı*, Sayı: 283, Sayfa: 4, [*“Öte Beri”* sütununda verilmiş Fransız bir kadınla evlenen Rus Nikola'nın düğün gecesi başına gelen trajikomik hikâye].
- İmzasız**, *Yeşil Tulumba'dan*, Sayı: 281, Sayfa: 4, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş şehir hayatından intiba].
- İmzasız**, *Zincirli Kuyu'dan*, Sayı: 253, Sayfa: 4, [*“İstanbul Mektupları”* sütununda verilmiş hikâye].

2.1.2. Konularına ve Türlerine Göre Alfabetik Dizin

2.1.2.1. Dil ve Edebiyat Yazıları

2.1.2.1.1. Manzum Eserler

İmzasız, *Arz- ı Şükrân u Mahmedet*, Sayı: 240, Sayfa: 1.

İmzasız, *Çarşamba 'dan*, Sayı: 210, Sayfa: 4.

İmzasız, *Ramazan Mektubu*, Sayı: 226, Sayfa: 3.

İmzasız, *Taşra Mektubu*, Sayı: 241, s: 4

2.1.2.1.2. Mensur Eserler

2.1.2.1.2.1. Musahabeler

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 228, Sayfa: 2.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 223, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 224, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 2.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 226, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 227, Sayfa: 2.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 229, Sayfa: 3.

2.1.2.1.2.2. Hatıra Yazıları

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 229, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 229, Sayfa: 3.

Ramazan Muhabiri, *Başlıksız*, Sayı: 223, Sayfa: 3-4.

İmzasız, *Aksaray'dan*, Sayı: 219, Sayfa: 4.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 230, Sayfa: 4.

İmzasız, *Bizim Mahalle'den*, Sayı: 231, Sayfa: 3.

İmzasız, *Boğaziçi'nden*, Sayı: 229, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 223, Sayfa: 4.

İmzasız, *Garb Mektubu*, Sayı: 235, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *Halıcıoğlu'ndan*, Sayı: 248, Sayfa: 4.

İmzasız, *Kadı Köyü'nden*, Sayı: 237, Sayfa: 3-4.

İmzasız, *Üsküdar'dan*, Sayı: 238, Sayfa: 4.

2.1.2.1.2.3. Dille İlgili Yazılar

Ahmet Mithat Efendi, *Nazif Sururi Beyefendi'ye*, Sayı: 294, Sayfa: 4.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Âşık Coşkun'a Mukabele*, Sayı: 286, Sayfa: 1,2,3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 223, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 224, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 226, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 227, Sayfa: 2.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 235, Sayfa: 4.

M. R(a), *Varaka*, Sayı: 270, Sayfa: 2.

M. Z (e), *Şehzâdebaşı'ndan*, Sayı: 226, Sayfa: 4.

Mori Hiru موری هیرو (Japonyalı), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 242, Sayfa: 3-4.

Mori Hiru موری هیرو (Japonyalı), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 245, Sayfa: 2.

Mori Hiru موری هیرو (Japonyalı), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 255, Sayfa: 1-2.

Mori Hiru موری هیرو (Japonyalı), *Uluyerli Kardeşim Önüne*, Sayı: 222, Sayfa:

2.

Nazif Sururi, *Osmanlı Lisanı Ne Kadar Sadeleştirilebilir?* Sayı: 291, Sayfa: 3.

Nazif Sururi, *Üstadımız Ahmet Mithat Efendi Hazretlerine*, Sayı: 298, Sayfa: 2-3

Ramazan Muhabiri, *Başlıksız*, Sayı: 223, Sayfa: 3-4.

Ramazan Muhabiri, *Başlıksız*, Sayı: 222, Sayfa: 3.

Ramazan Muhabiri, *Ebu'l Şuara Hacı Reşid Bi-Nevanın Dekadanlığı*, Sayı: 221,
Sayfa: 3.

Sahne-i Âlem Müdavimlerinden Biri, *Başlıksız*, Sayı: 238, Sayı: 3.

Seyyar Muhabirlerimizin Birinden, *Başlıksız*, Sayı: 238, Sayfa: 4.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 287, Sayfa: 3.

İmzasız, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 262, Sayfa: 3.

İmzasız, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 271, Sayfa: 3.

İmzasız, *Çarşamba'dan*, Sayı: 226, Sayfa: 3-4.

İmzasız, *Defterdar'dan*, Sayı: 228, Sayfa: 2.

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 284, Sayfa: 4.

İmzasız, *İhtar-ı Mahsusa*, Sayı: 296, Sayfa: 1.

İmzasız, *Ok Meydanı'ndan*, Sayı: 266, Sayfa: 4.

İmzasız, *Türkistan Rus Mu ve Hint Lisâni*, Sayı: 208, Sayfa: 1-2.

2.1.2.1.2.4. Hikâyeler

Halit Eyüp (Yenişehirizâde), *Nermin*, Sayı:299, Sayfa: 2, Sayı: 300, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 254, Sayfa: 4.

Mehmed Celâl, *Dâmen- Âlûde*, Sayı: 206, Sayfa: 3; Sayı: 207, Sayfa: 3; Sayı: 218,
Sayfa: 4; Sayı: 225, Sayfa: 3; Sayı: 227, Sayfa: 3; Sayı: 228, Sayfa: 3;
Sayı: 230, Sayfa: 3; Sayı: 231, Sayfa: 3; Sayı: 232, Sayfa: 3; Sayı:
233, Sayfa: 3; Sayı: 235, Sayfa: 3; Sayı: 240, Sayfa: 2; Sayı: 241,
Sayfa: 2; sayfa: 243, Sayfa: 2; Sayı: 244, Sayfa: 2; Sayı: 248, Sayfa: 2;

Sayı: 263, Sayfa: 3; Sayı: 264, Sayfa: 3; Sayfa: 265, Sayfa: 3; Sayı: 266, Sayfa: 3; Sayı: 267, Sayfa: 3; Sayı: 268, Sayfa: 3; Sayı: 269, Sayfa: 3; Sayı: 270, Sayfa: 3; Sayı: 272, Sayfa: 3; Sayı: 273, Sayfa: 3; Sayı: 275, Sayfa: 3; Sayı: 276, Sayfa: 3; Sayı: 278, Sayfa: 3; Sayı: 280, Sayfa: 3; Sayı: 285, Sayfa: 3; Sayı: 286, Sayfa: 3; Sayı: 297, Sayfa: 2; Sayı: 298, Sayfa: 2.

İmzasız, *Aksaray'dan*, Sayı: 270, Sayfa: 3.

İmzasız, *Amerika Düelloları*, Sayı: 298, Sayfa: 4.

İmzasız, *Aynen Varaka*, Sayı: 299, Sayfa: 3.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 265, Sayfa: 4.

İmzasız, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 278, Sayfa: 3.

İmzasız, *Bir Maymunun Cenaze Alayı*, Sayı: 254, Sayfa: 4.

İmzasız, *Çarşamba'dan*, Sayı: 210, Sayfa: 4.

İmzasız, *Direkler Arası'ndan*, Sayı: 222, Sayfa: 3-4.

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 269, Sayfa: 4.

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 282, Sayfa: 3.

İmzasız, *Fare Hikâyesi*, Sayı: 276, Sayfa: 3.

İmzasız, *Gözlemecilik mi Dedin!*, Sayı: 212, Sayfa: 4.

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 220, Sayfa: 3.

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 245, Sayfa: 3.

İmzasız, *Kumkapı'dan*, Sayı: 249, Sayfa: 4.

İmzasız, *Mülazım*, (Mütercimi: Ebu'l Mukadder Salih), Sayı:201, Sayfa: 2; Sayı: 202, Sayfa: 3; Sayı: 204, Sayfa:3; Sayı: 205, Sayfa: 3; Sayı: 208, Sayfa:3; Sayı: 209, Sayfa: 3; Sayı: 211, Sayfa: 2; Sayı: 212, Sayfa: 3; Sayı: 216, Sayfa: 3; Sayı: 217, Sayfa: 3; Sayı: 255, Sayfa: 3; Sayı: 262, Sayfa: 2; Sayı: 263, Sayfa: 2; Sayı: 264, Sayfa: 2; Sayı: 265,

Sayfa: 2; Sayı: 269, Sayfa: 2; Sayı: 271, Sayfa: 2; Sayı: 272, Sayfa: 2;
Sayı: 273, Sayfa: 2; Sayı: 274, Sayfa: 2; Sayı: 275, Sayfa: 2; Sayı:
277, Sayfa: 2; Sayı: 283, Sayfa: 2; Sayı: 284, Sayfa: 2; Sayı: 285,
Sayfa: 2; Sayı: 286, Sayfa: 2; Sayı: 287, Sayfa: 2; Sayı: 288, Sayfa: 2;
Sayı: 289, Sayfa: 3; Sayı: 291, Sayfa: 2; Sayı: 292, Sayfa: 2; Sayı: 293,
Sayfa: 2; Sayı: 295, Sayfa: 2.

İmzasız, *Öpüldü Mü Öpülmedi Mi*, Sayı: 250, Sayfa: 4.

İmzasız, *Paris'te Haydutluk*, Sayı: 283, Sayfa: 4.

İmzasız, *Parmakkapı'dan*, Sayı: 213, Sayfa: 4.

İmzasız, *Tuhaf Bir Vakıa*, Sayı: 288, Sayfa: 4.

İmzasız, *Yeni Teehhül Eden Bir Rusun Serancâmi*, Sayı: 283, Sayfa: 4.

İmzasız, *Zincirli Kuyu'dan*, Sayı: 253, Sayfa: 4.

2.1.2.1.2.5. Mektuplar

Cihangir Andicani, *Şimal Mektubu*, Sayı: 294, Sayfa: 2.

Hoca Hüsameddin, *Cezayir-i Hindi-i Şarkide Bulunan Ahaliyi İslâmiyye*, Sayı: 279,
Sayfa: 1-2; Sayı: 281, Sayfa: 1-2; Sayı: 283, Sayfa: 1-2.

Mori Hiru موری هیرو (**Japonyalı**), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 242, Sayfa: 3-4.

Mori Hiru موری هیرو (**Japonyalı**), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 245, Sayfa: 2.

Mori Hiru موری هیرو (**Japonyalı**), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 255, Sayfa: 1-2.

Mori Hiru موری هیرو (**Japonyalı**), *Uluyerli Kardaşım Önüne*, Sayı: 222, Sayfa: 2.

Petersburg Muhabiri (Cihangir Andicani), *Şimal Mektubu*, Sayı: 209, Sayfa: 2

İmzasız, *Garb Mektubu*, Sayı: 235, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *Garb Mektubu*, Sayı: 235, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *Gökbüze'den*, Sayı: 208, Sayfa: 2.

İmzasız, *Halicioğlu'ndan*, Sayı: 215, Sayfa: 4.

İmzasız, *Haseki'den*, Sayı: 216, Sayfa: 3-4.

İmzasız, *İkdam'a Cevap*, Sayı: 214, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *İkdam'a Cevap*, Sayı:204, Sayfa: 2.

İmzasız, *Koca Mustafa Paşa'dan*, Sayı: 21, Sayfa: 3.

İmzasız, *Köy Mektubu*, Sayı: 211, Sayfa: 4.

İmzasız, *Makri Köy'den*, Sayı: 271, Sayfa: 4.

İmzasız, *Yeni Kapı'dan*, Sayı: 249, Sayfa: 4.

2.1.2.1.2.6. Tenkit Yazıları

Ahmet Mithat Efendi, *Nazif Sururi Beyefendi'ye*, Sayı: 294, Sayfa: 4

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Aşık Coşkun'a Mukabele*, Sayı: 286, Sayfa: 1-2-3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 223, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 223, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 224, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 226, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 227, Sayfa: 2.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 285, Sayfa: 3-4.

Ali Rıza (Mülâzım), *Başlıksız*, Sayı: 278, Sayfa: 2.

Bir Muhabirimizden, *Başlıksız* Sayı: 245, Sayfa: 2.

İkdam, *Başlıksız*, Sayı: 268, Sayfa: 2.

Mori Hiru موری هیرو (Japonyalı), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 242, Sayfa: 3-4.

Mori Hiru موری هیرو (Japonyalı), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 245, Sayfa: 2.

- Mori Hiru** موری هیرو (Japonyalı), *Mektub-ı Mahsus*, Sayı: 255, Sayfa: 1-2.
- Mori Hiru** موری هیرو (Japonyalı), *Uluyerli Kardeşim Önüne*, Sayı: 222, Sayfa: 2.
- İsmail Hakkı (İnebolu Frengi Hastahanesi Tabibi)**, *Mekteb-i Tıbbiye Mülkiye-i Şahane ve Belediye Tabipleri*, Sayı: 289, Sayfa: 2.
- M. S(in)**, *Haliç'tem*, Sayı: 263, Sayfa: 3-4.
- M. Z(e)**, *Şehzadebaşı'ndan*, Sayı: 226, Sayfa: 4.
- Malumat**, *Başlıksız*, Sayı: 269, Sayfa: 2.
- Malumat**, *Başlıksız*, Sayı: 297, Sayfa: 3.
- Malumat**, *Başlıksız*, Sayı: 298, Sayfa: 3.
- Mehmed Kemal**, *“İkdam” Refikimizle Gazeteciliğe Müteallik Küçük Bir Hasbihal*, Sayı: 217, Sayfa: 2.
- Moniteur**, *Başlıksız*, Sayı: 261, Sayfa: 3-4.
- Moskovalı Bir Seyyah**, *Facia Facia İçinde*, Sayı: 222, Sayfa: 2-3.
- Nazif Sururi**, *Osmanlı Lisanı Ne Kadar Sadeleştirilebilir?* Sayı: 291, Sayfa: 3.
- Nazif Sururi**, *Üstadımız Ahmet Mithat Efendi Hazretleri'ne*, Sayı: 298, Sayfa: 2-3.
- Ramazan Muhabiri**, *Başlıksız*, Sayı: 223, Sayfa: 3-4.
- Ramazan Muhabiri**, *Başlıksız*, Sayı: 222, Sayfa: 3.
- Ramazan Muhabiri**, *Ebu'ş Şuara Hacı Reşid Bi-Neva'nın Dekadanlığı*, Sayı: 221, Sayfa: 3.
- Rauf (Memurin-i Hariciyeden)**, *Laleli'den*, Sayı: 275, Sayfa: 4.
- Rıfat Daniş**, *Zaptiye Nazeret-i Aliyyesinin Nazar-ı Dikkatine!*, Sayı: 266, Sayfa: 3.
- Sahne-i Âlem Müdavimlerinden Biri**, *Başlıksız*, Sayı: 238, Sayı: 3.
- Servet Muhabirlerimizden Biri**, *Başlıksız*, Sayı: 210, Sayfa: 4.
- Servet**, *Başlıksız*, Sayı: 294, Sayfa: 2.

- Servet**, *Başlıksız*, Sayı: 266, Sayfa: 3.
- Servet**, *Başlıksız*, Sayı: 270, Sayfa: 2.
- Servet**, *Başlıksız*, Sayı: 291, Sayfa: 2.
- Seyyar Muhabirlerimizin Birinden**, Sayı: 210, Sayfa:3-4.
- Seyyar Muhabirlerimizin Birinden**, *Başlıksız*, Sayı: 238, Sayfa: 4.
- Sultan Selim Civarı Muhabirimizden**, *Başlıksız*, Sayı: 255, Sayfa: 2-3.
- İmzasız**, *Ayazağa'dan*, Sayı: 209, Sayfa: 2-3.
- İmzasız**, *Başlıksız*, Sayı: 224, Sayfa: 4.
- İmzasız**, *Başlıksız*, Sayı: 275, Sayfa: 3.
- İmzasız**, *Başlıksız*, Sayı: 281, Sayfa: 2.
- İmzasız**, *Başlıksız*, Sayı: 284, Sayfa: 3.
- İmzasız**, *Başlıksız*, Sayı: 291, Sayfa: 2.
- İmzasız**, *Belediye Etibbası*, Sayı: 284, Sayfa: 1-2.
- İmzasız**, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 262, Sayfa: 3.
- İmzasız**, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 271, Sayfa: 3.
- İmzasız**, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 278, Sayfa: 3.
- İmzasız**, *Beyoğlu'ndan*, Sayı: 279, Sayfa: 4.
- İmzasız**, *Cave Adası'nda Ahali-i Müslime ve 1894 Senesinde Neşrolunan Nizamnâme*, Sayı: 275, Sayfa: 1-2.
- İmzasız**, *Direkler Arası'ndan*, Sayı: 217, Sayfa: 3.
- İmzasız**, *Edirne Kapı'dan*, Sayı: 216, Sayfa: 3.
- İmzasız**, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 284, Sayfa: 4.
- İmzasız**, *İbtidailer Hakkında Bir Hatıra*, Sayı: 201, Sayfa: 1-2.
- İmzasız**, *İbtidailerimiz*, Sayı: 300, Sayfa: 2.

İmzasız, *Kumkapı'dan*, Sayı: 251, Sayfa: 4.

İmzasız, *Maarife Dair*, Sayı: 207, Sayfa: 1-2.

İmzasız, *Makri Köy'den*, Sayı: 240, Sayfa: 3.

İmzasız, *Ok Meydanı'ndan*, Sayı: 278, Sayfa:

İmzasız, *Ok Meydanı'ndan*, Sayı: 266, Sayfa: 4.

İmzasız, *Ramazan Mektubu*, Sayı: 226, Sayfa: 3.

İmzasız, *Üsküdar'dan*, Sayı: 254, Sayfa: 4.

2.1.2.2. Eğitimle İlgili Yazılar

Ali İhsan (Ticaret-i Hamidiye Mekteb-i Alisi Talebelerinden), *Aynen Varaka*
Sayı: 284, Sayfa: 3-4.

H(a). H(a), *Başlıksız*, Sayfa: 269, Sayfa: 3-4.

İsmail Hakkı (İnebolu Frengi Hastahanesi Tabibi), *Mekteb-i Tıbbiye Mülkiye-i*
Şahane ve Belediye Tabipleri, Sayı: 289, Sayfa: 2.

Mehmed Kemal, *"İkdam" Refikimizle Gazeteciliğe Müteallik Küçük Bir Hasbihal*,
Sayı: 217, Sayfa: 2.

Mehmed Ziya, *Darü'l-Eytam ve Maarif Nazaret-i Celilesinin Bir Ümrân-güsterisi*,
Sayı: 256, Sayfa: 3.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 287, Sayfa: 4.

İmzasız, *Fezail-i Diniyye ve İntişar u Tamim-i Maarif*, Sayı: 251, Sayfa: 3; Sayı:
252, Sayfa: 3; Sayı: 253, Sayfa: 3.

İmzasız, *Garb Mektubu*, Sayı: 201, Sayfa: 2.

İmzasız, *Garb Mektubuna Cevap*, Sayı:204, Sayfa:1-2.

İmzasız, *İbtidailer Hakkında Bir Hatıra*, Sayı: 201, Sayfa:1.

İmzasız, *İbtidailerimiz*, Sayı: 298, Sayfa. 1-2.

İmzasız, *İbtidailerimiz*, Sayı: 300, Sayfa:2.

İmzasız, *İntişar ve Tamim-i Maarif*, Sayı: 244, Sayfa: 1-2.

İmzasız, *Maarife Dair*, Sayı: 207, Sayfa: 1-2.

2.1.2.3. Tıp ve Fen ile İlgili Yazılar

M. A (yın), *Bir Şişe Hava İçer misiniz?*, Sayı: 211, Sayfa: 4.

M. A (yın), *Yanan Bir Göl*, Sayı: 209, Sayfa: 4.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 275, Sayfa: 3.

İmzasız, *Belediye Etibbası*, Sayı: 284, Sayfa: 1-2.

İmzasız, *Aşı Ameliyatı ve Taşra Ahvali*, Sayı: 292, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *Çiçek ve Aşı*, Sayı: 296, Sayfa: 3-4.

İmzasız, *Çorlu'dan*, Sayı: 244, Sayfa: 4.

İmzasız, *Eyüp'den*, Sayı: 225, Sayfa: 3.

İmzasız, *Hisar'dan*, Sayı: 290, Sayfa: 3-4

İmzasız, *Pastör Anısına*, Sayı: 294, Sayfa: 4.

2.1.2.4. Din ile İlgili Yazılar

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 216, Sayfa: 4.

Hoca Hüsameddin, *Cezayir-i Hindi-i Şarkide Bulunan Ahaliyi İslâmiyye*, Sayı: 279,
Sayfa: 1-2; Sayı: 281, Sayfa: 1-2; Sayı: 283, Sayfa: 1-2.

İsmail Hakkı (Milash), *Namazın Tıbben Faydası*, Sayı: 236, Sayfa: 1, Sayı: 237,
Sayfa: 2, Sayı: 238, Sayfa: 1.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 279, Sayfa: 3.

İmzasız, *Eski Ali Paşa'dan*, Sayı: 244, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *Fezail-i Diniyye ve İntişar u Tamim-i Maarif*, Sayı: 251, Sayfa: 3; Sayı:
252, Sayfa: 3; Sayı: 253, Sayfa: 3.

İmzasız, *Iyd-ı Said-i Fıtr-ı Ala-yı Alası ve Muaide-i Hümayun Resm-i Celil-i
Füyuzat-ı Delili*, Sayı: 243, Sayfa: 1.

İmzasız, *İntişar-ı İslam*, Sayı: 206, Sayfa: 3-4.

İmzasız, *Ramazan ve İyd*, Sayı: 240, Sayfa: 1.

İmzasız, *Selâmlık Resmi Âlisi*, Sayı: 236, Sayfa: 1; Sayı: 241, Sayfa: 1; Sayı: 248, Sayfa: 1; Sayı: 255, Sayfa: 1; Sayı: 262, Sayfa: 1; Sayı: 269, Sayfa: 1; Sayı: 276, Sayfa: 1.

İmzasız, *Selâmlık Resmi Âlisi*, Sayı: 241, Sayfa: 1.

İmzasız, *Selâmlık Resm-i Âlisi*, Sayı: 297, Sayfa: 1.

2.1.2.5. Musiki İle İlgili Yazılar

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 2.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 235, Sayfa: 4.

M. M., *Musiki Mübahaşatına Dair*, Sayı: 214, Sayfa: 3.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 284, Sayfa: 4.

İmzasız, *Kumkapı'dan*, Sayı: 213, Sayfa: 3.

2.1.2.6. Ekonomi İle İlgili Yazılar

Ali Rıza (Mülâzım), *Başlıksız*, Sayı: 278, Sayfa: 2.

İkdam, *Başlıksız*, Sayı: 268, Sayfa: 2.

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 268, Sayfa: 2.

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 255, Sayfa: 4.

Servet, *Başlıksız*, Sayı: 270, Sayfa: 2.

Servet, *Piyango İkramiyesi*, Sayı: 264, Sayfa: 3.

Seyyar Muhabirimizden, *Başlıksız*, Sayı: 263, Sayfa: 3.

2.1.2.7. Sanat İle İlgili Yazılar

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *İstanbul Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 223, Sayfa: 3.

Ahmet Rasim (İmzasız Olarak), *Şehir Mektubu*, Sayı: 225, Sayfa: 2.

M. A (yın) *Resimli Bir Kundura*, Sayı: 209, Sayfa: 4

M. A (yın), *Kağıttan Bir Kilise*, Sayı: 211, Sayfa: 4.

M. A (yın), *Kağıttan Elbise*, Sayı: 211, Sayfa: 4.

M. A (yın), *En Eski Kukla*, Sayı: 211, Sayfa: 4.

M. M., *Musiki Mübahatına Dair*, Sayı: 214, Sayfa: 3.

Moskovalı Bir Seyyah, *Facia Facia İçinde*, Sayı: 222, Sayfa: 2-3.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 240, Sayfa: 3.

İmzasız, *Başlıksız*, Sayı: 284, Sayfa: 4.

İmzasız, *Belçika*, Sayı: 265, Sayfa: 4.

İmzasız, *İngiltere*, Sayı: 229, Sayfa: 4.

İmzasız, *Kumkapı 'dan*, Sayı: 213, Sayfa: 3.

2.2. İlanlar ve Reklamlar

2.2.1. Doktor ve İlaç Reklamları

Başlıksız Doktor Reklamı, Sayı: 220, Sayfa: 4 Sayı: 221, Sayfa: 4; Sayı: 222, Sayfa:

4 [*“Paris hastanelerinde bilhassa ilel-i tenasüliye ve cildiye ile iştilgal etmiş olan Doktor Nikola Gaynos kendisine müracaat edecek hastegânın her sabah alafranga saat dokuzdan on ikiye kadar Eminönü'nde Küçükyan Eczahanesi'nin üstünde kâin muayenehâne mahsusunda ve badü'l zuhur alafranga saat ikiden beşe kadar Kalyoncu Konağı'nda mükerrer 72 numaralı hanesinde kabul eder” ifadesi ile verilmiş reklam*].

Belsoğukluğunun Ağrısız ve sızısız birkaç günde kemâlen def ve izâlesi için, Sayı:

223, Sayfa: 4; Sayı: 227, Sayfa: 4; Sayı: 240, Sayfa: 4; Sayı: 268, Sayfa: 4; Sayı: 282, Sayfa: 4 [*“Belsoğukluğunun ağrısız ve sızısız*

birkaç günde kemâlen def ve izâlesi için” ifadeleri ile verilmiş reklam].

Muzadd-ı Safra Kaskarin Hapları, Sayı: 213, Sayfa: 4; Sayı: 222, Sayfa: 4, Sayı: 228, Sayfa: 4; Sayı: 230, Sayfa: 4; Sayı: 236, Sayfa: 4; Sayı: 238, Sayfa: 4; Sayı: 244, Sayfa: 4; Sayı: 255, Sayfa: 4, Sayı: 281, Sayfa: 4, Sayı: 286, Sayfa: 4; Sayı: 298, Sayfa: 4 [İlaç reklamı].

Pangaduine, Sayı: 213, Sayfa: 4; Sayı: 215, Sayfa: 4, Sayı: 220, Sayfa: 4; Sayı: 222, Sayfa: 4, Sayı: 225, Sayfa: 4; Sayı: 228, Sayfa: 4; Sayı: 229, Sayfa: 4; Sayı: 230, Sayfa: 4; Sayı: 231, Sayfa: 4; Sayı: 236, Sayfa: 4; Sayı: 238, Sayfa: 4; Sayı: 240, Sayfa: 4; Sayı: 243, Sayfa: 4; Sayı: 263, Sayfa: 4; Sayı: 269, Sayfa: 4; Sayı: 276, Sayfa: 4; Sayı: 283, Sayfa: 4 [“Lezzet gayet hafif olup haste-gânın sühûlet olmak üzere iksir, şurup, şekerleme ve küçük haplar suretinde istihsâr olunmuştur” ifadeleri ile verilmiş ilaç reklamı].

Pink Hapları, Sayı: 263, sayfa: 4 [Sağlığa hiçbir faydası olmadığından ötürü “pink hapları” denen ilaçların gümrükten geçişine izin verilmemesi gerektiğine dair tebligat verildiği ile ilgili ilan].

2.2.2. Banka ve Sigorta Reklamları

Almanya “Nasyonal” ve “Desporomanya” Nam Yangın Sigorta Kumpanyası, Sayı: 229, Sayfa: 4 [Almanya’ya ait sigorta şirketi reklamı].

Başlıksız İlan, Sayı: 242, Sayfa: 4 [Bayram dolayısıyla “Kredi Lion Bankası’nın” kapalı olacağına dair ilan].

Başlıksız Reklam, Sayı: 240, Sayfa: 4, Sayı: 244, Sayfa: 4; Sayı: 262, sayfa: 4; Sayı: 270, Sayfa: 4; [Hayat sigortası şirketi reklamı].

Başlıksız Reklam, Sayı: 281, Sayfa: 4; Sayı: 298, sayfa: 4 [Galata’da bulunan bir banka reklamı].

Pesmezoğlu (أنيه ن) ve Şürekâsı Bankası, Sayı: 201, Sayfa: 4; Sayı: 252, Sayfa: 4; Sayı: 262, Sayfa: 4 [Galata’da Rübuda Caddesi’nde bulunan bir banka reklamı].

Rusya, Sayı: 205, Sayfa: 4; Sayı: 211, Sayfa: 4; Sayı: 215, Sayfa: 4; Sayı: 217, Sayfa: 4; Sayı: 228, Sayfa: 4; Sayı: 238, Sayfa: 4; Sayı: 245, Sayfa: 4; Sayı: 255, Sayfa: 4; Sayı: 258, Sayfa: 4; Sayı: 268, Sayfa: 282, Sayfa: 4 [Rusya devletine ait bir sigorta şirketi reklamı].

Sidney Növül ve Şürekâsı, Sayı: 241, Sayfa: 4; Sayı: 253, Sayfa: 4; Sayı: 257, Sayfa: 4; Sayı: 264, Sayfa: 4; Sayı: 271, Sayfa: 4; Sayı: 279, Sayfa: 4; Sayı: 285, Sayfa: 4; Sayı: 296, Sayfa: 4; Sayı: 299, Sayfa: 4 [J. Nöwill ve oğullarının İngiltere Şefild’da ürettiği, Galata’da Yüksek Kaldırım’da İngiliz mağazasında satılan kılıç, kılıç kını reklamı].

Sigorta, Sayı: 213, Sayfa: 4; Sayı: 215, Sayfa: 4 [Sigorta şirketi reklamı].

2.2.3. Satılık Ev ve Arsa İlanları

Başlıksız İlan, Sayı: 259, Sayfa: 4; Sayı: 264, Sayfa: 4; Sayı: 267, Sayfa: 4 [“Şehr-i Emin’de Tramvay Caddesi’nde” bulunan satılık arsa ilanı].

Başlıksız İlan, Sayı: 259, Sayfa: 4; Sayı: 265, Sayfa: 4; Sayı: 272, Sayfa: 4; Sayı: 298, Sayfa: 4 [Beylerbeyi’nde satılık ev ilanı].

Başlıksız İlan, Sayı: 263, Sayfa: 4 [Boğaziçi’nde satılık köşk ilanı].

Başlıksız İlan, Sayı: 266, Sayfa: 4 [Laleli’de kiralık ev ilanı].

Başlıksız İlan, Sayı: 277, Sayfa: 4; Sayı: 278, Sayfa: 4; Sayı: 279, Sayfa: 4; Sayı: 281, Sayfa: 4; Sayı: 282, Sayfa: 4; Sayı: 283, Sayfa: 4; Sayı: 284, Sayfa: 4; Sayı: 285, Sayfa: 4; Sayı: 286, Sayfa: 4; Sayı: 290, Sayfa: 4; Sayı: 292, Sayfa: 4; Sayı: 295, Sayfa: 4 [Şehzâdebaşı’nda bulunan kiralık bir daire ilanı].

Başlıksız İlan, Sayı: 293, Sayfa: 4 [Samatya’da bulunan satılık bir hamam ilanı].

Satılık Hâne, Sayı: 234, Sayfa: 4; Sayı: 236, Sayfa: 4; Sayı: 242, Sayfa: 4 [Pangaltı’nda satılık ev ilanı].

2.2.4. Tiyatro ve Müzikal Reklamları

Başlıksız Reklam, Sayı: 214, Sayfa: 4, [Beyoğlu’nda sinefotoğraf gösterimi yapılacağına dair bir reklam].

Başlıksız Reklam, Sayı: 260, Sayfa: 4; Sayı: 264, Sayfa: 4 [*“Londra’da, Paris’te, Berlin’de icrayı hüner etmiş olan meşhur bir Macar musiki heyeti şehrimize gelerek Beyoğlu’nda Cadde-i Kebir’de eki Santral Birahanesinde nam-ı diğer (Santral) birahanesinde çarşamba gününden itibaren her akşam alafranga saat altıdan sekize kadar icra-ı ahenk edecektir”* ifadesi ile verilmiş ilan].

Odeon Tiyatrosuyla İlgili Başlıksız İlan, Sayı: 269, Sayfa: 4 [*“Odeon Tiyatrosunda bu geceden bed’an ile çarşamba gecesine kadar büyük balo verilecektir”*. İfadesi ile verilmiş ilan].

Sanayi-i Nefise Mektebinin Bakkaliyesiyle İlgili Başlıksız İlan, Sayı: 271, Sayfa: 4 [*“Sanayi-i Nefise Mektebinin bakkaliyesi[nin] bin üç yüz on beş senesi martından itibaren”* kiraya verileceğine ve taliplilerin Müze-i Hümayun muhasebesine başvurmaları gerektiğine dair ilan]

Tiyatro, Sayı: 231, Sayfa: 4; Sayı: 233, Sayfa: 4; Sayı: 234, Sayfa: 4 [*“Bu akşam Sahne-i âlem Kumpanyasında Pembe Kız nâm oyun mevki-i temaşaya vazolunacaktır”*].

2.2.5. Ticarethane Reklamları

Başlıksız Reklam, , Sayı: 276, Sayfa: 4; Sayı: 279, Sayfa: 4; Sayı: 283, Sayfa: 4 [*“Mösyö Artist Komendiger’in”* fotoğraf sistemleri mağazasına ait reklam].

Başlıksız Reklam, Sayı: 289, Sayfa: 4; Sayı: 295, Sayfa: 4 [Balıkpazarı’nda bulunan bira fabrikası reklamı].

Başlıksız Reklamı, Sayı: 227, Sayfa: 4; Sayı: 228, Sayfa: 4; Sayı: 229, Sayfa: 4 [*“Nikelden mamul kılıç ve kılıç sapı ve Solingen fabrikası mamulattan çelik kılıç demiri yalnız yüz aded olarak yarımşar lirâ-yı Osmaniye fîrûhat olunmaktadır. Mahall-i fîrûhatı İstanbul’da Sultanhamamı’nda Topalyan Hanı ittisalinde Dikranyan Hanı’nda 1 numaralı odadır”* izahatıyla verilmiş kılıç ve kılıç kını üretimhanesi reklamı].

Beyoğlu'nda Dört Yol Ağzında (Prodüktör De France) Mağazası, Sayı: 217, Sayfa: 4; Sayı: 225, Sayfa: 4 [Beyoğlu'nda bulunan bir mağaza reklamı].

Fransız Pazarı, Sayı: 201, Sayfa: 4; Sayı: 205, Sayfa: 4; Sayı: 210, Sayfa: 4; Sayı: 212, Sayfa: 4, [Galata'da bulunan bir mağaza reklamı].

Halis Höllük Çimentosu, Sayı: 276, Sayfa: 4 [Çimento fabrikası reklamı].

Kâni Efendi'nin Mağazaları, Sayı: 202, Sayfa: 4; Sayı: 209, Sayfa: 4; Sayı: 220, Sayfa: 4; Sayı: 222, Sayfa: 4; Sayı: 228, Sayfa: 4; Sayı: 233, Sayfa: 4; Sayı: 239, Sayfa: 4; Sayı: 240, Sayfa: 4; Sayı: 264, Sayfa: 4 [Eminönü ve postaneler altında yer alan bir mağaza reklamı].

Kareman'ın Hazır Elbise Mağazası, Sayı: 226, Sayfa: 4; Sayı: 228, Sayfa: 4; Sayı: 229, Sayfa: 4; Sayı: 230, Sayfa: 4; Sayı: 233, Sayfa: 4; Sayı: 236, Sayfa: 4; Sayı: 239, Sayfa: 4; Sayı: 240, Sayfa: 4; Sayı: 243, Sayfa: 4; Sayı: 264, Sayfa: 4; Sayı: 271, Sayfa: 4; Sayı: 275, Sayfa: 4 [Beyoğlu'nda bulunan bir mağaza reklamı].

Koçuni (قوجوني) Biraderlerin Kundura Fabrikası, Sayı: 217, Sayfa: 4; Sayı: 221, Sayfa: 4; Sayı: 222, Sayfa: 4; Sayı: 225, Sayfa: 4; Sayı: 226, Sayfa: 4; Sayı: 228, Sayfa: 4; Sayı: 230, Sayfa: 4; Sayı: 231, Sayfa: 4; Sayı: 239, Sayfa: 4; Sayı: 240, Sayfa: 4; Sayı: 241, Sayfa: 4 [“İstanbul'da Mısır Çarşısı'nda Sabuncu Hanı'nda ve Fincancılarda Rıza Paşa Hanı karşısında ve Galata'da Karaköy Hamam karşısında 56 numara...” ifadeleri ile verilmiş kundura fabrikası reklamı].

Lion Lokanta ve Birahanesi, Sayı: 273, Sayfa: 4; Sayı: 275, Sayfa: 4; Sayı: 279 [“Beyoğlu'nda San Antuan Kilisesi karşısında ve İtalyan Kulübü ittisâlinde (Lion Lokanta ve Birahanesi) namıyla bir birahane ve lokanta küşad olunmuştur” ifadesi ile verilmiş bir reklam].

Mabeyn-i Hümayun Malikâne Tuhaftıyesi, Sayı: 201, Sayfa: 4; Sayı: 221, Sayfa: 4; Sayı: 222, Sayfa: 4; Sayı: 227, Sayfa: 4; Sayı: 230, Sayfa: 4; Sayı: 231, Sayfa: 4; Sayı: 234, Sayfa: 4; Sayı: 240, Sayfa: 4; Sayı: 244, Sayfa: 4; Sayı: 255, Sayfa: 4; Sayı: 263, Sayfa: 4; Sayı: 282, Sayfa: 4;

Sayı: 288, Sayfa: 4 [*“İstanbul’da Sultan Hamamı’nda Çiçek Pazarı karinde Fındıklıyan Hanı’nda”* bulunan mağaza reklamı].

Meşhur Fes Mağazası, Sayı: 204, Sayfa: 4, Sayı: 205, Sayfa: 4; Sayı: 211, Sayfa: 4; Sayı: 215, Sayfa: 4; Sayı: 217, Sayfa: 4, 220, Sayfa: 4, [*“İstanbul’da Bank Osmanî şubesi ittisâlinde postahâne karşısında 11 numaralı mağazada yirmi beş seneden beri lütuflarıyla minnetdâr olduğum muhterem müşterilerimizden görmüş olduğum hüsn-i teveccüh ve rağbetten bi’l istifade bu kere mağaza-yı mezkûrde Avrupa’nın en meşhur fabrikalarında imal olunan ala cins feslerin envâyı maktu fiyatlarla fûrûhat olunmaktadır.”* İfadeleri ile verilmiş Zenup Yakupyan’a ait bir mağaza reklamı].

2.2.6. Eser Tanıtım Reklamları

Damen Alûde, Sayı: 201, Sayfa: 4 [Mehmed Celâl’in Damen Alûde isimli hikâyesinin neşrolunacağına dair ilan].

İhtar, Sayı: 232, Sayfa: 4; Sayı: 233, Sayfa: 4; Sayı: 234, Sayfa: 4 [*“İzzetli Ali Kemal Beyefendi’nin eser-i güzidesi olup ‘Malumat’ Kütüphanesi külliyyatı meyânında tab ve neşr edilmiş olan ‘Çölde Bir Sergüzeşt’ unvanıyla milli ve ahlâki hikâye refikimiz Fransızca ‘Servet’ gazetesine tefrika suretiyle derc edilmekte olduğundan mütaalasını ashab-ı mütalaaya ve bilhassa tercüme meraklılarına tavsiye ederiz”* açıklaması ile verilmiş ilan].

İhtar, Sayı: 298, Sayfa: 1, [*“ ‘Nermin’ isminde ahlaki ve edebi bir hikâyenin yarından itibaren ceridemizde tefrika suretiyle dercine başlanacaktır.”* ifadesi ile gazetede yeni bir hikâye tefrikasının yayınlanacağına dair ilan].

İlan, Sayı: 298, Sayfa: 4, [Haftalık *Malumat* gazetesinde neşrolunan *“Tarihçe-i Afganistan”* isimli eserin kitap halinde neşr edildiğine dair reklam].

İrtika, Sayı: 279, Sayfa: 4; Sayı: 283, Sayfa: 4; Sayı: 290, sayfa: 4 [*“İrtika Ceride-i edebiye ve fenniyesi bu kere bir kisve-i nevine bürünerek dün arz-ı didâr etmiştir. Güzel resimle müzeyyendir. Fiyatı (10) paradır.”*

açıklaması ile yayın hayatına başlayan “irtika” gazetesinin tanıtımı reklâmı].

Kitabe-i Gam, Sayı: 265, Sayfa: 1; 266, Sayfa: 1, [Ahmet Rasim’e ait “*Kitabe-i Gam*” isimli esere ait tanıtım].

2.2.7. Tashihler

İhtar, Sayı: 233, Sayfa: 4, [“*Gazetemizin dünkü nüshasında ki sıra numarası (232) olacak iken sehven 231 kalmış olduğu beyan olunur*” ifadesi ile verilmiş düzeltme yazısı].

2.2.8. Diğer

İhtar, Sayı: 263, Sayfa: 1; Sayı: 265, Sayfa: 4; Sayı: 270, Sayfa: 1; Sayı: 272, Sayfa: 1; Sayı: 277, Sayfa: 1; Sayı: 289, Sayfa: 4, [İlâne sergisi piyangosunun kırkıncı çekilişinde kazanan numaraların “*dünkü Malumat*” gazetesinde yayınlandığı, kırk birinci çekilişin kazananlarının ise “*yarınki Malumat*” gazetesinde yayınlanacağına dair bir duyuru metni].

İhtar, Sayı: 289, Sayfa: 4, [*Servet* gazetesi adına para toplayarak idarehaneyi dolandıran şahsın yakalanması gerektiğine dair ilan].

İlan, Sayı: 201, Sayfa: 4; Sayı: 210, Sayfa: 4; Sayı: 214, Sayfa: 4 [Her türlü ilanın gazete de yayımlanabileceğine dair bir ilan panosu].

İlan-ı Resmi, Sayı: 242, Sayfa:2; Sayı: 243, Sayfa: 1; Sayı: 287, Sayfa: 1 [Posta ve telgraf idaresinden resmi bir ilan].

İlan-ı Resmi, Sayı: 254, Sayfa: 4, [Girit ‘de bulunan muhtaçlara gönderilecek yardımlara dair ilan).

Kayıp, Sayı: 260, Sayfa: 4 [“*Bir takım hüccet ve hâne konturatları ve Türkçe ve Fransızca mukaveleler ve evrak-ı saireyi havi olarak gazeteye sarılmış bir paket şehr-i hal-i ruminin on beşinci pazartesi günü Galatasaray ve Şişli arasında kazaen kayıp olmuştur*” ifadesi ile verilmiş kayıp ilanı].

Muhâberat-ı Aleni, Sayı: 270, Sayfa: 4; Sayı: 275, Sayfa: 4; Sayı: 276, Sayfa: 4; Sayı: 285, Sayfa: 4 [“*Seyyar Muhabirimiz Mustafa Nedim Efendi* [“*İstanbul’a avdet ediniz*” ifadesi ile verilmiş ilan].

Tebşirat, Sayı: 284, Sayfa: 4; Sayı: 286, Sayfa: 4, [“*İpek ve tiftikten mamul nev-icad zafer fesi. Yağmurdan bozulmaz, su ile yıkansa bir şey olmaz*” ifadesi ile verilmiş reklam].

Tezkire, Sayı: 214, Sayfa: 4, [“*Ticaret i Bahriye Kaptan Mektebi’nde*” derslerin başlayacağı için mektebe kaydolmak isteyenlerin müracaatlarını yapmaları gerektiğine dair ilan].

2.3. Resimler

Almanya İmparator ve İmparatoriçe Hazrâtının Şam’da İzamzâdelerin Konağında Alınan Resimleri, Sayı: 256, Sayfa: 1, [Alman imparatoru ve imparatoriçenin Şam ziyaretlerinden bir resim].

Almanya İmparator ve İmparatoriçe Hazrâtının Şam’da İzamzâdelerin Konağında Alınan Resimleri, Sayı: 256, Sayfa: 1, [Alman imparatoru ve imparatoriçenin Şam ziyaretlerinden bir resim].

Fransa Reis-i Hükümeti Müteveffa Mösyö Feliks For (Felix Faure), Sayı: 253, Sayfa: [Vefat eden Fransa Cumhurbaşkanı Felix Faure’ye ait bir fotoğraf].

Hatay’da “Dar’ül Terakki” Nam Hususi Mektebin Tevzi-i Mükâfat Resmi, Sayı: 212, Sayfa: 1, [Hatay’da bulunan bir okulun mezuniyet törenine ait bir resim].

İstanbul Surunun Avrupalılar Tarafından “Altın Kapısı – Porte Doree” Namıyla Zebânzed Olan Yedi Kule, Sayı: 204, Sayfa: 1, [İstanbul surlarından bir görünüm].

İstanbul Surunun Avrupalılar Tarafından “Altın Kapı” Namıyla Zebânzed Olan Yedikule, Sayı: 206, Sayfa: 1, [İstanbul surlarından bir görünüm].

İstanbul Surunun Edirne Kapısı İle Eğrikapı Arasında Bulunan ve Tekfur Sarayı Namındaki Atik Bir Sarayı Muhtevi Olan Kısımının Haric-i Surdan Görünüşü, Sayı: 202, Sayfa: 1, [İstanbul'un surlarının bir görüntüsü verilmiştir].

İstanbul Surunun Yedi kule Kapısı İle Silivri Kapısı Arasındaki Kısımının Haricden Görünüşü, Sayı: 203, Sayfa: 1 [İstanbul surlarından bir görünüm].

Kâbil Şehri, Sayı: 285, Sayfa: 1, [Kabil şehrine ait bir resim]. ***Müberat-ı Seniyye Hilafetpenahına İlaveten Hadım Köyünde Mücedden İnşa Olunan Hamidiye Mektep İptidaisi ile Mektebe İbrad Olarak Yapılan İki Dükkân***, Sayı: 298, Sayfa: 1, [Hadımköy'de inşa edilen Hamidiye Mektebi'ne ait resim].

Kandahar'da Şimal Kapısı Yahud Decah (دجاه) Denilen Mevki, Sayı: 292, Sayfa: 1, [Hindistan'ın Kandahar şehrinden bir resim].

Karadağ Prensi Nikola Hazretlerine Mahsus Tersane-i Am'ire'de İnşa ve İhda Buyurulan Timsah Yatı, Sayı: 257, Sayfa: 1, [Karadağ Prensi adına inşa edilen yatın bir resmi].

Kasımpaşa'da J N (امیر اغلي) İsminde Avusturya Tebasından Biri Tarafından Ustura İle Cerh ü Katl Edilen On Dört Yaşlarında (Jozefini) Nam Kızın Resmidir, Sayı: 209, Sayfa: 1, [Kasımpaşa'da öldürülen bir kızın resmi].

Kastamonu'da Müceddeden İnşa Olunan Rum Mektebi, Sayı: 217, Sayfa: 1, [Kastamonu'da bulunan bir Rum okulunun resmi].

Kastamonu'da Karasu Köprüsünün Resmî Keşâdı, Sayı: 223, Sayfa: 1, [Kastamonu Karasu köprüsünün açılışına ait bir resim].

Krupp Fabrikasının Son Mamulatından "Sapanlı Nâzım" Nam Tevkif Aleti İle Mücehhez "30" Çap Tûlunda 7,5 Santimetrelilik Seri Ateşli Sahra

Topu, Sayı: 299, Sayfa: 1, [Alman silah fabrikasında üretilen sepetli ateşli sahra topunun resmi].

Kudüs-i Şerif Manzarasından Jeriko Kasabasıyla Ürdün Nehrinin Sahili, Sayı: 255, Sayfa: 1, [Kudüs şehri yakınlarındaki Eriha (Jeriko) kasabası ve Ürdün Nehri'nden bir manzara resmi].

Kudüs-i Şerif Menâzırından, Sayı: 208, Sayfa: 1, [Kudüs şehrinden bir görünüm].

Kudüs-i Şerif Menazarâtından: Makam-ı Hazret-i İsa ile Getsamani Bahçesi, Sayı: 278, Sayfa: 1, [Kudüs şehrinde Hz İsa'ya ait olarak bilinen lahidin resmi].

Kudüs-i Şerif Menâzırından Hz Davud (as)'ın Kulesi, Sayı: 222, Sayfa: 1, [Kudüs şehrinden bir manzara].

Kudüs-i Şerifde Almanya İmparatoru Hazretlerinin Mihmandaran-ı Hazerâtı, Sayı: 215, Sayfa: 1, [Alman İmparatorunu Kudüs'te karşılayacak olan mihmandarlarına ait bir resim].

Kudüs-i Şerif'de Nasriye Kariyesi, Sayı: 286, Sayfa: 1, [Kudüs şehrinin Nasriye kazasına ait bir resim].

Kurt Dereli Pehlivan, Sayı: 239, Sayfa: 3, [Pehlivan Kurt Dereli'nin resmi].

Maliye Nezaret Aliyesi Muhasebecisi Saadetli Ziya Bey Efendi Hazretleri, Sayı: 239, Sayfa: 1, [Maliye Nezareti Muhasebecisi Ziya Bey'e ait bir resim].

Maliye Nazırı Utuvvetlü Reşad Bey Efendi Hazretleri, Sayı: 235, Sayfa: 1, [Maliye Nazırı Reşat Bey'e ait bir resim].

Manastır Drahor Caddesi, Sayı: 291, Sayfa: 1, [Manastır Drahor Caddesi'nden bir resim].

Manastır'da Askeri Hastahanesi, Sayı: 271, Sayfa: 1, [Manastır'da bulunan askeri hastaneye ait bir resim].

Manastır'da Lokanta Caddesi, Sayı: 287, Sayfa: 1, [Manastır Lokanta Caddesi'ne ait bir resim].

Maraş Kasabası, Sayı: 284, Sayfa: 1, [Maraş kasabasına ait bir resim].

Mirza Mecidi Nişan Zişanıyla Muzahher Taltif-i Âli Buyurulan Rüşumat-ı Emanet Celilesi Muavini Utuvvetli Mehmed Ali Beyefendi Hazretleri, Sayı: 247, Sayfa: 1, [Gümrük idaresinden Mehmet Ali Bey'e ait bir resim].

Mühendishane-i Berri Hümayun Kale-i Topçu Sınıfı Şakirdânından Kale-i Top Talimleri, Sayı: 295, Sayfa: 1, [Mühendishane-i Berri Hümayun'da top atışı derslerinden bir resim].

Müteveffiye Madame La Baronne Hirche, Sayı: 300, Sayfa: 1, [Vefat eden Madame La Baronne Hirche'in bir resmi].

New York'da Muhterik Olup Yüz Kişinin Vefat ve Mecruhiyetine Sebebi Olan Winsdor Oteli, Sayı: 290, Sayfa: 1, [Newyork'da Winsdor oteline ait bir resim].

Nil Üzerinde Dehabi Kayıkları, Sayı: 297, Sayfa: 1, [Nil Nehri'ne ait bir resim].

Onuncu Orduyu Hümayuna Mensup Süvari On Dördüncü Alayı, Sayı: 265, Sayfa: 1, [On dördüncü süvari alayına ait bir resim].

Rusya'da Kazak Karyesinde Bir Manzara, Sayı: 214, Sayfa: 1, [Rusya'da bulunan Kazak kasabasından bir manzara resmi].

Selanik'te Karaferye'den Mürur Eden (Karasu) Şelalesi, Sayı: 210, Sayfa: 1, [Karaferye'den geçen Karasu Şelalesi'nin bir görünümü]

Surre-i Hümayun'un Alâ-yı Vâla ile Şam-ı Şerif Şehrinden Hareketi, Sayı: 279, Sayfa: 1, [Surre-i Hümayun alayının Şam'da hareket edişini gösteren bir resim].

Sisam Beyliğine Tayin Buyurulan Saadetli Kostaki Vâyâni Bey Efendi Hazretleri, Sayı: 276, Sayfa: 1, [Sisam Beyliğine tayin edilen Kostaki Vâyâni Bey'in bir resmi].

Şam Hükümet ve Adliye Daireleri İle Araba Meydanı ve Viktorya Okulu, Sayı: 219, Sayfa: 1, [Şam şehrinden bir manzara].

Şam'da Hamidiye Çarşısı'nın Medhâli, Sayı: 261, Sayfa: 1, [Şam şehrinde bulunan Hamidiye çarşısının bir resmi].

Şam'da Sultan Süleyman Camii Şerifi, Sayı: 270, Sayfa: 1, [Şam'da bulunan Sultan Süleyman Cami'sine ait bir resim].

Tabib-i Hususî-i Hazret-i Cihan-banî Müşir-i Merhum İsmet Paşa, Sayı: 275, Sayfa: 1, [Doktor İsmet Paşa'nın portresi].

Ticaret ve Nafia Nazır-ı Cedidi Devletli Zihni Paşa Hazretleri, Sayı: 226, Sayfa: 1, [Ticaret nazırı Zihni Paşa'ya ait bir resim].

Timsah Nam Yatın Mütaala Salonu, Sayı: 258, Sayfa: 1, [Karadağ Prensi adına inşa edilen yatın salonundan bir resim].

Tokatlıyan Lokantasında Yediği İstiridyenin Tesiri İle Tifoya Tutularak Henüz Yirmi İki Yaşında Olduğu Halde Vefat Eden Konkordiya Tiyatrosu Muganniyelerinden Avusturyalı Matmazel (آنا هيتز) Sayı: 277, Sayfa: 1, [Konkordiya tiyatrocularından tifodan hayatını kaybeden Matmazel (آنا هيتز) bir resmi].

Velâdet-i Meyâmin-i Me'nus-ı Cenab-ı Hilafet-penahîde (Cave) Şehrinde Bulunan Eşraf ü Sâdâtın Ed'ye-i Mefrûzayı İfa Etmelerini Musavverdir ki Muharrir ü Muhbirimiz Tarafından Gönderilmiştir, Sayı: 224, Sayfa: 1, [Bir resim].

Yadigâr Olmak Üzere Baalbek'te Rezk Olunan Kitabe, Sayı: 242, Sayfa: 4, [Kitabenin resmi].

Yemen Vilayetinde Kökban Kazası'nın Merkezi Olan Tuyla'nın Bir Ciheti, Sayı: 201, Sayfa: 2, [Yemen şehrinin Kökban kazasından bir görüntü verilmiştir].

3. BÖLÜM: SEÇİLMİŞ METİNLER

3.1. Osmanlı Lisanı Ne Kadar Sadeleştirilebilir?

Mithat Efendi Hazretleri'nin bu unvan altında yazdıkları makaleyi okudum. Acizleri esasen lisanımızın mümkün olabildiği kadar sadeleştirilmesi arzusunda bulunduğum cihetle Efendi Hazretleri'nin bu yazışlarından pek ziyade memnun oldum. Evet! Lisanımız imkân müsaade olduğu derecede sadeleştirilmelidir. Türkçede mukabilleri bulunan ve menus olmayan Arabi ve Farsi lügatleri istimalden tevakki olunmalıdır. Bununla beraber işin asıl canlı ciheti Türkçeyi Türkçe olmak üzere yani kendi kavaidine tatbiken tanzim etmektir. Biz böyle yapmıyoruz. Yazımızı üç lisan kavaidi altında yazmaya mecbur oluyoruz ki bu ne garip şey ne kadar müşkül iştir. Öyle değil mi? İki satır yazı yazan bir Osmanlı terkip edeceği cümleler için hem kendi lisanının kavaidini hem de Arabi ve Farsinin kaidelerini gözetmek gibi bir bar-ı sakil altındadır. Şu külfet hem yazan hem okuyan için vardır. Yazan üç lisanın kavaidini mükemmelen bilmedikçe iyi yazı yazamaz. Okuyan dahi kezalik o kavaidi muntazaman bilmedikçe ne demek istenildiğini anlayamaz. Bundan garip şey bundan müşkül iş mi olur? Arada da böyle kuvve-i mani var iken lisanın terakki ve tamimi kabil midir? Asla! O hâlde ne yapılmalıdır? Efendi Hazretleri'nin buyurdıkları vechle yalnız lisanımızın kendi kavaidini yoluyla gözeterek yazı yazmalıdır.

Hiçbir lisanın lügat cihetinden yalnız başına tekemmül etmediğini ve diğer elsineden kelimeler almaktan müstağni olamadığını gözümüzün önüne getirerek biz de muhtaç olduğumuz lügatleri diğer lisanlardan almalıyız. Fakat onları o lisanların kaidelerine göre değil! Kendi lisanımızın kavaidine tatbiken ferah ferah kullanmalıyız. Fakiriniz iki seneden beri bu fikrin tervicine çalışıyorum. Her ne ise birtakım nabeca itirazlara tesadüf olunuyor. Haftalık *Malumat*'ta şu bahse dair müteaddit makalelerim ve oldukça güzel örneklerim vardır. O makalelerde Arabi ve Farsi izafet ve sıfat cümle ve terkiplerine tesadüf edilemez.

Efendi Hazretleri işbu tarihten itibaren kendi muteber gazetelerine emir versinler şimdilik yalnız ufak tefek şunun ve havadise mahsus olmak üzere bu yolda tatbikata başlanılsın ve Türkçe kavaidine tevfikten sade yazılar yazılsın. Biz de

Malumat ve *Servet*’ imizle yazmaya gayret edelim. Bakalım nasıl olur. Ümit ederim ki muvaffakiyet husule gelir.

(Nazif Sururi)

Sayı: 291, s.3

3.2. Nazif Sururi Beyefendi'ye

Beyefendi Kardeşim!

Servet'in pazar günkü nüshasında Türk lisanı ne kadar sadeleştirilebilir olduğu hakkındaki makalenizi okudum. Bu makaleniz ile siz beni tasdik etmiş olmuyorsunuz çünkü bu sadeliği ilk teklif etmek şerefi bana ait değildir. Ben de siz de bizden evvel ortaya konmuş olan bir şeyi kabul etmiş oluyoruz. Bunu ilk önce ortaya koyan kimdir diye aramakla yorulmak lazım değildir. Bunu ortaya koyan zamanın ihtiyacıdır sanırım. Biz yazdığımız şeyleri birbirimize anlatacak beğendirecek isek Osmanlılığımızın terakkisi bununla hâsıl olamaz. Biz de malumat âli fikirler varsa onları malumatça fikirce bizden aşağı olanlara göstermeliyiz ki onlar da yükselsinler. Bu emel epeyce eskidir. Şimdi yenilenmesi üzerine bazı arkadaşlarımız bilemem ne sebepten pek ziyade müteessir oldular. Bir “olamaz” dır gidiyor. Güya sade yazmaya başlarsak dilimiz kaybolacaktı kadar telaş gösteriliyor. Bir şey gerçekten zamanın ihtiyacı hükmünü almış olursa onların telaşları onu husulden men edemez. Yok bu şey zamanın ihtiyacı hükmünü almamış olursa sizin, benim onu tervicimiz de hiçbir fayda veremez. Bunun için iki tarafta itidal lazım gelir. Pek güzel buyurduğunuz gibi biraz da sade yazalım. Daha sadeleştiririm, gittikçe sadeleştiririm bakalım fayda olursa devam ederiz. Olmazsa yine eski hale döneriz.

Benim gazetem yoktur ki şöyle yazalım diye emir verebileyim yalnız kendi başına bir adamım. Hangi gazeteye istersem yazılarımı ona veririm. Siz *Servet* de *Malumat* da öyle yazar iseniz pek umarım ki bir üçüncüsü de başka bir gazetede öyle yazar. Her halde inayetinize teşekkürler ederim kardeşim.

(Ahmet Mithat)

Sayı: 296, s. 4

3.3. Üstadımız Ahmet Mithat Efendi Hazretleri'ne

Lisanımızın tamim ve terakkisi için mümkün olduğu kadar sadelik tarikini elzem ve kendi kavaidimize göre yazı yazmaya ihtimam lazım geldiği meydana çıkmıştır.

Evet! Bunu meydana çıkaran ve bu lüzumu gösteren beyan buyurduğunuz vecihle zamanın ihtiyacıdır. Zamanın hissettirdiği bu ihtiyaç üzerine bizim de sadelik tarikine sülûkümüz zaruri demek oluyor. Şu halde lisanımızı başlı başına müfid ve tahsili kolay bir lisan yapabilmek ve bu vasıta ile maarifimizi terakki ettirmek için elden gelen hizmette kusur etmeyerek çalışmalıyız. İmkân müsaid olduğu mertebe Arabi ve Farsi muğlak-terkibat ve müselsel cümlelerden tevvaki ile elyem mevcut bulunan ve bundan sonra alınacak olan lügat ve kelimatı me'hazlarını kavaidine göre terkip ve istimalden vazgeçerek cidden kendi malımız olmak üzere ve kendi kavaidemiz mucubince kullanmalı.

Yazdığımız yazıların yalnız havass ve sair maarif erbabı için olmadığını ve umum için yazıldığı tefekkürle her sınıf Osmanlıların hatta yabancıların bile anlayacakları yolda yani sade ve külfetten azade bir surette yazı yazmaya gayret etmeliyiz. İşte zamanın hissettirdiği bu lüzum ve ihtiyaç hasebiyle kendimizi bu yolda mesaide bulmaya mecbur görüyoruz.

Bu mecburiyet üzerine *Malumat* ve *Servet* gazeteleri kendisine gönderilecek mektup ve varakaların sade ve külfetten ari olmasını ihtar etmiştir. *Malumat* ve *Servet'in* şu hayırlı ve nafi hizmet ve teşebbüsünü elbette takdir ve takviye buyurursunuz. Çünkü siz Osmanlı maarifinin en büyük hadimlerinden ve lisanımızın muhterem alimlerindensiniz. Bu itimad ve itikadımıza binaen kendi muteber gazetenize şu husus için emir vermenizi geçen gün rica etmiş idik. Zira gayet ali ve mütevellî mesai ve himmetinizle vücud bulmuş olan *Tercüman-ı Hakikat*'i biz sizin gazeteniz biliyor idik. Mezkur gazete bugün sizin olmasa bile her halde emrinizi kabul edebilir sanırız. Binaenaleyh yine o ricamızı tekrar ve ihtiramatımızı takdime ibtidar eyleriz.

(Nazif Sururi)

Sayı: 291, s. 3

3.4. İstanbul Mektupları

Ok Meydanı'ndan

İlkbaharının müjdecisi olan fulya, sümbül, menekşelerin vakti geçmeye başladı. Havaların birkaç gün iyileşmesi üzerine; erik, şeftali ağaçları çiçek açtı. Bu halde ilkbahar kokuları istişmam olunmaya başladığından artık yaz geldi demektir. Bir yeni hafta daha şöyle böyle geçer. Bir kere Nevruz Sultan dendi mi tabak içinde arparın, desti sathında tere tohumlarının yeşillendiği görüldü mü. Haftasına Bab-ı Mesiregah ittılakına cidden şayan olan Eyüp Sultan'ın fulya tarlasını türbe bahçesi bostan iskelesi ile dolar. Haliç vapurlarına da gün doğar! Ertesi hafta da erbab-ı zevk ü safa sandallar, kikler, kayıklarla Kağıthane, Silahdarağa, Çobançeşmesi'ne gitmeye başlar. Gazeteler büsbütün tebdil-i lisan eyler, gazetelerden biri Kağıthane ve civarının, diğeri Çirpiciçayırı, Veli Efendi'nin, öbürü Boğaziçi'nin öteki Şişli'nin velhasıl her biri bir mahalın eğlencesinden vukuatından bahseder. Biz durur muyuz ya! Biz de yaza yaza bir türlü bitiremediğimiz Dekadanların yeşil rüya, kebudi hülya, penbe ümidini! Haliç, Kadıköy tontonlarının bataetini! mide hastalıklarına kuvvet verdiğini. Tramvayların ameliyat cerrahiyesini! Beyoğlu muhabirinin dram, komedi, opera, kanto musahhihliğini! Karnavalın mazkaralıklarını!. Şimendiferin, tünel memurlarının, ahval-i nabecasını!.... Köprünün fırlak çivilerinin mazaratını!. Tanzifat memurlarının işgüzarlıkları! Muvaffaken bir tarafa atarak refika-ı sairemize imtisal ederiz. Öyle ama! Acizleri seyyar muhabir gibi çokluk gezemem. Velesipite binemem. Yazmak vukuata mütevakıftır. Vukuat görmek için de gezmek lazımdır... Düşündüm taşındım, başımı kaşdım kisedara danıştım, direktör beye güvendim, idare memuruna sığındım, muhterem şehir mektupçusunun sözüne kandım herçibada bad dedim. "Ajans İnternasyonal" e abone oldum. Bu günden itibaren taze taze havadis almaya başladığımdan aynen derç ediyorum.

(imzasız)

Sayı: 267, s. 3

3.5. İstanbul Mektubu

Dekadanlık hayli terakki etti. Kırk yıllık nasıl kırk, altmış yıllık Hacı Reşid-i bî-neva ile Şair-i Şirin-eda Kebabcızaade Nida Efendi diğer nailî-i cedid ile Ayazağa muhabiri bile silk-i acîb-i dekadaniye dâhil ve müntehâ-yı emele vasıl oldular. Yahut Ramazan muhabirinin Dekadanca ifadesine göre (nakden) eylediler.

Ne âla lisan-ı Araba da bir kelime kazandırdık. Tekemmül böyle olur. Artık kamus da (Dekadan) kelimesini almaya mecbur olacaktır. Hatta Arapça *El-Malumat* muharririni şimdiden bacaklarını sıvayıp veya sığayıp bu kelime-i nev-zuhuru kamusa kayıt için çalışıyorlarmış. Allah sa'yelerini meşkûr eylesin. Bu da müsvedde hâlinde bulup aynen atıye naklettiğim satırlardan anlaşılır.

Ed-Dekedan

Âla vezn-i darabân, ism-i muellefun mine'l-hurûfi'l-efrenciyyeti. Hiye kelimetun cedîdetun acîbetun cidden nukilet mine'l-lügati'l-Franseviyyeti ile't-Türkiyyeti bi vasıtatı'l-mütenezzilîn. Ed-Dekedân tutlaku alâ men tenezzele min mevki`hi ve durri cüssihi ve tutlaku eydan alâ fietin kalîletin yektubu ashâbuha mâlâ yefhemûn. Ve yefhemûne mâlâ yektubûn. Ve hum yelbesûne libâsen tavîle'l-eynâbi arîda'l-ezyâli mukattimeten ekmâmuhu medgûtun hısruhu hüve yusemmûne hâze'l-libâse “makferlan” şevezehu. Ve kad kâle fihim ahadun fadlen asrahum:

Hâzi'l-cerâidu hulbetun birihâbihâ

Yetecâdelu'l-fudalâu ve'd-dekedan

Emmâ'l-lezîne tekessedenu feselâmuhum

Lağvun kelîlun ismihû hezeyân

Ve libâsuhum beyne'l-halâikı ismihû

Yâ sâhibe'l-idrâki “makferlan”

Tekessedenî Zeydun ve Amrun

(Ahmet Rasim)

Sayı: 223, s:3

3.6. Uzun Müddet Yaşamaklığa Medar Olan Kavaid-i Osmaniye

Erbab-1 safahat zevk ü safa içinde imrar-1 hayat eylemeyi ale'l ekser meddet-i medide sıhhatle yaşamağa tercih etmektedirler. Fakat saadet-i hâl ü safa-yı bâl içinde yaşamağı arzu edenler daha çok olsa gerektir.

Meşâhir-i sıhhiyünden İngiliz Sir James Super İngiltere'nin Birmingham şehrinde bir nutk-ı sıhhi irad ederek çok yaşamak isteyenler âtideki kavaidlere riayet eyledikleri takdirde yüz sene daire-i sıhhat ve afiyette mamur olacaklarını beyan eylemiştir. Sir James Super'in tavsiye ettiği tedabir şunlardır:

Günde be-heme-hâl sekiz saat uyumak

Daima sağ tarafa yatmak

Yatak odasında geceleri pencerenin yukarı taraflarını açık bırakmak

Yataklığı daima uzak bir mahalde bulundurmak

Her sabah vücudun derece-i hararetiyle mai banyo etmek.

Kuşak taamından evvel hareket-i bedeniyye icra etmek.

Yemek az yemek fakat nefis tabhedilmiş yemeklerden intihap etmek.

Sinn-i rüşde bâliğ oldukta süt içmemek.

Meşrubat-ı kuûliyeden katiyyen mücanebet etmek.

Her gün açık havada bir müddet gezinmek.

Yatak odalarında hiçbir hayvan bulundurmamak. “Çünkü bunlarda hastalık tohumları bulunmak melhûzdur”.

Mümkün mertebe kırlarda, köylerde vakit geçirmek.

Temiz saf su içmek.

Rutubetten tevakkî eylemek.

Arasına tatil-i iştilal etmek.

Her şeye harîs olmamak.

Lağım mecralarına yakın bulunmamak.

Tenevvü-i meşâgile riayet etmek

Zabt-ı nefis eylemek.

Hububattan ziyadece yemek.

Bâlâda sırasıyla zikredilen tedabir-i sıhhiyeye riayet etmek pek güç değildir. Yüz sene veya daha ziyade muammer olanların ahval ve suver-i maişetleri tetkik olursa yüzde doksan beşinin bâlâda gösterilen kavaid-i sıhhiyeye riayet ettikleri görülür.

Binaenaleyh sıhhatinin kıymetini takdir edenler bu vesâyâ daire-i münciyesinde hareket ederek tûl-i ömür ile muammer olacakları kaviyyen me`mûldür.

(imzasız)

Sayı: 209, s. 3

3.7. Şehir Mektubu

Vay!.. İstanbul'da bir su kabağı keşfedilmiş. Dekadanlar demiş ki: Bu kabak sail bal kabaklarına faildir, Topatanlar demiş ki: Hayır, değildir. Zavallı bu kabağı, iki muhtelif göz önünde müddet-i medide dura dura kendinden geçmiş. Bereket versin sebze-aşinâyân-ı dehrden biri yetişmiş. O da bakmış, bir iki sallamış, kulak vermiş iyice dinlemiş. İçi çingır çingır ediyormuş. En nihayet demiş ki bu hem bal kabağı hem de su kabağı cinsindedir. İsterseniz size nispetle Dekadan Kabağı diyelim, isterseniz mahud kavuna bir yoldaş olmak üzere Topatan Kabağı diyelim.

Fakat ne çare! Her ikisinin tefriki mümkün değil. Çünkü yeni nail-i cedidimizin buyurduğu gibi:

Dekadanlar Topatanlardır

Topatanlar Dekadanlardır.

(Ahmet Rasim)

Sayı: 224, s. 3

3.8. Taşra Mektubu

Edirne'den

Edirne'de Meşhurdur!

Uzunköprü'nün kavunu

Edirne'nin sabunu

Dimitikona'nın bardağı

Edirne'nin kaymağı

Meriç'in akıntısı

Tunca'nın yıkıntısı

Yenice'nin hanı

Eskice'nin dehhanı

Kavağın tozu

Arda'nın buzu

Kırkilise'nin sucuğu

Vize'nin çocuğu- gocuğu

Arnavutköyü'nün suyu

(فيكله) lilerin boyu

Demirtaşın havası

Yayın balığının tavası

İnvezin sıtması

Akpınar'ın akıtması

Tekfur Dağı'nın karpuzu

Vasikos'un çirozu

İpsala'nın çulu
Kara Kasım'ın gülü
Meşenin kütüğü
Ahırköyü'nün ütüsü
İğnesi Köyü'nün sulucası
Mürefte'nin rakısı
Kuleli Burgaz'ın kulesi
Darüşşifa'nın yakısı
Lüleburgaz'ın lülesi
Geçgenli'nin çamuru
İlkbaharın yağmuru
Hayrabolu'nun pidesi
Gelibolu'nun dedesi
Bolayır'ın tavuğu
Hicrani babanın kavuğu
Gülbabanın sazı
Ördeklinin kazı
Keşan'ın devesi
Malkara'nın düvesi
Korudağ'ın pantası
Silori'nin çantası
Hadımağa'nın bağları
Karacaali'nin dağları

Köprüce'nin bayırı
Ayıcılar mahallesinin dayısı
Istıranca'nın haydudu
Makri'nin karadudu
Darıdere'nin abası
Eğridere'nin yabası
Semadirek'in keçisi
Papasköyü'nün fıçısı
Başöyük'ün yamacı
Pınarhisar'ın bulamacı
Kemani Ahmed'in çifte tellisi
Ananosti'nin tek ellisi
Baygınların göz yaşları
Useb Ağa'nın lavtası
Musiki Kirkor'un notası
Karapınar'ın korusu
Hayali Kadir'in borusu
Çorlu'nun ovası
İskender Köyü'nün leylek yuvası
Çukurçayır'ın yılanı
Karagözcü Kadir'in yalanı

(imzasız)

Sayı: 241, s. 4

3.9. İstanbul Mektupları

Eski Ali Paşa'dan

“Dekadan” kelimesi intişar etti edeli nevhevasan-ı ehli kalemin de fikri bukalemun-asa renkten renge girmeye başladı. Edebiyat-ı Cedide müntesipleri bile “Dekadanlık” sıfat-ı ucube-i ahraz için akın akın yahut fevç fevç gidip tevs-i malumat etmekte oldukları vasıl-ı zimah-ı acizanem olmakla şu silk-i cedide sülük etmek hevâhisi zihnimi tırmaladığından bir iki gündür kendimde başka bir hal, anlaşılmaz bir etvar-ı rü-nümun olmaya başladı. Şu meslek-i müdhikeyi dekadanlar duymasın. Topatan kavunuyla düelloya davet ederler. Dâhil olayım mı? Diye tefekkürat-ı umikaya bulundum. Arzu-ı vicdanımla değil emin olunuz ki:

Aksi şeytanın teşvik-i terqip melanetkeranesiyle ağır ağır ihtiyar-ı külli ve cüzzim heder olarak inceden inceye ben de o zümre-i zümürîdîn-i dekadaniye rampalmağa derinden derinden kanım ısınmağa başladı! Daha doğrusu: Mevkif-i dekadanîye palamar-bend oldum.

Geceleri sekizlere kadar uyku yok! Gündüzleri gezdiğim tozduğum yerlerde muttasıl: Dekadanlığa ait efkâr-ı sakime ile işgal-i zihn etmekten kendimi alamıyorum. Ne diyeyim bilmem ki. Kör olsun aksi şeytan desem koca iblis bütün bütün saracak, elime geçmez ki; kör göze budur diye dehşetli bir yumruk aşk edeyim! Hoş bu gazetede okuyup küplere binecek ama ne yapsın ki: Ba|demâ yanımda üç katır boncuğu, yedi üzerlik, bir diş sarımsak, biraz da deve dudağı bulunduracağım.

İşte şu vesile ile bi't-takrib ben de dekadan olmak üzere bulunduğumu arz ederek ispat-ı iddia içinde atideki dekadanca mektubumu nazar-ı mütalaanıza takdim ediyorum. Siz yalnız sözlere, lügatlere dikkat buyurunuz. Bana o lazım, bakınız nasıl başlıyorum. Ey yar-ı hânegen!.. Zülf-i zincirine bend ü halad aşkınla kolumu, budumu bağlayarak ocağıma incir eken sen değil misin? Bana hem vö mösyö diyiniz hem de rafa şantan fantan. Ah! O! O ne !

(İmzasız)

Sayı: 284, s. 4

3.10. Dâmen-Âlûde

Şefika bütün tahsisatında küçük bir tebdil hissediyor, bu haluk bu masum münevverin haklı olduğunu anlıyor ama ne yapsın?..

Şimdilik, Aferin bu kadına, ki Münevver'in sualine cevap vermeden, sabah kahvesi fincanını tepsi üstüne bırakarak, kaktı:

-Vakit geçti... Belki Bey gelmiştir, gideyim. Yine görüşürüz!. Dedi.

-Bu ne kadar acele!..

-Gideyim efendim!..

Münevver, desisekârâne nazarlarıyla, misafirini teşyi ederken, zavallı Şefika orada, o büyük aynanın altındaki konsol üstünde bir konyak şişesi gördü ne münasebet?

Ne ala!.. Şadiye Hanım da tarhana çorbası yaptırmış, Şefika'yı bekliyor!...

-Nerede kaldın, A kızım!...

-Münevver Hanım'da idim!.

-Oraya gittiğini biliyorum ya!.. Çok geç kaldın da..

-Biraz dertleştik, Bey gelmedi mi?

-Hayır?...

-Acaba nerelerde kaldı?...

-Kim bilir kızım?.. Kısmet değilmiş!.. O çorbayı da yiyemediler?.. Kapının çingırağı müdüd bir seda ile endaz oldu: Otur geldi!... Sallana sallana merdivenleri çıkarken validesi: Hali fena... dedi.

Şefika, bu sarhoşu derin bir nazarla süzdü. Onu karyolasına yatırmak, potinin çekmek, boyun bağını almak zavallı Şefika için uzun bir iş oldu...

Müjde!.. Ertesi akşam eve geldi. Fakat yine sarhoş!.. Zarar yok!.. Şefika buna da razı!.. Gece gelmedi ya!..

Fakat bu gece Şefika, Şadiye Hanım da orada otururken sarhoş kocasına dedi ki:

-Nerelerde kalıyorsunuz, Bey!..

Enver, kırmızılaşmış, bulanık nazarlı gözlerini karısına atfederek dedi ki:

-Size ne? Canım nerede isterse, orada kalırım!..

-Ah bunlarda vazgeçseniz!...

-Yine size ne?... Vazgeçmeyeceğim!..

-Ya ben bir kıyas-ı nefis yaparsam...

-Ne gibi?..

-Sizin yaptıklarınızı yapmak gibi.

Enver'in dudakları, bir tufan-ı hiddet ile açıldı:

-Ben erkeğim!.. Sen ne halt ediyorsun? Şadiye Hanım şimdiye kadar sabrettiği halde, artık bu sefer haykırarak dedi ki:

-Sen halt ediyorsun! Şefika'nın hakkı var.

Enver yumruklarını uzatarak, O zavallı valideye o vacbü'l haram kadına:

-Sen de bunaksın!.. dedi .

Derin bir sükut başladı. Enver'in bu gece aks-i nedametiyle validesinin ellerini ayaklarını öptüğü bir zaman oldu.Fakat neye yarar?..

Hatta Enver, bu gece Despina'yı görmemek için kendi kendine yemin ettiği halde, ertesi akşam onu o karagözlü canını Büyükkada'ya göndermişti!..

Enver'in bu gibi münasebetsiz hallerini daima işitmekte olan Şükrü, bir gün ona Beyoğlu'nda tesadüf etti. Daha selam vermeden, her halde teklifsizliğe samimiyete delalet eden bir galeyana hiddetle dedi ki:

(Mehmed Celal)

Sayı: 243, s. 2

3.11. Aynen Varaka-ı Teşekkürîye

Anadolu'da vuku bulan seyahatimizden avdet ettiğimizde tesadüf eylediğimiz bil-cümle memurin-i hükümet tarafından ve bilhassa Sivas Vali-i Vâlâ-şânı Devletli Hasan Paşa Hazretleri ile Tokat, Amasya ve Malatya mutasarrıfları devletli paşalar hazratı taraflarından nail olduğumuz hüsn ü kabul ve asar-ı ihtiramdan ve bilumum ahali-i muhtelif taraflarından gördüğümüz asâr-ı mihman-nüvâziden dolayı takdim-i teşekkür eylemeyi akdem-i vazâifden addederiz.

Bebek Eytamhanesi Müdürü

Pastör Bürüks (بروگس)

Bebek Eytamhanesi Meclis-i

İdare Reisi Pastör Loman Sildişe

(لومان سيلديشه)

Sayı: 275, s. 4

3.12. Selamlık Resm-i Âlîsi

Halife-i diyanet-i iktinah ve şehriyar-ı takva-penah veliyy-i nimet bi-minnetimiz padişahımız Gazi Büyük Abdülhamid Han-ı 1 Sani Efendimiz Hazretleri bugünkü ruz-ı meymenet-i efruzda salat-ı cuma'yı Hamidiye Camii nur-ı lanminde bi'l ifa iktisab_1 müsevibat-ı izz u şan u şevked ve mezid-i ihtişam u saltanat ile saray-ı kudsiyyet-ihtiva-yı malikenelerine muavedet-i seniyyeleri şeref-vuku bulmuştur.

(imzasız)

Sayı: 241, s. 1

3.13. Ebu's -Şuara Hacı Reşid Bi-nevânın Dekadanlığı

Direkler Arası'ndaki kudemâ-yı çay-fürüşan dün akşam fevkalade ser-na besâmân ve hatta müşterileriyle hayran hayran ser-gerdân idi.

Bazı muhakkikîn-i urefâ mudakkikîn-i zürefâ bu hâl-i pür-melâli çayfürüş-ı yektâ, ebuş-şuara, Hacı Reşit bî-nevânın bu günlerde dekadanlığa meyl ederek edebiyat-ı milliyemizi nazar-ı rağbetten dûr ve dikkat ile mazhar-ı iltifâtı olan şuara ve üdebayî nigâh-ı merhametten mehcûr bırakmış olmasına haml ediyorlar. .

Hâci-i câlibü'l – ehâcîmizde şimdi o eski şakraklık, o eski nükte-pervazlık görülmüyor. Artık: “ Çây-ı mâ hoş-güvâr ve şirîn-eşk” demeye tenezzül buyurmuyor. Çayhânesine giren müşterilerin bir kere yüzüne bakıyor. Eğer ihtiyarsa somurtarak çırağına işaret ediyor, müşteriye ala dekadana (sulu demek isterim) bir çay veriliyor. Eğer gençse belki dekadandır diye beşûşâne tebessüm ederek kendi eliyle alaturka bir çay sunuyor. Sonra da dekadanca sırtarak şu fahriye-i mütekaddimaneyi takdim ediyor.

Şemem-i i şevk-i muhabbetle müntezia bi-tâb

Değil midir çayımın nefhâsı bu buy-ı bahar

Olur bu nefha-i gültreng nevbahâr –ı şebab

Meşâm-ı hatırâda çaygîr-i istkrâr

Evet, evet biz çayım gibi şemîm-i müzâp

Zemânede nâyâp

Bir şemme-i gülgûnî eder âdem-i sermest gibi yâ-best

Eyler müteâlî içini olsa da pek-pest gibi yâ best

Şemem-i i şevk-i muhabbetle müntezia bi-tâb

Değil midir çayımın nefhâsı bu buy-ı bahar

Olur bu nefha-i gültreng nevbahâr –ı şebab

Meşâm-ı hatırâda çaygîr-i istkrâr

Reşit Çay

Gördünüz mü koca ebu'ş şura imzasını bile dekadanca atmağa başlamış.
Servet. Dekadanlara müjde.

Ramazan Muhabiri

Sayı: 221, s. 3

3.14. Fare Hikâyesi

Şehrimizde rakı içmeyi bilmeyenlerden biri iyice kafayı tütüledikten sonra eve gider, karnını doyurduktan sonra yatağa girer. Sabahleyin kalkar, yüzünü sileceği sırada bıyığının birini bulamaz. Kemal-i hiddetle zevcesine:

-Yahu benim bıyığımı kim kesti?

-Bıyığına ne olacak, sen daha alasını bilirsin.

Şu suretle başlayan muhavere mücadele derecelerine gelince zavallı kadın, korkusundan ne yapacağını şaşırır. Hemen yatağa koşar. Efendinin bıyığını yastığın üzerinde bıraktığını görünce sevine sevine:

-Efendi! Hu... Bıyığınız yastığın üzerinde duruyor der. Beyefendi bıyığının aç gözlü bir fare tarafından kemirildiğini hisseder. Zevcesinden fena halde mahcup olarak hiçbir şey demeden evden doğru kahveye gider. Kahveci:

-Efendi ne düşünüyorsunuz?

-Ne olacak? Kimsenin başına gelmemiş bir iş, bıyığımı fare yemiştir.

-Neden acaba?

-Neden olacak. Akşam yağlamıştım ondan.

-Hakkınız var. Bıyığını yağlamak bilmeyenler fareye yem hazırlarlar.

(imzasız)

Sayı: 276, s. 3

3.15. Başlıksız

Bir Doktorun Hanesinde

Bir hasta doktorun uşığına:

-Doktoru mutlak ne vakitlerde bulabilirim?

-Muayene zamanlarında yani ikiden dörde kadar. Bu vakitler doktor daima yapayalnızdır.

Mini mini bir kızcağız sokakta müzika ile geçen bir alay piyade askerini seyrederken, ellerini birbirine çırparak validesine:

-Oh, ne güzel anne, müzika çalmayanların ne işleri var da beraber gidiyorlar demiş.

İki Arkadaş Arasında

-Rica ederim birader, şu “Volapük” dedikleri ne oluyor.

-Lisan-ı Umumi

-Nerede tekellüm ediliyor bu lisan?

-Hiçbir yerde!

Bir meyhanede iki refikten biri hesabı tasviye için cebinden bir lira çıkarır. Arkadaş:

-Vay canına öyle daha çok var mı?

-Ne çıkar birader! Bu da çocuksuz bir duldur.

Kapıcı ile madam arasında:

Kapıcı bir kartpostal okuyor, Madam:

-Ne sen benim mektuplarımı okur musun?

-Evet efendim. Açık muhaber kâğıtlarını müneccen bir şey olup olmadığını anlamak için daima okurum.

Bir Fransız Gazetesinde Okunmuştur

“ Şeytan yere düştüğü vakit parça parça olmuş.

Başı İspanya’ya düşmüş, İspanyollar onun için mağrur imişler.

Kalbi İtalya’ya düşmüş, İtalyanlar onun için aşık olurlar imiş.

Karnı Almanya’ya düşmüş, Almanlar onun için obur olurlar imiş.

Ayakları Fransa’da kalmış, Fransızlar onun için daima kadınları takip ederler imiş.

Ellerinin nereye düştüğüne dair bir kayda destren olunmamıştır.

Lokantada Müşteri Garsona:

-İhtiyarlara dil uzatmak terbiyesizliktir değil mi?

-Evet efendim. Bendenizin de merhum pederim daima böyle nasihat verirdi.

-Öyle ise ben de bu getirdiğin tavuk için hiçbir şey söylemeyeceğim.

(imzasız)

Sayı: 217, s. 4

3.16. Şehir Mektubu

Taze Havadis: Bizim kömürcü ile sizin sobacı geçen gün bir yerde konuşurlarken:

Kar yüzümüzün akıdır dedikleri haber veriliyor. Ne garip tezat’.

Diyorlar ki latife latif gerek fena söz değil. Rivayete nazaran Şehir Mektupçusu Ok Meydanı mektupçusuna ve yamağına gariben klatif bir latife sipariş etmek üzere Bonmarşe’ye gidecekmış. Parasının kalanına ve iştihasının dehşetine güvenenlerin bademaTokatlıyan’a azimetle ekl-i taama rağbet etmeye karar verdikleri meydan-ı matbuatda söylenmekte imiş.

Bizim muhsin-i nüktedanın gördüğü rüya üzerine fevkalade müteessir olan şuaradan biri “arz-ı hulus” sernâmesiyle neşide-i atiyeyi irsâl eylemiş olmakla bervech-i zîr derç ü tezbîr kılındı.

Arz-ı Hulus

Sensin medar-ı şevk-i dil-i pür-fütûrumun

Sensiz add u ekberi her şey huzurumun

Senden gelir kemâline dehşet-i şuurumun

Dünyada ben sana, sana meftunum ey pare

Tab’an muhâl bence tahammül-i firakına

Düştüm zarureten ebedi iştiyakına

Sen simsin sebep ne zere-i iltihakına

Bah ben bu dert ile dil-hûnûm ey pare

Sen bari söyle: Çare nedir celp için seni

Öğmek mi, zem mi? Hangisidir şerrin ehveni

Bigâne sanma sen kendine sen evvel-kader

Leyla isen fakir de Mecnun'um ey pare

(Ahmet Rasim)

Sayı: 201, s. 4

3.17. Şehir Mektubu

Hoca merhum bir gün ceviz almış. Eve gelir gelmez karısını yakalamış. Cevizleri kabuğu ile döverek yemeye başlamış. Karısı bu hali görünce:

- Aman Efendine yapıyorsun, ceviz kabuğu ile yenmez. Demiş.

Hoca halilesinin şu tembihini saflığına vserek:

- Sen hakikaten budala imişsin. Eğer ceviz kabuğu ile yenmeseydi kabuğu ile beraber tartılıp satılır mıydı? Diye mukabele etmiş. Şimdi benim halim de hocanın haline benzedi. Sokakta gezmek kabil değil. Hacı Reşid bi-neva yakalar.

-Seni küçük yaştan beri tanırım. Beni “Dekadan” olmuş diye yazmışsın. Benim sinnim müsait değil. Yapma günahdır der. Hayali Kâtip Salih gücenmiş, gocunur. Hasan “ilanlarıma bakma. Seni de yazarlar” yolunda kinayeler atar. Küçük İsmail görünce yan yan bakar ve sazendeler ne istedin de çalmadık. Bizi ne için teşhir ettin diye şikâyet ederler. Bakkal önlüğünü atmış, dükkândan fırlar. Benim pastırmalarım, sucuklarım halis inektir. Kısır inektir. Mübarek günde alışverişimi durdurdun. Yazıktır oğul! Etme diye ter ter tepinir. Arabacılar “ne yapalım, yollar yokuş, araba kendini alıp gidiyor” diye söylenir. Tramvaycılar atlarımız lâgar, nâtüvan kabahat idarenindir. Sen yazdıkça bizden kesiyorlar vadisinde sızlanır. Dekadanlar taraf taraf olmuş: Kimisi herze-vekil, kimisi hezayan-nüvîs olduğumu otelde, kulüpte, dans odalarında, salon resepsiyonlarında, madamlar yanında, şekerlemeci dükkânlarında, tarikde ilan ederler. Baba Yaver pür-hiddet, nazarı değdi, bir şey yiyemiyorum. Mübarek günde iftara çağırıyorlar diye bağırıp durur. Yeni Naili-i Cedid beni dünyaya maskara ettin, planlarımı mahvettin. Şairliğimi halka bildirdin. Benimle konuşma!” tarzında sitemlerde bulunur. Beyoğlu’na çıkacak olsam tünelin kayışı kopar, eczacılar, şişe, imbik, sargı, pomat, pudra elde “bayat ecza satmıyoruz, yalan söyleme, ucuz reçete yapıyoruz!” avukatlığı ile beni ilzama çalışıyorlar. Artık sair esnafı da siz zihninizde bulun! Zavallı ben! Biçare ben! Ağzımı bıçak açmıyor. Sakin sakit bin lirayı bekliyorum. O Şehzade, Haliç, Beyoğlu, Galata, Eski Ali Paşa, Okmeydanı, Üsküdar, Toptaşı, “Ramazan Muhabirleri” yazıyorlar. Beni elebaşı olmak üzere gösterip hücum-ı âzâdan (آزادان) kurtuluyorlar. Bakın ben de yazarım. Yazarı ama haklı yazarım. Mesâla tramvay

arabalarına “yedinci tünele yeni kayış! Haliç vapurlarına selamet, Rumeli şimendiferi memurlarına dirayet, gazete muhabirlerine hüsn ü niyet, direktörlerine sehavet, idare memurlarına kuvvet, muharrirlerine servet, köprücülere dikkat, arabacılara basiret, ezilip vefat edenlere rahmet, yaralanıp bir tarafı kırılanlara afiyet duasıyla işe girişerek murâbahacılar insaf, peşin yüzde on faiz alan sarraflarda kuru laf, tramvay ahırlarında araba, saman, yulaf, intihal bahsinde tarafeyn için ihtilaf, Dekadanlar ile Topatanlar arasında çare-i itilaf, ekmekçi esnafı gibi bir esnaf, lokantacıların yemeklere türlü türlü yağ ve salça karıştırdıkları davasında hilaf yoktur der, bahsi gâh ve bigâh değiştirerek başında sarık ile dilencilığe kalkan edepsizleri zabtiye nazaretine havale, Zincirlikuyu’dan ta Edirnekapısı’na kadar giden caddenin tamirini İkinci Daire-i Belediyeye ihale; İstanbul Şehrini Tenvir Şirketi için hame-i çâlâkî bilicâle musiki bahsine dahî gayda ile hâtime vermek hususunda tarafeyn arasında hâkister içinde duran nâr-ı bî-lehîb husumeti iş`âle bezl-i mâ-hasal eylerim. Zannederim ki bu yazdıklarım hiçbir vakit mücrim addedilmekliğime sebep olamaz.

(Ahmet Rasim)

Sayı: 226, s. 3

3.18. İstanbul Mektupları

Beyoğlu'ndan

Ok Meydanı muhabiri dekadanların yazdığı cevabı elbette okumuşsunuzdur. Zavallı! Fitili almış, ne yazacağını unutmuş, biçareyi, galiba periler tutmuş; kendisinin Dekadan olmadığını söylüyor da öte tarafta da İzmir Gazetesi Ramazan Muhabirinin bunlar aleyhinde yürüttüğü bende cevap yazmaya yelteniyor.

Ey oğul! Madem ki Dekadanlığı kabul etmiyorsun:

Bunları o kadar himayeye ne hacet var?

Hele Dekadanlığı tavsifin yok mu? Olamaz a canım olamaz! Dekadan olmayan bir muhabir dekadan-ı dekadaniyeye bu derece vakıf olamaz. Dekadanlık*.....

Ey kariîn, ey muhabirin, Beyoğlu Cadde-i Kebirinde bir mösyö ilekalandığım pederimin karşısında büyük Meydanı'ndan görülebilir mi? Bunlar olsa olsa refik-i kezzâbımın başına gelmiş olmalı ki işi bu kadar tatlı tatlı, ballı ballı hikâye ediyor.

Haftalık Malumat'ta resmimi derç edeceğini söylüyor. Emin olunuz ki o resim aynı vaziyet Ok Meydanı muhabirindedir.

Yoksa benim öyle hâllerim vuku bulmamış, bulamaz da.

Tahkikât-i ahireme göre muhabir-i pür-fahrim Kasımpaşa'da Sakızağacı taraflarında sakın imiş. Orada bulunup da kendi tabirince darü'l kahle tutulup da hekim-i şehir Mister Şak'a (شاقه) müracaat etmemek kâbil mi?

(imzasız)

Sayı: 271, s. 3

* Buradan itibaren yazının sonuna kadarki kısımda metnin üzerine pul yapıştırılmış olduğu için tahminen dört ya da beş kelime okunamamıştır. Okunamayan bu kısımlar noktalarla gösterilmiştir.

3.19. İhtar-ı Mahsus

Lisanımızın tamim ve terakkisine hizmet ve her çeşit halkın neşriyatımızdan istifadesini temine gayret azminde bulunduğumuz cihetle gazetelerimize yazılacak her türlü mektup, varakalar ve havadislerin mümkün olduğu kadar sade ve külfetten azade olmasını tavsiye ederiz.

(imzasız)

Sayı: 296, s. 1

3.20. Mektub-ı Mahsus

Malumat ve Servet gündelikleri yazıcı başısı ulu bilgiç izzetlü Tahir Bey kardaşımın özüne verile.

Kardaşım Tahir Bey!

Bundan evvel gönderdiğim mektupta sırf Türkçe değilse de yine Türkçe olmak üzere bir risalenin idare-i Aliyeleri tarafından neşrini istirham eylemiş idim. Fakat cevap kâfi verilmediğinden zannıma kalırsa bu günlerdeki meşguliyetinizin çokluğundan bu gibi bir risalenin neşrine teşebbüs eylemek istemiyorsunuz. Hâlbuki maksad-ı mutlak yalnız hususi bir risalenin neşriyle değil belki her gün çıkagelen ceridelerinizde birer sütun u mahsus açmakla da husul bulabilir. Eğer bu ricamız kabul buyurulursa yeni baştan bizi ihya buyurmuş olursunuz ve Sertâc-ı Âmme-i Osmaniyan ve Halife-i Kâffe-i İslamiyan olan iki gözlerimizin nuru Sultan selâtin-i cihanü's sultan el-azim Abdülhamit Han-ı Sani Efendimiz Hazretleri'ne yeni yeni duacılar yetiştirsin.

Kardaşım Tahir Bey! İstanbul'dan bahren ve berren Bağdat'a be Bağdat'tan beeren ve kısmen dahî bahren İstanbul'a icra edilen ve zahir-i hâlde ufacık görülen fakat mütaala edilince henüz hemen hiçbir coğrafya veyahut seyahatnamede bir misâline tesadüf edilemeyen birçok malumatı muhteva bulunacak bir seyahatnameyi kaleme alacağım. Bu seyahatname Mısır, Hicaz, Yemen, Aden, Bahreyn ve İran'ın Basra Körfezi suvaili ve Şatt'ül Arap, Dicle ve Fırat nehirleri ve Bâbil Harabeleri ve Basra ve Bağdat şehirleri hakkındaki malumat-ı lazimiyeyi şu vecihle muhteva bulunacaktır ki mütalaa buyuranları oraları adeta gezip görmüş gibi müstefid kılacaktır.

Bu seyahatnameyi yazmaktan maksat defaatle birçok gazetelerde tesadüf eylediğim bizce zaten malum olup Avrupalılarca meçhul olan ve onlar tarafından keşfolmuşcasına bazı malumatsızlarımız tarafından alkışlarla tercüme edilip neşrolunan (Yumurtadan yağ çıkarmak) (Yaya olarak falanca mahalden falan yere kadar seyahat etmek), (At üzerinde Tahran'dan Berlin'e kadar gitmek), (Ceplerinde bir para olmadığı hâlde seyahate çıkıp uğradıkları şehir ve kasabalarda gazete çıkarıp konferanslar vermek). Ve ilh. gibi bir takım ehemmiyetsiz mübahistir. Yumurtadan

yağ çıkarmak meselesine gelince bu sanat bizde pek kadimdir. Hatta medeniler değil, bedeviler tarafından icra edilmektedir. Şöyle ki:

Irak cihetindeki bedeviler ekseri yerlerde birçok tavuk beslerler ve bilhassa bunların yumurtalarını atide tarif olunacak usulde yağını çıkararak kandillerde yaktıkları gibi romatizma hastalığı için dahi ilaç makamında kullanırlar.

Yumurtanın yağını çıkarmak için evvela yumurtaları suda kaynatıp güzelce pişirmeli, badema soğutarak kabuklarını soyup beyazlarıyla sarılarını birbirinden ayırmalı. Bundan sonra kahve kavururcasına yumurtaların yalnız sarılarını tavaya ufalayarak koyup ateş üzerine komalı ve bir düziye karıştırmalı (lakin şurasını bilmelidir ki bu esnada yumurta fena bir koku neşrelediğinden daima bu ameliyatı açıkta icra eylemelidir). Yumurtanın rengi evvela sararır gittikçe kızararak nihayet kararır ki bundan sonra yağını salıvermeye başlar. Elde bulunan kefgir ile üzerine bastırarak sıkıştırmalı ve tavayı biraz eğrice ateş üzerinde koymalıdır ki yağlar alçak tarafa toplansın. En sonra tavanın yüksek tarafına toplanan ve kömür gibi siyah bir renge giren yumurtayı çıkarıp bir tarafa atmalı ve yağ soğuduktan sonra şişe veya çömlek gibi bir kaba boşaltılmalıdır. Bu yağın rengi koyu kahverengi gibi olup zeytinyağı gibi oldukça parlak bir şule vererek yanar ve hakikaten rîh-i tayyar tesmiye olunan romatizma hastalığı için pek nafidir. Suret-i istimali ise illet-i mezkûreden ağrıyan yere mezkûr yağdan birkaç gün sürerek ovalamaktan ibarettir.

Bazı şarlattanların seyahatlerine gelince onlara dair malumatı bundan sonraki mektubumda yazacağım. Eğer seyahatnameyi gazetenizin bir köşesinde tab edecekseniz lütfen bildiriniz ki kaleme alıp peyder pey takdimine mübaşeret edeyim.

(Japonyalı Mori Hiru)

Sayı: 245, s. 2

3.21. Başlıksız

Zat-ı alilerinin ve umumun malûmu olduğu üzere gazetelerimizi tesisten maksat canımızdan muazzez olan velinimet-i bî-minnetimiz şevket-meâb efendimiz hazretlerine ve ümmet-i naciye-i İslamiye ile millet-i Osmaniyeye arz-ı hizmetten ibaret bulunduğu cihetle maksada hadim her türlü muharerat ve müellifatın kabul ve neşrine tavassutu vazâif-i mütehattimedden addederiz. Binaenaleyh zikrettiğiniz makalelerle seyahatnameyi irsalinizde tab ve neşri der-kâdır.

(Servet)

Sayı: 245, s. 2

3.22. Uluyerli Kardeşim Önüne

Japonyalı Mori Hiru Efendi'den gelen mektup aşağıda görülecektir. Bu mektup yalnız Türkçe sözlerle yazı yazılabileceğine güzel örnektir. Fakat biraz çetin ve sıkıntılı okunuyor. Güç anlaşılıyor. İşi bu kadar güce koşacağımıza her dilde olduğu gibi işe biraz pek lüzumlu ve pek münasip kelimeleri başka dillerden alıp kendimize mal ederek kullansak daha iyi olmaz mı? Elbette en güzel yol budur. Mori Hiru Efendi'nin başka dediklerine gelince eli kalem tutan faziletli yazıcılarımızın birbirlerine karşı boş boşuna dil uzatarak ileri geri lakırdı söyleyeceklerine değerli vakitlerini din ve dünyaya yarar işlere, şeylere, yazılara hasretseler hem kendileri kazanırlar hem de halka kazandırırılar”

Malumat ve *Servet* gündelikleri Ulu Bilgiç ve yazıcıbaşısı İzzetli Tahir Beyefendi'nin Özüne Verile.

Kardaşım Tahir Bey

Epeycedir ki sana nesne yazıp yollamadım. Şunun için ki kendi ilimi özleyip ata ve ana ve bacılarımı görmeye gittim. Benim doğuş yerim olan Japonya'nın Mikado ilinde (Yokahama) da bir buçuk yıl eğlendim. Sonunda içime bir yabancılıktır çöke geldi. Burasını sevdiğimden özledikçe özledim. Artık dayanamayarak en yakınlarımdan bile ayrılıp Tanrı elçisinin elçisi ve bütün bir yüzü Müslümanlarıyla Osmanlıların sevgilisi olan İkinci Hakan Sultan Abdülhamit Efendimizin oturdukları İslambol'a dönegeldim.

Buraya vardığım günden beri çıkagelen kılıklı kılıksız türlü türlü gündelikleri ileriden çok anlaya anlaya okumaya başladım. Buradan ilerice ayrılmadan Türkçe anadilini düzgünce ve doğruca yazıp söylemek düşüncesi yazıcıların başlangıç işleri olup günde basılıp çıkan gündelikleri dolduruyorlardı.

Sanıyordum ki İstanbul'a dönüşümde bu işleri bitmiş ve Türkçeyi artık kamunun özlediği biçimde bulacağım yerde buraya varınca neler görüp şaşakalsam beğenirsiniz? O temelli güzel güzel düşünceler belli başlı her kişinin işine yarar Türkçe imla sözü olup bitivermiş gibi yürek bulandırıcı fena fena karşılık vermek öğrenen öğretene tanımamak kılıklı beğenmemelik huylarına karşı geldim

gördüm, okudum düşündüm, acıdım, doğrusu ya çokça da ağladım. Şunun için ki biz dilimizi düzelterek yerde uzaltmaya kalkışmışız. Büyüklerimizi tanımamazlık değil gücümüzün yettiğine göre karşılık da veririz. Adımız falan mektepte (Edebiyat Hocası!) falan mektepte kimya muallimi iken edebiyat ve kimya yerine boşboğazlık saçıp kendimizi fil olup bilgiçlerimizi karınca sanıyoruz yazık... Biraz sıkılmalı!!

(Çırak denilen kişi bilgininden ağaç ağaç ıraktır).

(Öğrenci öğretmenin önünde ne gün gelse çıraktır).

Bugün alabildiğine kâğıt ovasında kalem oynanan ve elindeki kalemi soylu kısraklar değil hergeleler gibi gözüne ilişmeyenin gölgesine bile çifte sallayan yalancı babayiğitleri dahi geçmişte başlarına yumrukla vura vura okutup okuttuğunda bunlardan çoğunun boş beyinli başlarına sokamayan ve nice nice uslu bilgiçler yetiştiren ve bunun onlardan birisi bile topuğuna varamayan (Ulu yazıcı yahşi bilgiç kendi gününün birinci öğredeni utuffetli Ahmet Mithat Beyefendi Hazretlerine) karşı edebiyat adı altında günden güne birbirinden büyük yumurtalar yumurtlayan (Tavuk yumurtadan çıkmış kabuğunu beğenmemiş). Bugünkü gün şey yarışı günü değildir. Dünyanın başını beş para etmez yaygaralarla ağrıtmamalı. Herkes yorganına göre ayağını uzatmalı. Ayağından soğuk alana pek güç ilaç bulunur.

Kardaşım Tahir Bey! Sen uslu, bilgiç, yufka bulunmaz yazıcılardan ve gündelik bildiricilerden bulunduğun için sakın işe yaramayan ve kamuyu yorup beni bile ağlatan şu şımarık çocuk sözlerini sakın o biricik, temiz, güzel kılıklı *Malumat*, *Günlük Malumat*, Türkçe ve Fransızca *Servet* adlı gündeliklerine koyup basma. Sen basmaz isen başkaları basar imiş onlar varsın bassınlar gündeliklerinin boş kalacak yerlerini her vakit yaptıkları gibi doldurup kapatsınlar. Sen yine dilimizi (Türkçeyi) düzelterek, anadilini diriltecek, yalnız biraz okumuşlar bile değil bunların okuduklarını dinleyen okumamışlar da bütün sözlerini anlayacak. Anadolumuz, çiftçilerimiz, hamal ve kayıkçılarımız, bekçilerle manavlarımız, kadınlarla çocuklarımızın anlayacakları biçimde süzme Türkçe bir ucuz, kılıklı, yazıları iri sanki büyük büyük bir gündelik çıkar adını (Türkçe Gündelik) koy ki bu yüzden de hakanımıza yeni yeni duacı kullar yetiştiresin.

Kaçanki (duaü's-sultan sebebü'l-gufran) Tanrı'nın sevgili elçisinin ulu sözüdür benim de gece gündüz işim Osmanlı hakanı için gökyüzüne el kaldırıp, avuç açıp, gözyaşlarımı onun uğruna saçıp, yüreğimin göbeğinden dua edip varlığını isteyerek böyle yahşice yaşamaktır.

Ben ki Japonyalı bir mücavirim bu Hakan gölgesine Türkçe, Arapça, Farsice, Frenkçe biraz da Ermenice ve Rumca dillerini ve birçok fünunu onun bütün kişileri için açmış olduğu sayısız mekteplerinden bir ikisinde öğrendim. Osmanlı ilinin Mısır, Hicaz, Yemen Hadramut, Irak, Kürdistan, Suriye, Türkistan gibi büyük büyük yerlerinde dolaşım. İstesem ben de Arabi ve Farsi ve çılgıncasına olsun diye Frenkçe sözlerle karışık Çapanoğlunun tarhana çorbası gibi ki bugünkü biçimde de Türkçe yazabilirim. Nedeyim ki ulularına karşı utanırım bir de Türkçeyi anadilim olan Japoncadan daha çok severim.

Çalap'a çok çok şükürler olsun ki Türkçe dilini düzeltmek uğrunda çalışanlar içinde çerilerden Ayıntaplı Necip Asım Bey ve ondan sonra da Ömer Fahri Bey gibi az bulunur kişiler yetişti.

Necip Asım Bey *İkdam*, *Sabah* ve daha başka birkaç gündeliklerle sürekli uzun uzadıya anlayışlı, yararlı sırf Türkçe öz anadilce nice nice yahşi nesnelere yazarak verip bastırıldığı gibi; adı yukarda geçen başbuğlardan Şirket-i Hayriye anspektör kâtibi Ömer Fahri Bey kardaşımız dahi hakanımız Büyük İkinci Abdülhamit Han Efendimiz'in bu yıl doğuş gününe karşı gelen çıkan *İkdam*'da bütün bütüne anadilince dışarıdan içine bir söz bile Arapça, Farsice ve Frenkçe karıştırmadan yazıp bastırarak yaptığı şu alttaki:

“Bugün doğdu ışık saçarak gönlümüzün güneşi

Yok günler içinde bu güzel günün bir eşi

Osmanlıyız seviniriz bugün bize bayramdır.

Ulu ufak sarılarak bayramlaşıp sevişir

Çoluk çocuk gülüp oynar birbiriyle öpüşür

Osmanlıyız seviniriz bugün bize bayramdır.

Sevgilisinin yüzü suyu için yaradan

Hakanımız Abdülhamit Hanı ayırmasın ovidan

Osmanlıyı sevindiriz bugün bize bayramdır.

Gibi düzgün sözleri okuyup içinden bir sözünü bile anlayamayacak bir Anadolu lu yoktur. İşte oranın artık elimizden geldikçe böyle yazmalıyız yoksa elimizden bir nesne gelmeyince ötekine berikine dil uzatıp saldırmamalı!

(Japonyalı Mori Hiru)

Sayı: 222, s. 2

3.23. Mektub-ı Mahsus

Kardaşım Tahir Bey!

Geçenlerde Türkçe imlaya ve lisan-ı Türkîye dair bir kıt'a mektup takdim ederek bir de sırf Türkçe bir gazetenin tarafınızdan neşrini alınması eylemiş idim. Mektubumda kullanmış oluğum tabiratin çetin ve suûbetli olduğunu beyan buyurmuşsunuz. Hâlbuki maksat-ı acizânem benim yarım yamalak bildiğim Türkçeye müşabih yazı yazılmasını talep eylemedim. Asıl arzu eylediğim bir cihet var ise o da Türkçeyi oldukça Türkçe yazmaktır. Görüyorsunuz ki bu mektubu heman da İstanbul diline yakın bir tarzda yazıyorum. Zaten evvelce de arz eylemiş olduğum vecihle Türkçeyi tumturaklı denilen şatafatlıca da yazabilirim. Ne çare ki (eski çamlar bardak oldu) fehvasınca o usulden asla hoşlanmıyorum. Gelelim maksada:

Yine rica ederim ki oldukça Türkçeyi Türkçe olarak yazmak şatiyla mülkî ve askerî, fennî ve ticarî ve ziraî, sanâî ve edebî bir ceride-i yevmiye veyahut EbuZZiya Tefvik Bey'in tabirlerince nim-maha veyahut aylık bir risale ruhsatını istihsâl eyleyip neşrediniz. Makalat-ı münderacatı pek açık ve her tabaka efrâdı tarafından anlaşılabilir mertebede olsun ve daima ciddiyetten bahis bulunsun. Öyle dilruba, mehlika, şuaât-ı zertâr gibi tabirat ile onların aleyhinden mürekkep hezeyan, malayanî yüklerle mücellidatı bir incir çekirdeğini doldurmaz edebiyat namı tahtında bi-edibane şeyler olmasın. Daima derc edilecek mübahis ve makalat istifade- i umumiyeyi mevâd-ı nafiadan ibaret bulunmalıdır ki bundan müstefid olacaklar daima hakan cihân-ı mahbup İslâmyan ve halife-i Rabb ü menân sahibü'l-feth ve'l-magâzîü's-Sultan İbü's-Sultan İbnü's-Sultanü's-Sultan'ü'l-a`zam Abdülhamit Han-ı Sani Efendimiz hazretlerine kemal ü şevk ve sadakatle dua-hân olsunlar.

Evvela coğrafya ve tarih gibi fenlerden bade hesap ve bir miktar da hendeseden ve mütemadiyen seyahatnamesinden ve daha sonra yani tedrici olarak fûnun-ı saireden, askerlikten, ticaretten velhasıl saire vesaireden fakat tarz ve üslub-ı maruf üzere mübahis derc ve neşr eylemelidir.

Hod-pesendler indinde böyle bir gazete çocuklara yakıştırılıyor ise de arif-i hakikilerce son mertebede şayan-ı tebcil ve takdir olacağı tabiidir.

Çünkü malumatlı bir adama bir bahis anlatmakla cahil bir şahsa anlatmak arasında pek çok fark vardır. Cahile tefhim eyleyen muallim her hâlde malumatlıya anlatandan daha ziyade alim olmalıdır. Zira öğretilecek herhangi bir fenne dair vakıfı tam olmadıktan sonra şüphesizdir ki fenn-i mezkûru evire çevire anlatmak ve bir cahilin beynine sokmak dahi pek güç olur.

Nitekim bir mahalle mektebindeki çocuklara zelzele, yanardağ ve lav tesmiye olunan madde-i seyyale-i Bürkâniyeyi bilfarz alem-i eşya ve yahut kıraat-i fenniye dersinde etfalın güşâyış ve incilâ-yı ezhânı maksadıyla bervech-i ati muallim tarafından anlatılacak olursa yalnız çocuklar ağzını açıp esneyerek uyuklayıp sonunda evlerine gittikleri zaman ana ve babalarına kamal-i tefahürle bugün falan derste*size zelzele duasını okuma şek ve şüphe etmemelidir. Zelzele tesmiye olunan menşe-i yegânesi merkez-i arzında mevcut olan nâr-ı seyyalin husule getirdiği ebhirenin bir menfez taharrisiyle huruç edecekleri hengâmlarda rehğuzarları üzerine tesadüf eyleyen arazi-i ihtizazlarında (zelzele) tabir olunan beliyeye-i na-geh-zuhurunda ve huruç eyledikleri menfezlerde (bürkân) ve ebhire-yi mezkûrenin esna-ı cereyanlarında tesadüf eyledikleri maâdin-i hararet-i fevkâlâde-i şedideleri izâbe eyleyerek bürkândan harice def ve seyâlan eyler ki şu maddeler de ‘lav’ tesmiye olunur. Anlaşıldı mı?.

O masumlar artık bu dersi duadan başka neye benzetebileceklerini düşünmeli.

Gelelim tarz-ı matluba:

Çocuklar! Çocuklar bugün size güzel güzel hikâye gibi tatlı bir ders anlatacağım. Bu dersi bitirince hani ya bilmem aklınıza hatırınıza gelir mi? Bundan üç dört sene evvel yerler titrediydi birçok evler yıkıldı, duvarları çatlardı. Hani zelzele dedikleri bir şey olduydu biliyor musunuz iştiniz mi? İşte o zelzele denilen yerin titremesini size nasıl olduğunu ve neden oluyormuş onu anlatacağım. Önce dilerse güzel güzel ve hem de çabucak pek kolay öğrenirsiniz.

İşte bakınız nasıl oluyormuş. Hiç evleriniz de bulamaç yahut muhallebi pişerken tencerenin yanına gidip kaynarken bakanlarınız var mı? Hah... Tencere kaynarken bulamacın üstü bir zar bağlar. Sonra ötesinden berisinden titremeye

* Buradan itibaren yazının sonuna kadarki kısımda metnin üzerine pul yapıştırılmış olduğu için tahminen dört ya da beş kelime okunamamıştır. Okunamayan bu kısımlar noktalarla gösterilmiştir.

başlar. Daha sonra zarın üstü buruşmaya başlar. Ondan sonra da bir takım kabartılar kabarıp bir de görürsünüz ki o kabartılardan biri patlar ve içinden havaya bir buğu çıkar değil mi? Evet şimdi bunu böyle burada bırakalım. Size bir şey daha anlatayım. Ondan sonra masalımıza yine başlarız.

Allah Teala Hazretleri üstünde yaşadığımız ve dünya denilen bu yerleri ilk evvel bir buğu gibi yarattı ve onu gökte uçar gibi bıraktı. Birçok vakit sonra o buğu su gibi bir ateş oldu gittikçe üzeri bulamaç gibi zar bağladı ve içerisi bulamaç gibi kayınıyordu. Bunun da üstündeki zar buruşmaya başladı kabartılar yaptı. Bulamaçtaki buğu gibi bunun da bazı kabartıları patlayarak içlerinden buğu çıkmaya başladı ve buğu kabartıyı patlatmadan evvel bulamaçta olduğu gibi bunun da üstündeki zarın biraz yerini titretti. Anladınız mı çocuklarım. Şimdi gelelim evvelki hikâyemize. İşte dünya üzerindeki zar üstünde yaşadığımız topraktır; zardaki buruşukluklar da yer üzerindeki dağlardır. Kabartılar da yüksek dağlardır. Patlayan kabartılar yanardağlardır. İçlerinden çıkan buğulara da lav derler. Zarın titremesinde (zelzele) derler anlaşıldı mı? İşte güzel güzel çalışırsanız ben de size güzel güzel hikâyeler söylerim. Tabidir ki bu dersi dinleyen çocukların meraklıları evlerine gider gitmez anne bir bulamaç pişir de sana dağları, yerleri, yanardağları, zelzeleyi Allah Teala Hazretleri nasıl yaratmış olduğunu göstereyim der.

Hülâsa maksat-ı yegânem şudur Seyyid-i bî-adîl Hazret-i Sultan Hamit Han-ı Sanîde küçük büyük, dişi erkek bil-cümle teba zir-i destânı dilsîr-i hassa-i marifet eyleyecek vesaite tevessül eylemekten ibarettir.

Bakî, sadk ü istikâmetten ser-mû inhiraf eylemeyerek canımı, uğur-ı meyâmin-i mevfûr-ı tacdar-ı azamîde her an ve her zaman feda eylemeye hazır ve müheyyâ olmaktan ibarettir

(Japonyalı Mori Hiru)

Sayı: 242, s. 3-4

3.24. Âşık Coşkun'a Mukabele

Gelin ey erbab-ı insaf! Şu Âşık Coşkun'un (Türkçe Şiirler) hakkında *İrtika'da* münderic bir mülahaza-ı kem-terâneme mukabelede bulunmak isteyip de beni hedef-i tahkir ettiği makaleyi beraber okuyalım. Fakat okumadan evvel biraz kendi kendime söyleyeyim: Sizi ve Âşık Coşkun gibi bu halkın üstadı geçinen zevatı güldürdüğü rivayet olunan Şehir Mektuplarını) ihvân-ı kalemden bazılarının da reva gördüğü veçhile palyaçoluk veya maskaralık etmek için yazdığını iddia edenler aldanırlar. Çünkü o mektupların ekser-i zemini bilhassa yine Âşık Coşkun gibi kiram-ı erbab-ı kalemin zühul ve hata namına irtikâp ettikleri taşkınlıklar teşkil eylediği için bu zanda buldukları halde bendelerine yardak oldukları tezahür eder ki kendilerinden öğrendiğim terbiye benim bu türlü bir su-i nazarla bakmaklığıma manidir. Âşık Coşkun'u ben de tanırım, severim. Malumat-ı vesia-i ilmiye ve edebiyyesinden hayli istifade ettiğimi itiraf ile beraber hürmet-i fevkalade-i tilmizânemi kabul buyurmalarını daima temenni ederim. Fakat anlamadan anladım diye meydana atılarak ve mesele-i mutadı olduğu vechile hamiyet vadilerine sevk ederek ilzam-ı hazm hususunda en ziyade kesbimiz en ziyade işe yaramaz bir silah-ı müdafa olan mugâlatakârlık ile okuyanlar; gözlerini bağlamaya teşebbüs etmesine sükut ile mukabele edemem. Edersem dediği gibi olurum. Ben (Darüşşafaka) denilen anası babası İslam ve bânisi müceddidi İslam, hâmisi, yaranı İslam bir mektepte terbiye-i İslamiye ile perverde olmuş bir cüz-i ferd olduğum ve Türklük denilen bu heyet-i muazzama-i içtimaiyeye mensubiyet-i kâmilemi lehü'l-hamd ve'l minne hiçbir veçhile lekedâr etmediğim cihetle ikisinden müteşekkil bu namus-ı ekber ve müşerreffe zerre kadar dokunacak olanlara medar-ı hayat bildiğim kalemimle müdafaaya daima hazırım. Buralarını Âşık Coşkun'un bilmesi icap ederken ve kendilerinden öğrendiğimiz emsâl-i hamiyeti, tadil ede ede yediğimiz nimetin tabasbustan arî, kizb ve riya ve hulûs ve iğfâlden beri olarak âcizâne yazı ile şükrünü ifa etmekte olduğumuzu bilirken birtakım fikarat-ı müteselsile ve tarizat-ı hafife ile aleyhimize hücum emareleri göstermesi cây-ı sualdir. Ben yazmış olduğum makalede Recep Beşe, Âşık Coşkun gibi Türklüğü Türkçe yazmaktan, köyde, çayırda, pınar dibinde kaval çalmaktan, desti ile ayran içmekten ve biraz daha inceleştğini göstermek emeliyle ukûl-i selîme erbabının kabul edemeyeceği bir teşbihe riâyet ederek dünyayı pire, güneşi fil olmak üzere yazmaktan ibaret zanneden

ve bu zannımı eserleriyle ispata yeltenen heves-kârân-ı mukallîdine karşı söylendim. Hatta dedim ki: (Bizim öteden beri Türkçe şiir diye feryat ettiğimiz Türk hissiyatına makes olacak asar-ı muhallededir).

Hâlbuki bu sözüme iltifat buyurmuyorlar. Askere gitmiş nişanlı sözünü ele alarak: (Hele askere gitmiş nişanlı öyle bir şiir-i zeminidir ki biz Türkler, Müslümanlar için bundan daha mukaddes hiçbir şiir-i zemini daha yoktur. Siz bu hizmet-i mukaddese ile teşteşerruf etmemişsiniz, etmeyeceksiniz de. Bunun nasıl bir mukaddes şiir-i zemini olduğunu anlayamazsınız. Bundaki özrünüzü kim kabul eder bilemem.) diyorlar. Cevap verelim. Askere gitmekten maksat ne ise bu din ve devlet uğruna masruf olan himmet ve hizmetten maksat da odur. Fakat Türkçe şiir yazmaya başlayan her fert eline kalemi alıp, kafasını kafiye arayacağım diye tavana dikip çabalaya çabalaya nişanlı, askere gitmiş ser-namesiyle tatsız tuzsuz ve sizinkilere benzer surette ha bi de eda manzumeler tertip edecek olursa o manzume ne okunur, ne de dinlenir. Çünkü bu gibi hissiyat mukallidi ne nişanlıdan haberdardır ne de sizin ve benim gibi askerdir. Bu hissi tasvir edecek şairdeki faaliyet-i dimağiye nişanlıdan ayrılmak ve askere gitmek gibi iki müheyyic iki müessir ile mütehassis olmalı ki yazdığı manzumedan tamamîyet-i fikriye ve mükemmeliyet-i hissiyeye rû-numun olsun. Yoksa o hiss-i müşterek-i milli onun icat ettiği kaba saba birkaç mısra içinde boğulur, kalır. İşe yazamaz. Fransızcaya değil a, bir daha Türkçe'ye tercüme etseniz yine kimse okumaz. Yalnız seviye-i akıl ve irfanı nazımın seviyeyi akıl ve irfanından aşağı bulunanlar okuyabilir. Nasıl ki siz de haiz olduğunuz akıl ve irfana güvenerek Türklerin hissiyatı, garamiyatı, malumatı, ilahiyatı, şundan ibarettir diye manzumeler tertip ederek safiyet-i halk ve meşrebi bin manzume-i garranızdan daha güzel, daha müessir olan Türkü tabai-i eşya ve meâsir-i feyz ve kudrete karşı sathî nazar, adeta kaba fikirli göstermek istiyormuşcasına davranıyorsunuz.

Mesala lisana olan fart-ı intisap ve şiddet-i vukufunuzu (div)in Türkçesi (dev) dir. Hata-yı mahzile ispat ederek (kudret ah) mübeccile ile yazdığınız dört kıtadan mürekkep bir manzumedeki ihtimal ki (Hace-i Evvel) in coğrafya cüzünde münderic kozmografya mebadisini ve şöyle böyle ismini işittiğimiz mikrobiyoloji veya bakteriyoloji nazariyatından mikrop kadar bir şeyi öne sürdükten sonra bütün elsine-i duhât-ı şuaranın hissiyat-ı kerime-i ruhnevâzâne ile tekrim ve tazimde birer harika-i icaz gösterdikleri kudretullahı tasvir etmek istiyorsunuz. Heyhat! Âşık Coşkun!

Manzumenizi okuyanın suyu kaçar. Biz Türk hissi isteriz. Yazabilir misin? İşte meydan! Burası bütün Türklerin merbut ve tabi' bulunduğu merkez-i saltanattır. Lisan-ı edep ve fenni tayin edecek, ıslah eyleyecek burasıdır. Burası Türklük içinde tedkikat ve tettebbuat-ı lisaniyede bulunarak tensikât ve ıslâhat-ı lazıme-yi meydana koyacaktır. İddia edersen mahcup olursunuz. *Tercüman-ı Hakikat* koleksiyonlarını açın! Yazdıklarınızı bir daha okuyunuz! Ümem-i mütemeddinenin ahvâl-i lisaniyesini göz önüne alın. Sizin yaptığınız manzumelere “fantezi” derler. Eğlence nev'indedir. Mademki bugünkü lisan budur. Bunu ıslah etmeye mecburuz. Anadolu halkına okutacağız diye manasız şeyler yazmaktan ne faide-i mutasavverdir. Yazacak şey kalmadı mı? Yoksa hepsi bu manzumelerde mündemiç bulunuyor da biz mi görmüyoruz? Hatırıma gelmiş iken ben de size sorayım.

Hangi bölükten, hangi mektep-i askeriyeden yetiştiniz? Ve askerlik hizmet-i mukaddesesiyle ne zaman teşerruf ettiniz? Ben de hiç olmazsa bir fikr-i mücmel var. Memo, Memiş, Paşa din ve devlet hadimi de ben değil miyim? Tam yirmi dört seneden beridir çalışıyorum, çalıştırıyorum. Ne dediler de yapmadım. Benden ve terbiye-i osmaniyesini hüsn ü muhafaza etmiş olan şubban ve piran-ı zamaneden daha muti' asker olur mu? Memo, Memiş sizin ve pirvanınızın manzumelerinde görülen ve görülecek olan esamidendir. Benim ismim Ahmet Rasim olmakla Türk sayılmaz mıyım? Öyle ise siz de değilsiniz. Âşık Coşkun! Rica ederim. Hükm ü maksada irca suretiyle yazı yazmayın. Sonra ben de öyle yazarım. Fena hâlde mebhût kalırsınız. Sizin Türkçe şiirden meydana koyduğunuz o manzumat-ı hayidenin İstanbul şivesi üzerine yazılması mutasavver olan sanihât-ı şairânenizin yontulmamışı yani fikren ve lafzen bir nev-i tercüme-i garibesidir.

Galiba sizin de ayranlığınız şişmiş olmalı ki okuduğunuz şeyi ters anlıyorsunuz. Benim ayrana mütehasşir Memo demekten maksadım sizin Türklük ve Türkçe şiir diye tevâli edecek manzumat-ı şairanenizle ötekilerin nazirelerinde böyle bir kahramana tesadüf edileceği ihtimâlinin garip bulunmasından ve Türklerin ahval-ı maişetine vakıf olmayan sizin gibi yeni şairlerin Frenkçede gördüğü şampanya veya absent mazmununu ayran diye tercüme-yerâ'a-zen-i himmet olacaklarının vârid-i hatır olmasından kinayedir. Fakat siz bir kere coşmuşsunuz. Kaleme sarılır sarılmaz cümlece malum olan tahakkümatınıza bir de tehekkum karıştırmazsanız rahat edemezsiniz. Fakat emin olun. Yetiştirdiğiniz gençler size Türkçe şiirler diye

bir kanal açıp reh-güzârınızda icra edeceğiniz hasarat-ı lisaniyeden halkı oldukça masûn bulundurabilirler.

Benden sorun hakayık-ı ahval-i alemi

Âşık Ömer gazelleri hep ezberimdedir.

Vadisinde feryat eden Âşık Coşkun “*İrtika*” da münderic ifâdâtımı istediği gibi su-i tehvil ederek beni hırpalamak istediğini işrab eder etmez ikinci bir bahse el uzatıyor. Âşık Ömer Divanı ile eser-i naçizim olan “Ömr-i Edebi”yi mukayeseye başlıyor. Diyor ki: (Âşık Ömer’i beğeniyor musunuz? Anı üç beş yüz seneden beri bir biri arkasından gelmiş geçmiş birkaç yüz milyon Türk beğenmişlerdir. Divânı yılda birkaç kere basılmıştır. Acaba sizin (Ömr-i Edebî) ler kaç Türk tarafından beğenilmiş, kaç defa basılmıştır? Yazdığımız şeyleri Türkler için yazıyor iseniz makbuliyette Âşık Ömer ile kendinizi ölçtüğünüzde mutlaka yüzünüz kızarmalıdır. Yok. Türkler için yazmıyor iseniz o hâlde de kimler için yazdığınızı siz düşününüz. Makbuliyeti de onlardan arayınız.

İnanınız ki bu hâl Türklerin umurunda bile olmaz. Ama siz yazdığınız şeylere Türklerden başka hiçbir kavmin beş para vermek ihtimâli olmadığını anladığınız zaman ne yapacaksınız? O tevkir etmediğiniz Türklere (Aman) mı diyeceksiniz? Yoksa “benim bu dünyada milletim, dilim yok imiş” diye boynunuzu büküp bir tarafa mı çekileceksiniz?) Görüyorsunuz Ah butlan-ı müddea birinci satırlardan su gibi coşup akarak en nihayet dehşetli bir iftiranın natık olduğu kuvvetli bir hakaretle ortaya dökülüyor. Âşık Coşkun köpürmüş, coşmuş, tecavüz ediyor. Böyle bir yaygara ile ortalığı bastırmak istiyor. Sözleri yazdığı bendi harab ederek ötelere aşmaya meyyal taşıyor. Meziyet ve kıymet-i âsâr nedir, avam ve havâsa mahsus olan muellefât arasındaki furuk-ı mutbere nelerden ibarettir, san’at ve külfet denilen iki mühimme-i mesai-i perverâne ne türlü yorgunluklar, düşünceler tettebbular ile nasip olur buralarını nazar-ı dikkate almıyor? On iki senelik bir *Ömr-i Edebi* mahsulatına saldırarak onu çürütmek için kıyas-ı batıl irâdına kıyam ediyor. A Coşkun Efendi! Eğer siz bu sözleri bir başkasına söylemiş olaydınız paçalarını sıvar, hass u hâşân hakaretle alûde duran kenar teemullâtınıza basıp öteye geçerdi. Kendinizden hisse alınız. *Tarik*’de neşr ettiğiniz Türkçe şiir hatırı için acaba gazete piyasada bir kapın olsun aradı mı? Âşık Ömer, Şair Kerem, Dertli zamanından beri ber-güzide eserler

neşr eden bunca şuara, üdebâ yetiştî. Avniler, Hamitler, Ekremler, Ahmet Mithatlar meydanda. Hangisinin bir kitabı Âşık Ömer'in Hezayân-nâmesi kadar mazhar-ı revac olmuştur. Şimdi bu zevât-ı muktedire arasında Ahmet Mithat Efendi kalksa da (benim yazdıklarım da Türkler için değildir. Eserlerim Türklerin umurunda bile değil. Hâlbuki Türklerden başka da hiçbir kavmin beş para vermek ihtimali yok. Aman! Ya para verin. Yahut benim bu dünyada milletim, dilim yok diye bağıracağım) diye *Tarik* gazetesine 'Yazıcı Ahmet Rasim Efendi'ye' hitabıyla bir makale yazsa o zata karşı ne dersiniz? Ben sizin yerinizde olsam böyle bir fikri hatıra getirmeyi bile menafi-i âdab-ı hamiyet ve mugayir-i şîâr-ı sadakat bulurum.

İrtika'da münderic makalemizde ussu'l esas efkâr-ı ittihaz ettiğimiz: (Ben zannediyordum ki Türkçe şiirden maksat hiss-i müşterek-i milliyi sahâif-i dîl- âvîz-i bedayi'de nakş ve ispat etmektir. Yoksa:

Yoksa: Saçma sapan, adeta yavan, hâyîde, yıpramış, yakışsız, hatta münasebetsiz şeylerle kulûb-ı safiye-i ümmet de cevelân eden hissi muhterem şairiyeti lekedâr etmek değildir) fikrasını okuyan veyahut hadd-i itidâle dair serd ettiğimiz ufak bir müta'âlanın havi olduğu:

(Biz ondan mahrumuz. İhtimal ki bu mahrumiyet ile müteezzi olarak edeb-i millî namına komşu çatlatan denilen yorgan yüzlerine müşabih alaca bir şey bırakacağız. Tarihin şevahid ve delâili ile de müsbettir ki ibka-yı kavmiyet için lisan kadar muciz, müessir, muktedir bir vasıta yoktur. Biz ise ne lisanı benimsiyoruz, ne de ıslahına çalışıyoruz.) Hasbihâlini dinleyen bir munsif nasıl olur da bana Türkleri tahkir ediyor diye serzeniş eyleyebilir? Meğerki sunûhâtine zırlıtı dediğim Âşık Coşkun ve emsâli geç fehmân-ı zamane zırlıtı tabirinden kuşkulanıp böyle bir insafsızlığa cevaz versinler.

Terakkiyât-ı asriyeyi tebayi-i milliyeye tevfik ve measir-i ilmiye ve edebiyeyi kendi mülkümüzde kendi ihtiyacatımıza tatbik hususunda geceyi gündüze katan pir ü berna nice erbab-ı gayret vardır ki bunlardan bir kısmı şiir ve edebe salikdirler. Kâmil Mokler'in bir sözünü şurada bir daha ihtar edeyim: (Meslek-i edep kavanin ve nizamat ve örf ve adata tabi olamayan bir meslektir. Fakat asalet-i fikriye ve necabet kalbe erkân-ı asliye-i meziyyatından olduğu cihetle her fert kuvve-i irfan ve derece-i akıl ve iz'ânı nisbetinde ihraz-ı mertebe-i imtiyaz eyler.). Bu mülâhaza-ı musibeyi

Âşık Coşkun anlasın anlamasın. Bizce zerre kadar ehemmiyeti yoktur. Fakat tâhkir edilmek istenilen Ahmet Rasim ile evc-i balâ-yı şairiyete is'al edilen Âşık Ömer arasında bir hadd-i imtiyaz teşkil edildiği için şubbân-ı üdebâmız bizim tarafımızda ve Coşkun alayı dahi öte tarafta kalır. Gayri kâbil-i inkârdır ki âsâr-ı hadıra-i edebiyemiz arasında saçma sapan şeyler görünmüş ve görünmekte bulunmuştur. Lakin feyz-i himmet ve namiye-i sa'y ü gayret Dekadan, Top Atan diye telkîp ettiğimiz erbâb-ı cidd ü fikretin said-i kifayetini gittikçe bükülmeyecek bir kuvvetle beslemekte bükülmeyecek bir kuvvetle besilemekte ve bugün fena yazıyor diye aleyhine satırlarla hücum ettiğimiz genç yarın için hazırlanarak fitreten haiz oldukları meziyet ve asaleti izhar etmektedir. Onun için cümlesi şeyeste-i ihtiramdır. Âşık Coşkun gibi müfteri değildirler. Ben Türk şiirlerini tahkir etmedim. Hakaret etmiş isem bile bu hakaretim mutlaka Türk şiiri diye Türkü nazar-ı hakaret altında bulunduracak manzumât-ı cedideden bazılarına matuftur. Hatta eğlendim bile. Bir Şehir Mektubu yazarak Âşık Coşkun'u sırtkan çehreli ettim. Darüşşafaka denilen o çilehâne-i saadette sekiz sene zarfında bütün tekkâya ve zavâya-yı şerifede okunan ilahiyat ve münacaat ve davat-i diniyeyi hocamız merhum Zekâi Dede'den hem meşk ettim hem de okudum.

Dahleden dinimize bari Müslüman olsa

Gayretli Âşık Coşkun!

Dün tekkeye gitmiş bugün irşad edeyim der.

(Ahmet Rasim)

Sayı: 286, s. 1,2,3

3.25. Başlıksız

Halkın birtakım çeşme sularını taş delen suyu zannıyla içmemeleri için birkaç satır yazı yazmak isterim. Geçen gün biraz münasebetsiz şeyler yiyerek mideyi bozduk, hararet başladı, bir şişe Taşdelen suyu aldık. Bir bardak içtik, hararet geçmedi, bir bardak daha yuvarladık yine geçmedi karnım şişti. Hararet arttı. Bir şişe şişe daha içtik, artık bundan sonra karnım o derece şişti ki fiske vurdukça tın tın ötmeye başladı. Suyu içerken midenin bozukluğundan dolayı fena su olduğunu fark edememeliğim birkaç gün hasta olmaklığıma sebep oldu. İade-i afiyetten sonra bir hayli düşündüm taşındım yahu bu taş delen suyunun men'i malum. Sürümüne gelince Beyoğlu'nda Tokatlıyan'da ve umum gazinolarda, Bahçekapısı'nda vasair kâffe-i mahalde bulunan lokantalarda, bakkal tütüncü dükkânlarında suculara kıraathanelerde meyhanelerde velhasıl her yerde bu sudan satılıyor. Bu sürüme bakılırsa Terkos Suyu olsa kurur tükenirdi. Dedim de aldığım yerden bir şişe su daha aldım. Üzerindeki mührü dikkatle baktım, şaşırdım kaldım. Fransızca şu kelimeler vardı. “Mayer”, düğme biçiminde olan bu mührü Esvapçı Mayer'in pantolonlarından sökülmüş bir düğmeden başka bir şey değil idi. Şişeyi açtım, bir yudum içtim. Orada bulunan Çobançeşmesi suyundan da bir parça içtim. İkisini bir taam ve lezzette buldum. Sucuya bu mührü nasıl mührü olduğunu sordum. Fuat namına hakkettirmiş olduğu mührü zayi etiğinden öyle bir düğme ile mührülediğini ve mührü kimin dikkat eylediğini söylemesin mi şaşırdım kaldım.

(imzasız)

Sayı: 275, s. 3

3.26. Namazın Tıbben Faidesi

Din-i Mübin İslâm'ın bir esas metin üzerine mübteni olup vahy mahz olan Kur'an-ı Azimüşşanın her ayet-i cvelilesinin bir mucize-i belîğ-i hidayet ve ahkâm mübeccele-i Muhammediye'nin her birisi müntesibin-i muazzıbını için birer hüccet-i bedia-i selamet bulunduğu bilcümle aklı hazıra ve sabıka indine müslimdir. Hattı zamanımızda sözleri yegâne medar işhad ve iştihad olan Avrupa ve fazlası cümleten din-i Mübin Ahmedî'nin ekmele-i edyan mevcuda olduğunu teslimde müttefikdir. Bu da umumen yazdıkları kitab-ı mütenevvia ve mahfuz ve mazbut olan akval-i hak hak Şinasileriyle sabittir. Malumattır ki bir şeyin büyüklüğünü o şeyin hasmı olanlar bile teslime mecbur olursa zerre kadar aklı olanlar artık onun fazl ve kadrini teslimde tereddüt etmezler. Akl-ı selim ve fikr-i müstâkim ashabı olanlar diyanet-i İslamiye'yi teşkil eden ahkâmı nazar-ı insaf ve iman ile müşahade edip düşünseler derhâl serfirû ve perde-i secde ve tazim olmaktan kendilerini alamazlar. Hayfa ki li hikmet-ah Teali bu endişe-i hidayet cuyâne herkes için müyesser olamıyor. Fakat bir kere o tarik-i saadet refika-i dühûl ile müztefiz amâl-i Saliha olanlar artık o zevk-i münevviden leziz ve âla bir şeyi göremezler. Va asıfa ki birçok kimselerimiz buralarını bilemiyorlar yahut bilmek istemiyorlar. Şeriat mukaddese-i Mustafaya'nın dünyevî, uhrevî ve maddî, manevî bir minhac saadet ve selâmet olduğu şuuru tam ve ceddânî pak kalbi gıll ü gıştan arî Hâsılı fitraten terbiye irşada kabilyeti olan nazarında pek kolay anlaşılır. Padişah diyanet iktinah ve şehinşah kerametpenah efendimizin Umum-ı Mekteb-i İdadi'ye ve Aliye'de eşref-i ulum olan ulum diniyyenin hüsn ü tedris ve tedrisi hususunda bi-diriğ buyurdıkları avatıf seniyye-i halife-i azamilerinin derece-i ulviyet ve kutsiyetini hakkıyla takdir ve tevkir ise kalem-i beşerin i'tidarı haricindedir. İşte buraları meydanda iken itikat-ı ameliyat-ı diniye hususunda lakaytlık gösterenlere ne kadar teessüf edilse bacadır. Çünkü evvelce de arz edildiği vecihle bir dinin ulviyet ve kutsiyetini yaratıldığı günden beri gerek ebeveyninden gördüğü terbiye ve mekteplerinde edilen talim ve ve gerek umumen kendilerini ihata eden milyonlarca halkın efkâr-ı batılası tesirâtından olarak o dine adavet şedideleri olmak lazım gelen sve olan ecnebilerin bahusus bunların en akıllıları hürmet ve riayete mecbur olurlar da Envar-ı satıa-ı gerçek Ahmedî'nin en parlak ve mucizat-ı bahire-i Muhammediye'nin en revnaklı bulunduğu memelik mahrusa-i İslâmiye'de Müslüman oğlu Müslüman pederlerden mütevellit hayliden hayliye akledilenbazı

kesanın cevap gören gaflet ve küreyve-i dalalet içinde kaldıklarına teessüf etmemek elden gelmiyor.

Din-i Mübin Ahmediye'nin ulviyet ve kutsiyetini ispat sadedinde ayet ve hadis-i celileden büyük delil irad ile naklen tasdik müddea edilebileceği gibi şariat-ı İslamiye'nin her bahis ve kaidesini aklîselim ve fikri müstâkime muvaffak bulunmasına mebni idale-i kıta-i akliye ve fi zamanına ulum ve fûnun mütenevviada terakkilerine bakarak raileri mabihi'l itimad ve iftihar olan Avrupa ulemasının akval ve efaliyle dahi ispat kavlidir. Frenklerin heyetler, meclisler teşkil edip milyonlarla kuruluş ve senelerle evkat ve sarfıyla büyük beyin patlatarak anlamak istedikleri hakayık-ı muhtelifenin dini-i i mübin İslam'da pek pek çok zaman ol haber verilmiş olduğu ve ahkâm-ı mûnifesinin dahi tamamen fûnun mütarakki-i hazuranın şüpheden arî olan mesail mutabık bulunduğu şüpheden varestedir.

İslamiyet ve ahkâm-ı celilesinin tamamen mevhibe-i süphaniyye ve mucize-i nübüvveye olduğunu inanmış akîl ve hükmâ-yı ecnebiye la yuat ve la yuhsa olup burada bunların ta'dat-ı tatvil makale-yi mucip olacağından bahusus kâffe-i teferruatıyla birebir yazm ak arzusunda bulunduğum eser mufassale-i talikan şimdilik yalnız (ervanidü'l kâlif) kabulünden olarak gayet mühim bir mercii beyanıyla iktifa edeceğiz ki o da yüzlerle fazlayı zamanın içtima ve ittifakıyla yazılmış olan (La grand ansiklopedi) nam eser-i azimin İslamiyet bahsin müracaat etmeleri ihtardan ibarettir.

Bu kitabın muharrirleri esasen Hristiyan oldukları hâlde mücerred ulum ve maarifin feyz-i nurânisiyle ittilâ-ı hakikate muvaffak olmuşlardır. Burada ya bunlar İslamiyetin büyüklüğünü, mukaddesliğini bilmişler, anlamışlar da ne için Müslüman olmuyorlar varid-i hatır olur. Doğrudur. Fakat bir ince düşünülürse buna hiç hacet yoktur. Cümleten malumatımızdır ki bir zatın Müslim mümin olması Allah'ü Teala'nın vicdaniyeti ve Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimizin nübüvvet ve risaletine kalben inanmak ve lisanen ikrar etmekten ibarettir. Hatta lisanen ikraren ehemmiyeti ikinci derecede kalır. Kalben iman edip de esbab-ı muhtelifetden dolayı aleme karşı lisanen ikara edemeyen zat yine Müslümandır. Be adamlar tanırım ki İslamiyet'i tamamen tasdik ettikleri hâlde izhar-

1 İslam edemiyorlar. Emin oldukları zevata yahu ben izhar-ı İslam etmek istiyorum ne yapayım ki çoluk çocuk içine karışmışız.

(İnebolu Hastahanesi Tabibi Milaslı İsmail Hakkı)

Sayı: 236, s: 1

SONUÇ

1898 yılında yayın hayatına başlayan *Servet Malumat* gazetesi 1900 yılına kadar neşredilmiştir. II. Abdülhamit yanlısı politika izleyen Mehmet Tahir, gazetesini güvenceye almış, herhangi bir kapatılma, ceza gibi muamelelerle karşılaşmamıştır. Mehmet Tahir gazetesinin ilk sayısından son sayısına kadar hükümet aleyhine hiçbir haber, makaleye gazetesinde yer vermemiştir.

Askerî, siyasî, adlî tüm konuların yanı dil ve edebiyat, imla, eğitim gibi pek çok konuya *Servet Malumat* gazetesini sayfalarında tesadüf olunmaktadır. Avrupa devletlerinin siyasi, iktisadi durumu göz ardı edilmemiş gazetesinin her sayısında haberler verilmiştir. Rusya, İngiltere, Fransa, Avusturya- Macaristan, Çin gibi ülkelerde yaşanan olaylar yakinen takip edilmiştir. Avrupa'dan çekilen telgraflarla olaylar sığağı sığağına halka sunulmuştur.

Gazetesinin “Tevcihat” sütununda devlet adamlarının madalya, nişan ve görevde yükselmeleri büyük bir özenle verilmiştir. “Şuun-ı Ahaliye” sütununda ülke sınırlarında yaşanan tüm vakalar vermeye çalışılmıştır.

Gazetede roman tefrikalarına yer verilmiş Yenişehirli Halit Eyüp'ün Nermin, Mehmed Celal'in Damen Alûde romanları tefrika edilmiştir.

Servet Malumat'ta eğitim üzerine yazılan makalelerde maarif meseleleri, yapılması gerekli düzenlemeler hakkında fikirler beyan edilmiştir.

Şuunat, Mektub-ı Mahsus, İstanbul Mektubu, İstanbul Mektupları, Şehir Mektubu başlıkları ile verilen yazılarda toplumun kültürel, ekonomik, ve sosyal boyutunu veren yazılar verilmiştir. Gazetesinin sıklıkla ikinci ve üçüncü sayfalarında yer alan bu başlıklarda devrin edebî bakış açısı, dil anlayışı üzerine de bilgi edinilmektedir. Türk edebiyatı tarihi için önemli bir yere sahip “Dekadanlar” tartışmasın da bu satırla karşımıza çıkmaktadır. *Servet Malumat* gazetesinin sahibi olan Mehmet Tahir'in *Servet-i Fünun'a* karşıt görüşte oluşu, Servet-i Fünuncuları halk üzerinde etkisiz bırakmak isteği de bu makalelerin yazılışında etkin rol oynamıştır. Gazetede yer verilen Dekadanlık tartışmalarının gözde ismi Ahmet Rasim olmuş, tüm yazılarında Dekadanlığı eleştiren yazılara yer vermiştir.

Servet Malumat gazetesinde dil ve imla meselelerine yer verilmiş, dilin sadeleştirilmesi üzerine Nazif Sururi ve Ahmet Mithat'ın makalelerine yer verilmiştir. Japonyalı Mori Hiru tarafından Mehmet Tahir'e gönderilen mektuplarda da Türk dilinin sade ve anlaşılır olması için gerekli çalışmaların yapılması gerektiğine dair yazılar bulunmaktadır.

Sonuç olarak *Servet Malumat* gazetesini edebî bir gazete olarak değerlendirmek mümkün değildir. Verilen makalelerin devamı ve öncesinin belirsizliği, eksik tefrikalar bu savımızı desteklemektedir. Fakat dönemin siyasî ve sosyal yapısını, dış ülkelerin siyasi sürecini takip için basın tarihimizde yerini almıştır.

KAYNAKÇA

- Ahmet Rasim (1898), “Âşık Coşkun Efendi’ye”, *Malûmat*, C. 8. S. 179.
- Akyüz, Kenan (1995), *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri (1860-1923)*, İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Andı, M. Fatih (1995), *Ara Nesil Şairi Mehmed Celal (Hayatı-Görüşleri-Şiirleri)*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1.Basım.
- Armaoğlu, Fahri (1984), *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1990*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Balcı, Serdal (2004), “Ahmet Rasim ve Tarih”, *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 113.
- Banarlı, Nihat Sami (1971), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Yedigün Neşriyat.
- Çelik, Selma (2018), *Servet Gazetesi (1-100.sayılar) İnceleme ve Seçilmiş Metinler*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Çetin, Nurullah (2016), *İkinci Abdülhamit Dönemi Türk Edebiyatı*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çetişli İsmail vd. (2007), İkinci Meşrutiyet Dönemi’nin Siyasî ve Sosyal Görünümüne Genel Bir Bakış” *II. Meşrutiyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yay. S.15-114.
- Enginün, İnci (2009), “Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat’tan Cumhuriyet’e (1839-1923)”, İstanbul: Dergâh Yay.
- Ertaylan, İsmail Hakkı (2011) *Türk Edebiyatı Tarihi I- IV*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Ertuğ, Hasan Refik (1970), *Basın ve Yayın Hareketleri Tarihi*, cilt 1, İstanbul: Yenilik Basımevi.

- Gökçek, Fazıl (2007), *Bir Tartışmanın Hikâyesi "DEKADANLAR"*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Huyugüzel, Ö. Faruk (2000), *İzmir Fikir ve Sanat Adamları (1850-1950)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İnuğur, M. Nuri (1993), *Basın ve Yayın Tarihi*, İstanbul: Der Yayınları.
- Kolcu, Ali İhsan (2005), *Tanzimat Edebiyatı I*, İstanbul: Salkım Sçğüt Yayınları.
- Korkmaz, Ramazan (2005), "Servet-i Fünun Edebiyatı" *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Okay, M. Orhan (2010), *Batlaşma Devri Türk Edebiyatı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ortaylı, İlber (2007), *Batılılaşma Yolunda*, İstanbul: Merkez Kitaplar.
- Özen, Mustafa Nihat (1941), *Son Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Maarif Matbaası.
- Parlatır, İsmail (2006), *Servet-i Fünun Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sevük, İsmail Habib (1940), *Yeni Edebi Yeniliğimiz*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tokgöz, Ahmet İhsan (2012), *Matbuat Hatıralarım*, (hızl. Alpay Kabacalı), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Topuz, Hıfzı (2003), *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Topuz, Hıfzı (1973), *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Yetiş, Kâzım (2007), *Dönemler ve Problemler Aynasında Türk Edebiyatı*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

EKLER

Ek: 1. Servet Malumat Gazetesi'nin Başlık Klişesinden

Ek: 2. Servet Malumat Gazetesi'nde Yer Verilmiş İstanbul Surlar'ından Bir Görünüm

استانبول سورينك اوروپالير تزدنده «آتون قيو» نام زبازد اولان يدي قله

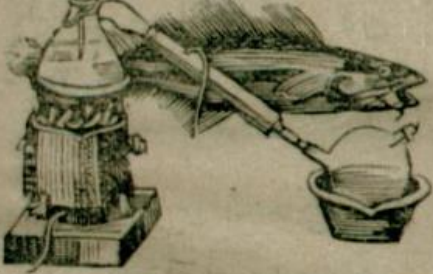
Ek: 3. Gazetede Yer Verilmiş Reklam

Ek: 4. Damen- Âlude Adlı Hikâye Tefrikasından

شربت الحكایه تفرقه سی		
دامن الوده		
<p>فرمزی چهرلی ، بشوش ، آرقه سته قالیچه ، توبلی بر یالو . باشنه ده کول دنکنده ایتالیان کاری بر شاقه کچریش ، بر دسام ، اوریه ، هان دیوارک کنارینه دینله به چک بر ره بش ، التی یاغلی بویا لوحه دیزمه شدی . شکری تکرار ایدی . که</p> <p>— آیشته ! موسمه کوره بر لوحه ! قارل یاغور ! بان ! هراده نه قدر دون ! .. براز دها سپیل ! اوله کور .. یاغلی بویالره یاقیندن باقده کلز ! نظاره طاغلت هان دکیشیر ! یارلک یاننده کینه نهورسین ؟ ناسل بر غروب ؟ غروبک صوک ، آشین شیلاری آراسنده یوکسان اناچارلک ذروم لونده داغیلان ششو قیر مزین تراق لوحه نه قدر طیبی دکلن ؟ یاواشچارلک اراسنده اقان صو ؟ شو کیکلرک سو ایچمه لرلرلرک طبیعته دهره به چک بوق آ ؟ اور ، بر لوحه لر ، یاواشچه سوردی که : — شو کیکلی لوحه نی نه قدر تخمین ایدرسین ، مابدی وار</p>	<p>ساری بر شماعی بولوطلر آراسندن آقنه باشلامشدی ! تول ، اوناری بک اوغله چیقاردینی زمان ، هوای دها زیاده آچیلماش کوردیلر . ایلمک ایشلری ، استرازا بورغه کیرمک اولدی . بویراخاده معظلم روگوشه به اوتوردیلر . اور سوردی که :</p> <p>— نه ایچمه چکین ؟ .. — یاسن ؟ — بر قونیاق ، یاسن نه ایچمه چکین ؟ — برینه دیکین ، اونکا بک خوش گایبور ! غارسون ، ایکی کیکرک قدح طولدردی . موند ایلاو سسزغره باقیدلی . بر سساعت قدر وقت کچیرلدی . سکره چیقیدیلر . تول جهته طوغری عودنه باشلادیلر . شکری ، بر دتیره طوردی : — ایشته ! ددی . اور باقدی : شیشیا نیجه ، اورنه بویلی ،</p>	<p>اور ، کچه دن سورولش ، بر بوغچه به قونوق ، مندرک اوسته بر افامش اولان اتواشی کیرکن ، شقیقه ، اوکا او قدر حزن باقوردی که انسان بونظرک ایچنده ، بر حس قبل الو قوعک نیزمه بکنی ، بونظرک نگاه وداع کی بر شی ازله ینی طن ایدر ! .. قایک چیغراغی ردن بره طین ادا اولدی : شکری گلشدی . بر چایک سوکره ، التی ، یوزنی بیتماش کیمش اولان اور ، اشاغیردی اوطعه کندینه انتظار ایدن شکرینک یانته ایزکی ، شقیقه : — قوزوم بکم ! کچه کل ! امی ؟ اوزولودم ، والده کزده مراق ایدر ! — سن امین اوله ، شقیقه چم ! .. براز سوکره ، منتظمچه بر کیرا قوبسی ایچنده ، ایکی بقیق کورویه ایغیلر ، یاواش یاواش غاطله به کیمش لردی . قارطومش ، هوا آچنه ، بولوطلر داغیلانمه . سهای لاجوردی ، شرق ایتام ایتکه ، کونشک</p>
<p>محردی : — ایشته ! یویش یک حزن ! — بوی دوشوندی کیری طن ایتم ! — یا ؟ — بوکون کیده چک دکامیسکر ؟ مطلق فکر بکر ، بک اوغلیله مشغول اولیور ! — آدم سنده ! اوندن نه چقار ! شقیقه مسترحانه بر نظره باقورق ، یاواش برکی دیدی که :</p> <p>— کچه قالیچه چکیزیا ؟ — بوکلنکی ؟ دوشور ، بوکلنکی ؟ بوکا اوورک کنیدی وجده ادا عتادا غمشدی . اولدیکی کوندن اعتباراً دکل ، اولاندن اول بیه کچه نی بر برده کچیردیکی تخللر ایتیه ردی .</p>		

Ek: 5. Gazetede Yer Verilmiş Bir Reklam ve Görseli

Pangaduine

یانفا ریسه یعنی بالوق یاغنک ضهر صوسی
لذتی غایت لطیف اولوب خسته کانت اذنیته سهوات
اولقی اوزره اکسیر شروب شکرله و کوچک جبلر
صورتنده استحضار اولمشدر .
یانفادیئن : مودینه یاغنک قره جکرینک یاغندن
مستحضر بر خلاصه اولوب بالوق یاغنک کافه ماده مؤثره سی
جامع بولندیغی واخذینک غایت سهیل اوله جنی هضمجه
برکونا فالغی بادی اولمادیغندن مقویات موجوده نک
اک اعلاسندن معدود اولقی اوزره توصیه اولنوراشبو
دوای مکمل فقرالدم سکیر ضعیفلیکی رومانیزما دامله
صراجه ورم وسائر بالجه امراض مضیفه دی و جوجقلرک
کیمیک خسته لقلرینک والخاصل بالوق یاغنک قولانیله بیلدیکی
کافه امراضده غایت مؤثر بردوا اولدیغی بالجه اوروپا
اطباسنک تجاریله تصدیق اولنور . اجزا دپولرینک
جمله سنده و مشهور اجزا خانلرده بولمقددر . ه

Ek: 6. Gazetede Dönemin Önemli Tartışmalarından “Dekadanlık” ile İlgili Metin

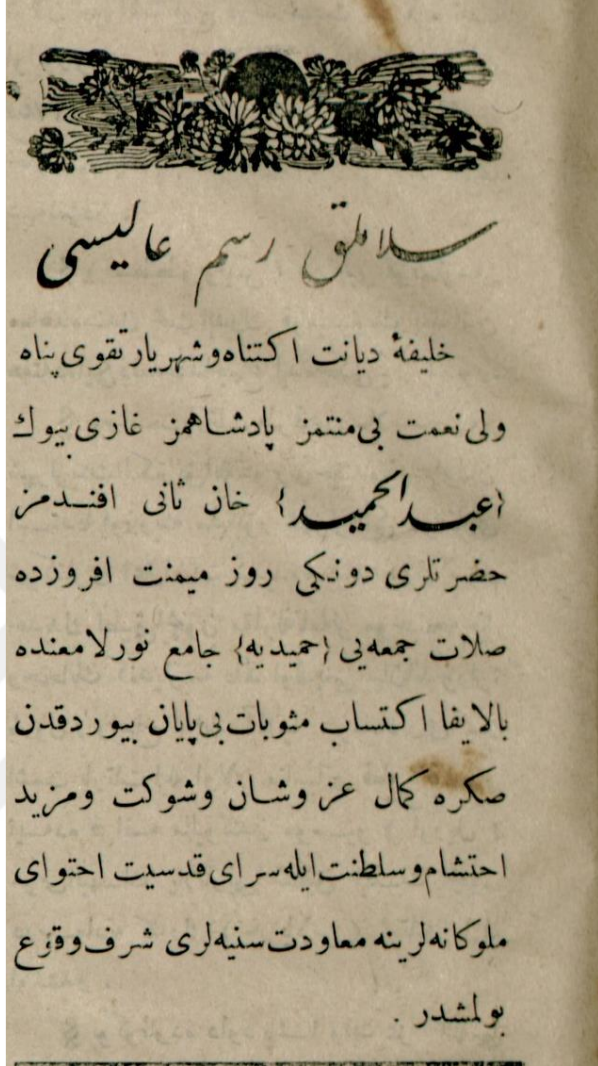
الدكدان

على وزن ضربان، اسم مؤلف من الحروف الافرنجية. هي كلمة جديدة عجيبة جداً نقلت من اللغة الفرنسية الى التركيه بواسطة المتنازين. الدكدان تطلق على من تنزل من موقه ودر جثه وتطلق ايضاً على فئة قليلة يكتب اصحابها مالايفهمون. ويفهمون مالا يكتبون. وهم يلبسون لباساً طويل الاذنان هريص الاذيال مقطعة اكمامه مضفرط خصره هويسمون هذا اللباس « مكفرلان » شعوده وقد قال فيهم احد فضلاً عصرهم :

هنى الجرائد حلبة بر حابها
يتجادل الفضلاء والدكدان
اما الذين تكسدنو افسلامهم
لغو كليل اسمه هذيان
ولباسهم بين الخلائق اسمه
يا صاحب الادراك « مكفرلان »

تكسدن زيد و عمرو
ايشه بنم بولدينم مسوده بوقدرجق اولوبانشاه
كاهجك مكتوبعده بوكلة فريبه نك تعريفاتي حقنسه كي
اقسامنده (المعلومات) محرريندن طب ايدرك وضع
انظار اهل لسان ايليه جكم ، همان جناب حق جلله ني
موفق بالخير ايله، حاجي رشيد بن نوايهده قوت وبره.

Ek: 7. II. Abdülhamit Han'ın Cuma Namazına Katılımına Dair Metin

Ek: 8. Almanya İmparatoru ve İmparatoriçesi'nin Gezilerinden Bir Görsel

Ek: 9. Dedeğaç'ta İnşa Edilen Gureba Hastahanesi'ne Ait Görsel

اك صوك تلغراف حوادثلى

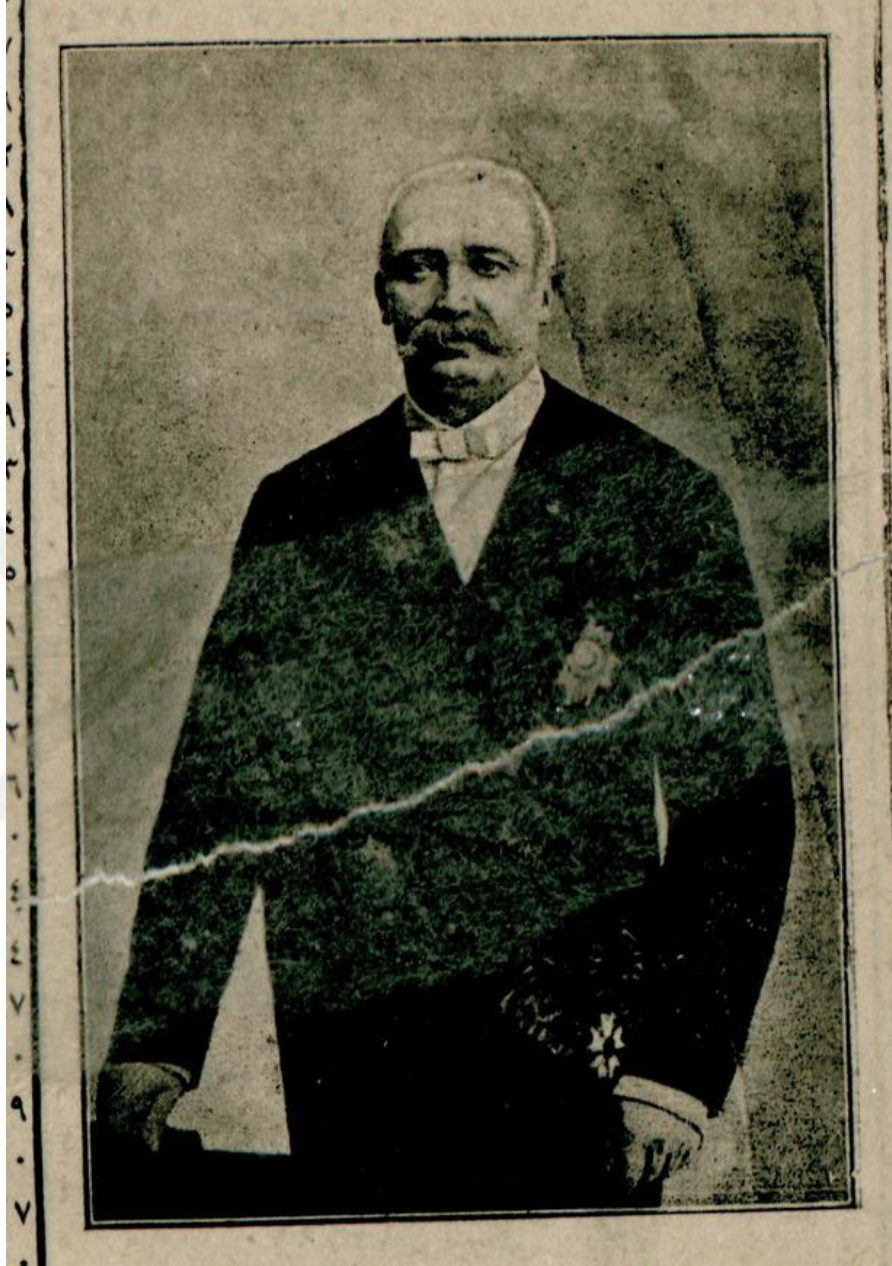
ويانه: كذا — ايمپراطور فرانسوا ژوزف حضرت تلىرىنىڭ دامادى ارشيدوق فرانسوا سالواتور ك زوجه سى ارشيدوشس مارى امما كوله بوكون وفات اتمشدر . مشارا ايها چوقدن برى اف جكر خسته لغندن مضطرب ايدى .

بروكسل: كذا — فوره ست استاسيوننده اكسپرس قطار بىله تورنەدن كلن قطار آره سنده دهشتلى بره صادمه وقوع بولهرق (۳۰) كشى تلف (۱۰۰) كشى مجروح اولمشدر! متعدد واغون خرده خاش اولمشدر .

اغيان مجلس رئيسى موسيو لوبه ۴۸۳ رأى قزانمشدر موسيو لوبه، برنجى قرعه ده اكثريت مطاقه قزانديغندن رئيس حكومت اعلان اولمشدر .

پارس: ۱۸ شباط — موسيو لوبه نك رياست حكومته انتخابى بعض فرقه لرجه عدم ممنونيه تلى اولمشدر .

Ek: 11. Fransa Reis-i Hükümeti Müteveffa Mösyö Felix Faure'ye Ait Fotoğraf

سیدنه‌ی نوویل و شرکاسی

غلطه ده بوکسک قالدیرمه کیفورق بک خاننده
نومرو ۱ و ۲ و ۳ انگلیز مغازه سنده
صاتیلان چاقیلر انکلتونهک (شفیلد)
شهرنده (جون نوویل) و مخ و ملریسک
معمولاتندز در . اوزرلرنده فابریقه به
مخصوص علامت فارقه سی بولمقده در .
بعضلری نوممولانی تقلید اده رک لسان
آشنا اولیالمه فروخت ایدلمکده در . بو
ایسه (نوویل) فابریقه سی شهرتیه نقیصه
طاری اولمقده در . فابریقه مذکور معمولاتی

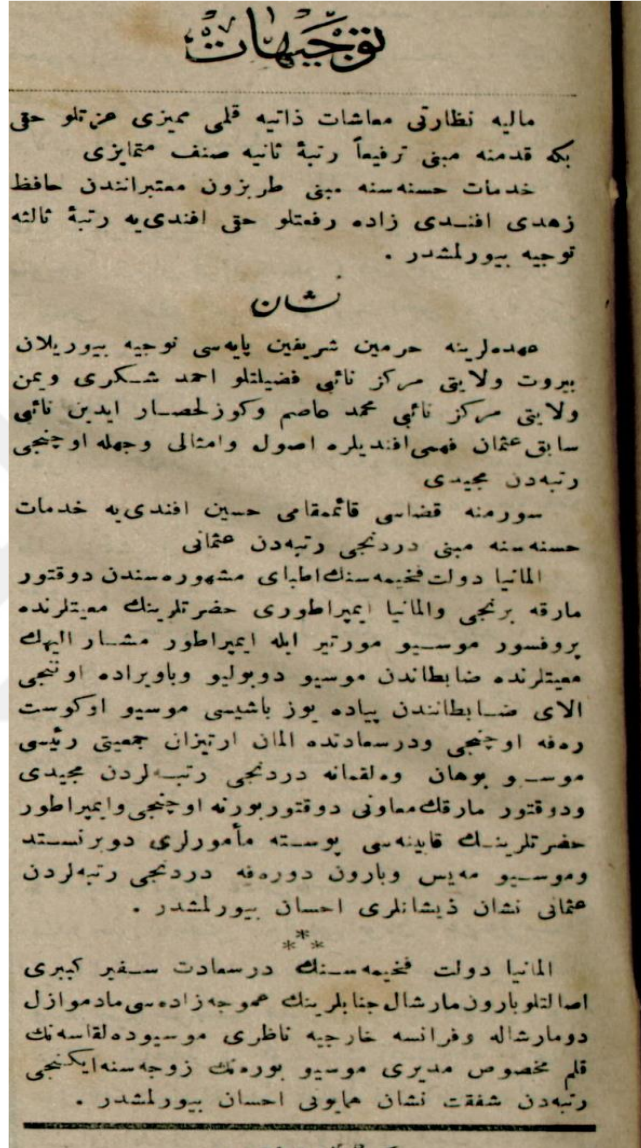
اشبو علامت فارقه یی
حاملدر . مقلد ایدن
احترز ایچون چاقی ،
اوستره ، قلمتراش ،

و مقاصلرک اوزرنده کی حروفانه و علامت فارقه به بغایت
دقت ایدلمیدر .

(سیدنه‌ی نوویل) و شرکاسی هر در لوجریضله مارقلره
قارشی (میانر) مشهور قاصه فابریقه سنک وکیلیدر . بوندن
ماعددا اشبو انگلیز مغازه سنده انفس قاشیق چتال و هر
نوع سفره طاقلری و کدا باقفوندن معمول سفره طاقلری ،
لامبه لر ، عساکر ربه و بحریه به مخصوص دوکمه لر ، قوپیه
ماکنه لری و سااژه فروخت ایدلمکده در بلاد بعبیده دن
سپارشات قبول و سرعتله اجرا اولنور .

Ek: 13. Gazetede Devlet Adamlarına Verilen Nişan ve Madalyalar ile İlgili Sütun

Ek: 14. Şam'da bulunan Sultan Selim Camii

شاهده سلطان سليم جامع شريفى

Ek: 15. Gazetede Yer Verilen “Mülazım” Adlı Hikâye Tefrikasına Ait Metin

{ شریعت } لك حكاية تفرقیسی ۴۶

ملازمین

آلمحمدون : مترجمی اولمقدر - صالح
توجه ایدرلك یکی بوایدن جیقمش الارندن صاعنك
شهادت برهمنی مرقومه اوزاهرق دبدیك :
— اوباق اراق بو ابهاله مدافه لکله نیجه
قانوندن تخلیص کریان ایدمیلورسه ك ایت !
بولیس اداره بده نظامنامه سنك ، دردنیجی
فصلك ، یکریمی سکرخی ماده سنك ذیلی مقضا.
سنجه بوراده برلامه بولدرمک لازم کلورکن
بولدرمدیکزدن طولایی قانونه عدم رعایتکن
تیین و تحق ایلدکندن جزا قانوننامه سنك
سکرخی فصلك اولننتیجی سندنک ایلکنی علاوه سنه
تماس ایدن بو قاجتکردن ناشی یکریمی مارقدن
یوزمارقه قدر جزای تقدی یا خود پش که بدن
اون پش کونه قدر جزای حبسه محکوم ا له جقکری
ومتضررک اجرا اولنه جق کشف مقتضاسنجه
تضمیناتی :

حالات بو نظام شناسانه تبلیغ ، قانون دازمه .
سندنک حکمی ارباب عرض و ناموسدن اولان
بویای اوسته سنی هیچده اورکوندکن بشقه ،
فضله اولهرق مرقوم اعتراض واشتکا عن الحکام
اولهرق دبدی که :

— یا — یا — اوبله ؟ فضله اولهرق
برده اداره بده نظامنامه سنه عدم وقوفه قانع
اولهرق نیجه بده قالیقشورسکر اوبله ؟ . . .
افسیدر بویا فوجیسی آلت اوست ایتدکن .
سوقاقه دورمک لاقول اوتوز مارق ضرره
اوغرا ایدمکن سکره ، بوکاده قناعت ایتدک ایدله
دائرمنده سورگنک ایستورلر . طوغراسی یا
بوعدالته اراق هم محب قدینی ، همه موقت سلاح
ارقدانی اولان حاکم هنوز زدن گش اولان
موم کی البسه عکره سنک بویه ملمع اولهرق
بو قلمون آسارنکنکن رنکه کیرمش اولدینی کورن
(وندنشتان) سوزه قارشمنه لزوم کوردی :

— اوبله اما سکرده حولیده بولمسی اقتضا
ایدن لامه بی یاقکر ایجاب ایلدی .
— اوت . اقدام اما ده ساعت سکره کادی .

اداره بده نظامنامه سی مقتضاسنجه ، رفیقکر
افسیدنک او قودقوری سندی تعقیب ایدن ماده
قانونیه موجبنجه حولیده اشغال اولنه جق
لامه لک یازین سکردن اول دکل ، بالمکس سکره
یاقلمسی مندرجدر .

بویای جنابلرینک بویه فوق الما . اول تیین
ایدن قاتوشناسلغی کورن حاکم افسدی مواد
حقوقیه لک احاد ناسه قدر اتممندن خوشلاتقه
برابر دبدی که :

— یکی اما شو بویا فوجیسنک بشقه رعایه
قوناماسنه نهدیم ؟ . . . اگر بویه یا پش اولمیدیکر
هر شخص مدنی کوردریده سو کی فلاکت !
— عفو ایدر سکر ملازم اقدی ! بوراسی
بم اوم اولدیندن هر نه اوزو ایدرسیم
یا بیلدیکم کی کسه نك بکارانه طریق اتمسیده
لازم دکادر ! ایشنه کبان کیراجی اون پش کون
اول خروبرمک شرطیله جیقوب کیده یلور . مع
مافیه شوراسنیده محضا ردوستلق اولقی اوزره
سولیمیکه سزک ایچون شمندی هرشیدن اقدام
البسه کزی جیقارمقی انتضالدر بوتهلکنی کلباً
اونوغمش ، کیش اولان (وندنشتان) دبدی که :

— بک طوغری سوبلور ، هرشیدن اول
سوئق !
فقط بویایدن قات قات فضله اولهرق متضررو
اولمش بولان حاکم خرس وحدتی حالا تمکین
ایدملمش اولدیندن :

— بن سکا بولا کته سبب اولدیندن طولایی
لازم کان شوق قینده کوستریم !
الکردن کافی اجرا ده سربلسکر . فقط
بویایک دیاسنی وریمی ، ضروری تضمین ایتکی
دخی اونوجیکر !
— سرده بم اونیفورمه سنک تضمینی
خاطر دن جیقارمیکر !
ملازمیلر سرعت تمکنه ایله (وندنشتان) ک
اوینه کدیرلسده حاکم فصلی مشترک ایدن
اضییی آجلمش سربایلی فوجیسی کی صرمندن
افسیدی بویاداملرلندن براد اولان اولانی
تیزلکه مجبور اولدیندن ناشی بوفلاکت مدهشته
اشترک ایدن بوراهکی خایه صاحبه سیده دیانی
اوزاعش یاغرمه بلاشمش ایدی .
(مابعدی وار)

Ek: 16. Maraş Kazasına Ait Bir Manzara Resmi

Ek: 17. Gazete Yer Verilmiş Osmanlı Lisansı Üzerine Bir Metin

عثمانی لسانی نه قدر ساده لشدیریله بیلور.
مدحت افندی حضرتلرینک بو عنوان التند
یازدقاری مقاله ای او قودم . عاجزلی اساساً
لسانک ممکن اوله بیله یکی قدر ساده لشدیرلمی
ارزوسنده بولدیغ جهتله افندی حضرتلرینک
بویازیشلرندن بک زیاده نمون اولدم . اوت 1
لسانک امکان مساعده اولدیغی درجه ده ساده .
لشدیرلملیدر . ترکیده مقابله لری بولان و مانوس
ایلیان عربی و فارسی لغتلی استعمالدن توق
اولماید . بونکله برابریشک اصل جانلی جهتی
ترکیه بی ترکیه اولق اوزره یعنی کندی قواعدینه
تطبیقاً تنظیم اتمکدر . بزویله یایموروز . یازمیزی
اوج لسان قواعدی التند یازمغه مجبور اولیوروزکه
بونه غریب شی نه قدر مشکل ایشدر . اوله کلی؟
ایکی سطر یازی یازان برعثمانی ترکیب ایدم چی
جمله لری ایچون هم کندی لسانک قواعدینی همده
عربی و فارسیلرینک قاعده لرینی کوزتمک کبی بربار
ثقیل التنددر . شوکافت هم یازان هم اوقویان ایچون
وارددر . یازان اوج لسانک قواعدینی مکملاً
بیلمدیکه ایی یازی یازمسن . اوقویان دخی کذلک
اوقوعدی منتظماً بیلمدیکه نه دیک ایسته نیلیدیکی
اکلا یامسن . بوندن غریب شی بوندن مشکل ایشی
اولور؟ ارمده بوله قوی مانع وار ایکن لسانک
ترقی و تعممی قابلمیدر ؟ آسلا ! ! احوالده
نه یایماید ؟ افندی حضرتلرینک بیوردقاری وجهله
یا لکر لسانک کندی قواعدینی بولله کوزنه ترک
یازی یازماید . هیچ بر لسانک لغت جهتندن یا لکر
باشنه تکمل اتمدیکی و دیگر السنه دن کله لر آلمقدن
مستغنی اولمیدغی کوزیمزک او کنه کتیره لک بژده
محتاج اولدیغمز لغتلی دیگر لسانلر دن آلملی تر
فقط اولری اولسانلرک قاعده لرینه کوره دکل !
کندی لسانک قواعدینه تطبیقاً فرح قوللا غلبه .
فقیریکر ایکی سنه دن بری بو فکرک ترویجینه
چالیشیورم . هرمن ایسه برطاقم نایجا اعتراضه
تصادف اولنیور . هفته لق معلومانده شو بجه دایر
تمدد مقاله لرم اولدیغجه کوزل اورنگلرم وارددر .
او مقاله لرده عربی فارسی اضافت وصف جمله
و ترکیلرینه تصادف ایدیلرمن . افندی حضرتلری
اشیا ناریخدن اعتبار آ کندی معتبر غن نه لرینه اص
ویرسونلر شمدیلک یا لکر اوافق تفک شوون
وحوادته مختصرص اولق اوزره بوبولده تطبیقاً
باشلانلسون و ترکیه قواعدینه توفیقاً ساده یازیلر
یازیلسون . بژده معلومات و تروتمزله یازمغه غیرت
ایدم . قالم فصل اولور . امید ایدم که موفقیت
حصوله کلور . نظیف سروری

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : **Hatun ALTAY**
Uyruğu : **T.C**
Doğum Tarihi ve Yeri : **1985/Kelkit**
e-posta : **altayedebiyat@hotmail.com**

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Niğde Üniversitesi	2007

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
-------	-------	-------

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS () ÜDS () TOEFL () EILTS ()